

Nagycserekeszi
Nyitnikék Óvoda

SZIVÁRVÁNY

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA
2023

Tartalomjegyzék

BEVEZETŐ	4
A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE:.....	5
A J Á N L Á S.....	6
1. HELYZETELEMZÉS.....	7
1.1. A Nyitnikék Óvoda bemutatása	7
1.2. Személyi és tárgyi feltételek	8
1.3. Az óvoda gazdálkodása.....	9
1.4. Pedagógiai értékelés eddigi nevelő munkánkról.....	9
2. ALAPELVEK.....	11
2.1. Nevelési elveink.....	11
2.2. Óvodakép	11
2.3. Gyermekkép	12
2.4. Pedagóguskép.....	13
2.5. Szülőkép.....	15
3. A PROGRAM CÉLRENDSZERE.....	15
3.1. Az óvodai nevelés célja az alapprogram szellemében	15
3.2. A Nevelési Programunk sajátosságaiból eredő nevelési céljaink	16
3.3. Speciális céljaink.....	16
4. DOKUMENTUMOK RENDJE.....	18
5. AZ ÓVODAI NEVELÉSÜNK TERÜLETEI ÉS FELADATAI	20
5.1. Az egészséges életmód alakítása.....	20
5.2. Programok a programban.....	28
5.3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	34
5.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	38
6. TEVÉKENYSÉGI FORMÁK NEVELÉSI RENDSZERÜNKBEN	41
6.1. Játék	41
6.2. Verselés, mesélés	44
6.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	46
6.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	47
6.5. Mozgás	50
6.6. Külső világ tevékeny megismerése – matematika tartalmú tapasztalatokkal	51
6.7. Munkajellegű tevékenységek	54
6.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	56
6.9. Óvodánk hagyományai és azok ápolása.....	58

7. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK FEJLESZTÉSE A SAJÁTOS NEVELÉS IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSE, HABILITÁCIÓS, REHABILITÁCIÓS TEVÉKENYSÉGEK.....	62
7.1. Integrált nevelés az Óvodában.....	64
7.2. Fejlesztés	65
7.3. Tehetséges gyermekek nevelése	68
7.4. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek	68
8. GYERMEKEK EGYÉNI KÉPESSÉGEINEK MÉRÉSE, NYOMON KÖVETÉSE	69
9. A SZÜLŐK ÁLTAL IGÉNYELT, NEM KÖTELEZŐ EGYÉBB SZOLGÁLTATÁSOK.....	71
10. AZ ÓVODA GYERMEKVÉDELMI FELADATAI, SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSE, ESÉLYEGYENLŐSÉGET SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK.....	72
10.1. A gyermek érdeke és jogai.....	76
10.2. A szülők jogai és kötelességei	76
10.3. A gyermek tankötelezettségével kapcsolatos tudnivalók	77
11. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE.....	79
11.1. A gyermekek napi- és heti rendje	79
11.2. Nevelési munka ellenőrzése, értékelése	81
11.3. Az óvoda ünnepei, rendezvényei	82
12. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI	83
12.1. Családdal való együttműködés	83
12.2. Az iskolával való együttműködés	84
12.3. Kapcsolat a fenntartóval	84
12.4. Egészségügyi szervekkel	84
12.5. Szakmai szervezetekkel	85
12.6. Kapcsolat a határon túl.....	85
12.7. Kapcsolatrendszer	86
13. ESZKÖZ ÉS FELSZERELÉSI JEGYZÉK.....	87
BEFEJEZŐ GONDOLATOK	87
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	89
FELHASZNÁLT IRODALOM	90
MELLÉKLET	91

BEVEZETŐ

A Nagycserkeszi Nyitnikék Óvoda és Konyha nevelőtestülete a Szivárvány Helyi Pedagógiai Programjának felülvizsgálatát 2019. szeptember 1-én kezdeményezte, melyet jogszabályi változások, új módszerek és programok beépítése és a programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulásának felülvizsgálata indokoltak.

Ezek:

Az Országgyűlés a 2019. évi LXX. törvény elfogadásával módosította a Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvényt, amelynek módosult előírásai 2019. július 26-án, szeptember 1- jén, illetőleg 2020. január 1-jén lépnek hatályba, illetve a Nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Kormányrendelet módosítása /Magyar Közlöny 187. sz. 2019. november 21./

A Boldogság Program, a Biztonságos Óvodai program valamint a Sakkpalota program céljainak beépítése.

A pedagógiai program, melyet Ön most a kezében tart, a fent említett, az Óvodai nevelés országos alapprogramjának elvei alapján, valamint a Nyitnikék Óvoda Pedagógiai programjának felhasználásával – az intézmény nevelőtestületének aktív együttműködése eredményeként születhetett meg.

Célunk az volt, hogy intézményünk helyi sajátosságait, szokásait, egyéni arculatát még jobban ki-domborítsuk, megőrizzük és tiszteletben tartsuk óvodapedagógusaink módszertani szabadságát.

Programunk tág keretet biztosít minden új módszernek, mely gyermekeink hátránycsökkentését elő-segítik, hozzájárulnak a sokszínű és eredményes fejlesztésükhöz, ugyanakkor biztosítja hagyomá-nyaink továbbörökítését.

A fentiek értelmében e program csak általános irányelveket, alapelveket fogalmaz meg, melyek be-tartása az óvodánkban dolgozó valamennyi pedagógus és nem pedagógus alkalmazott számára köte-lező érvényű.

"Milyen embert is akarunk formálni?"

A válasz egyszerű: egészséges testű, akarakterős, jó ítéletű, értelmes, tette kész,

szép célokért hevülő és áldozó embereket,

*akik meg tudják érteni és élni a szépet és nagyot minden téren, akik az életüket ki tudják tölteni
tartalommal,*

akik megértik a dolgok összefüggéseit,

akik átérzik azt, hogy emberi közösségben élnek,

amely csak a kölcsönösségen, méltányosságon és jóakaraton épülhet."

Szent-Györgyi Albert

A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE:

Az óvodák működésének kereteit, tartalmát az alábbi törvények, rendeletek, szabályzások határozzák meg, amelyek biztosítják a Nyitnikék Óvoda szervezeti és szakmai önállóságát, meghatározzák a nevelő - oktató munkában résztvevők jogait és kötelezettségeit, garantálják a gyermekek érdekeinek megfelelő célok, alapelvek érvényesülését, az intézmény pedagógiai szabadságát, sajátos arculatát a szűkebb társadalmi környezet igényeinek megfelelően.

A program felülvizsgálatát meghatározó alapvető törvények

- 2019. évi LXX. törvény Nemzeti köznevelésről módosítása
- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktató intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról (2016.VII.1)
- 363/2012. (XII.17.) Korm. Rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 2018. július 25-i Magyar Közlönyben jelent meg az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) kormányrendelet módosításáról szóló 137/2018. (VII. 25.) kormányrendelet (2018.IX.2.-től)
- Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. Törvény
- Környezetvédelmi Törvény (1995.éviLIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól)

Kapcsolódó törvények, jogszabályok

- Nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Kormányrendelet módosítása /Magyar Közlöny 187. sz. 2019. november 21./
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról.
- 48/2012. (XII. 12.) EMMI Rendelet, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről,
- 1997. évi XXXI. Törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról,
- 2003.évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról,
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. Rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- 2012. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló törvény módosításáról
- A Nagycserkeszi Nyitnikék Óvoda és Konyha módosított Szervezeti és Működési Szabályzata.
- A Nagycserkeszi Nyitnikék Óvoda és Konyha módosított Alapító Okirata

A J Á N L Á S

AJÁNLJUK PROGRAMUNKAT MINDEN JELENLEGI és LEENDŐ SZÜLŐNEK, VALAMINT AZOKNAK, AKIK AZONOSULNI TUDNAK a PROGRAM ELVEIVEL és CÉLJAIVAL.

AJÁNLJUK AZ ÁLTALÁNOS ISKOLA NEVELŐINEK AZ EREDMÉNYESEBB EGYÜTTNEVELÉS ÉRDEKÉBEN.

AJÁNLJUK a KÉPVISELŐTESTÜLET VALAMENNYI TAGJÁNAK, AKIK SEGÍTŐ TÁMOGATÁSÁRA SZÁMÍTUNK PROGRAMUNK MEGVALÓSÍTÁSÁBAN.

Programunk felvállalja:

A gyermek 3 éves korától a tankötelezettség kezdetéig tartó sokoldalú, harmonikus, a másásra figyelő, differenciált személyiségfejlesztését.

NKt.45 (2) § - a gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, legkésőbb az azt követő évben tankötelessé válik.

A 20/2012 (VIII.31) EMMI rendelet szerinti feltétel

21§:

A tankötelezettség megkezdésének feltétele a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megléte, annak igazolása. A gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének jellemzőit az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló kormányrendelet határozza meg.

Az óvoda biztosítja az óvodáskorú gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.

Közvetlenül segíti az iskola közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiség vonások fejlődését.

1. HELYZETELEMZÉS

1.1. A Nyitnikék Óvoda bemutatása

Településünk: Nagycserkesz, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, nyíregyházától 15 km-re található, a 36 sz. főútvonal mentén.

Lélekszáma: 1793 és 1903 fő között

Szétszórt település, mely 16 tanyabokorból áll.

Területe: 4150 hektár

Beóvodázási körzete: Báji, Bánfi, Belfi, Cigány, Tamás, Ferenc, Halmos, Horvát, Lakatos, Magyar, Markó, Nádas, Táncsics, Vadas, Zöld bokor, Púpos halom, valamint a központ Nagycserkesz belterülete.

A község mezőgazdasági orientáltságú. Munkalehetőséget a helyi termelészövetkezeten kívül mást nem kínál. Az iskola és az óvoda az egyedüli oktatási intézménye a településnek. Ma a lakoságnak közel 40 %-a roma származású. Az itt élő romák nem beszélik a roma nyelvet, és nem úzik az ősi roma kismesterségeket. A mezőgazdasági termelés lehetősége az ő részükre is adott. Vannak, akik élnek a lehetőséggel, dinnyét termesztenek.

A beóvodázási körzetünkben élő családok jelentős számban az óvoda körüli utcákban élnek. Rétegződésük szerint magyar romák. Kevés a problémamentes, teljes család, a munkahellyel rendelkező családtag. Valamennyien különböző támogatásokból, segélyekből élnek. Néhányan élnek csupán a szezonális munka lehetőségével. Közmunkaprogramokban való részvétel enyhíti az utóbbi időben az emberek munkanélküliségét. Családoknál jellemző a háromtól több gyermek vállalása. A szülők 98%-nál a nyolc osztály a fellelhető végzettség.

Az óvoda fenntartója: Nagycserkesz Község Önkormányzata
Nagycserkesz, Petőfi utca 10. Telefon: 715-630

A Nagycserkeszi Nyitnikék Óvoda és Konyha 75 férőhelyes, 3 csoporttal rendelkezik (2013-2014-és nevelési évtől). Az épület 2013-ban bővült, új arculatot kapott.

Új, ízléses óvodai épületünk biztonságos, és akadálymentesített, a XXI század igényeinek megfelelő, korszerű, jól felszerelt. Tágas, napfényes csoportszobák, öltözők, mosdók mellett jól felszerelt tornaterem és nagy udvar segíti a gyermekek intenzív mozgásfejlesztését, fejlesztőszobánk lehetőséget teremt az egyéni fejlesztésekre, logopédiai és gyógypedagógiai ellátásokra. Sófalunk és sóhomokozónk segíti törekvéseink megvalósulását a betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak kialakításában. Főzőkonyhával és hozzá kapcsolódó mellékhelyiségekkel is rendelkezünk.

Az óvodánkba csak hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekek kerülnek az utóbbi években beíratásra. Ez a tény az óvodától és az óvónőktől folyamatos szakmai megújulást, új utak keresését kívánja meg. Keressük a legjobban járható utakat, módszereket, alternatív programokat, amelyekkel a leghatékonyabban, legsokoldalúbban fejleszthetjük a gyerekeket.

Célunk továbbra is az, hogy az Óvodai Nevelés Alapprogramjának és közösen készített Pedagógiai Programunk szellemében- pedagógiai munkánkban eddig elért eredményeinket szinten tartsuk, eredményességét fokozzuk. Újszerű tanulás-szervezési módok bevezetésére, alkalmazására ösztönözzük a kollégánokat, a kulcskompetenciák fejlesztését támogató modern pedagógiai módszertan figyelemmel kísérésével, tudatos alkalmazásával nevelőmunkánk során, és az egymástól való tanulás elvének érvényesítésével.

A szülők kérésének eleget téve az óvoda fenntartja továbbra is: a nyitottságot, rendezvényeken való részvételt, a mindennapos kapcsolattartást, részben kötött foglalkozások szervezését. Nagy hangsúlyt fektetünk a szülőkkel való együttnevelés minőségére, korrekt jó kapcsolat kialakítására. Az

infokommunikáció lehetőségét kihasználva csoportjainknak egy közös internetes zárt közössége van, melyen keresztül információkat cserélünk, kapcsolatot tartunk egymással. Az óvoda is törekszik web – felület létrehozására, ahol közzé tehetjük majd az aktuális híreket, nyilvános dokumentumokat.

Szervezett programjaink tevékenységeit úgy állítjuk össze, hogy minél gyakrabban be tudjuk vonni a családokat, a szülőket a célok, feladatok végrehajtásába. Óvodásainknak ezek a programok pozitív mintakövetést, közös, örömteli együttléteket, élményeket nyújtanak.

Kiemelt nevelési területeink, értékeink az egészséges életmódra nevelés, a külső világ tevékeny megismerésére nevelés, azok programjainak, hagyományainak ápolása, fejlesztése. A gyermekek egészség - és környezettudatos magatartásának megalapozása.

Az egészséges életmód és a környezeti nevelés tartalmai összefonódnak. Céljaink hatékony megvalósítása érdekében rendszeresen visszatérő hagyományos programokat szervezünk gyermekeink és a családok számára. Ezeket a programokat folyamatosan bővítjük és tartalmában megújítjuk.

A családok aktívan és szívesen vesznek részt rendezvényeinken, minden évben sikerül kedvet ébreszteni bennük környezeti, egészségnevelő és egyéb tevékenységeink iránt.

Elért eredményeink közösek, a családok és a szülők támogatásával sikerül csak nevelési céljainkat hatékonyan megvalósítani.

1.2. Személyi és tárgyi feltételek

Az intézmény alkalmazottainak száma:	12 fő
Pedagógusok száma:	4 fő
Pedagógiai asszisztens:	1 fő
Szakképzett dajka:	3 fő
Szakképzett élelmezésvezető:	1 fő
Szakképzett szakács:	2 fő
Konyhai kisegítő:	1 fő

A pedagógusi álláshelyekre kinevezettek felsőfokú óvodapedagógusi diplomával, ezen felül: a vezető óvónő felsőfokú óvodapedagógusi diplomáján túl – felsőfokú szociálpedagógusi diplomával és felsőfokú gyógypedagógiai asszisztensi szakvizsgával, közoktatási vezetői szakvizsgával is rendelkezik, Mesterpedagógus és Tantárgygondozói szaktanácsadó.

1 fő – néptánc oktatói és Fejlesztő pedagógus szakvizsgával rendelkezik. 2018.januárjától Pedagógus II minősítéssel,

1 fő- Közoktatási vezetői szakvizsgával, Gyakorlatvezető mentortanár szakirányú képzéssel és Pedagógus II besorolással rendelkezik.

Nevelőtestületünkre jellemző az ismeretszerzés, a tudás iránti vágy. Mindnyájan elvégeztük a törvényben előírt 120 órás akkreditált tanfolyamot. A Helyi Pedagógiai Programunk megvalósításához szükséges szakértelemmel, pedagógus továbbképzéssel rendelkezünk.

Az épületben három csoportszoba, három öltöző (gyermek és felnőtt öltöző), három raktár, szertár, iroda, nevelőtestületi szoba, fejlesztő szoba, tornaszoba, konyha, étkező rész található. A csoportszobák nagysága megfelelő, bútorzata, berendezése részben új. Az alapvető játékeszközöket biztosítani tudjuk a költségvetésből. A költségvetésen kívüli összegből (pályázat) pótoljuk a tevékenységekhez szükséges eszközöket. További fejlesztést igényel az udvari sport- és mozgásfejlesztő esz-

köztár. 2015-ben LEGÓ pályázatunknak köszönhetően a tornaszobánk bordásfallal bővült, valamint egy csúszdás udvari játékkal is kiegészült játszóterünk. Minden csoportunk jelentős mennyiségű LEGÓ játékkal gazdagodott.

Fejlesztő munkánk megvalósításához szükséges speciális fejlesztő játékok bővítése az IPR-ben való részvételünk folytán valósul (t) meg (2008/2009 nevelési tanévtől kezdődően). Az eszközállomány elemzésekor ki kell emelnünk azokat az óvónők által készített játékokat és eszközöket, amelyek az egyéni fejlesztés során kiemelt szerepet kapnak a tevékenységekben. Az elkészítéshez szükséges anyagokat az óvoda biztosítja.

2016-ban költségvetésből DIOO digitális okos játék eszközzel bővültünk. Az eszköz mind a felzárkóztatásra szoruló gyermek, mind pedig a tehetséges gyermek fejlesztésére alkalmas. Nagycsoportos korú gyermekek rendelkeznek saját „Tokkennel”, amely a gyermekek egyéni fejlődését tudja rögzíteni és információval tud szolgálni pedagógusnak, szülőnek egyaránt.

2017-ben vállaltuk az **EFOP-3.1.3-16-2016-00001**, „Társadalmi felzárkózási és integrációs köznevelési intézkedések támogatása” „Esélyteremtő óvoda”-i program megvalósítását, amely program révén tovább bővült fejlesztő eszközeink száma, cserélhetővé vált bútoraink egy része.

Az Országos Labda kampánynak köszönhetően 2019 őszén a mi Óvodánk is bővült a mozgás megszerettetését és fejlesztését elősegítő eszközökkel.

2019 novemberében nagy örömünkre a Sakkpalota program kezdő csomagjával is megajándékoztak minket.

A felsorolt eszközök mind a gyermekeink fejlesztését és óvodai életük színesebbé tételét szolgálják.

Szakkönyv ellátottságunk jó, mennyiségi bővítése folyamatos.

1.3. Az óvoda gazdálkodása

Önállóan működő, melynek gazdasági és pénzügyi feladatait Kálmánházi Közös Önkormányzati Hivatal Nagycserkeszi Kirendeltsége (4445.Nagycserkesz, Petőfi út 10.) látja el, címe: 4434.Kálmánháza, Nyíregyházi út 71.

A pályázatokon elnyert pénzeszközök segítségével nyílik lehetőség további speciális fejlesztőeszközök vásárlására, bútorzat cseréjére, valamint a csoportszobák otthonosabbá tételére. Megvalósíthatunk több projektet, kirándulásokat szervezhetünk, melyek elősegítik a gyerekek ismeretszerzését.

1.4. Pedagógiai értékelés eddigi nevelő munkánkról

Nevelőtestületünk 1999-ben elkészített és elfogadott nevelési programja a környezet tevékeny megismerésére való nevelést határozta meg fő feladatákként. 2004-ben módosításra került, ekkor a hagyományápolás került előtérbe, ennek a célnak és kitűzött feladatnak az eléréseért munkálkodtunk 2010-ig.

Majd 2010-ben a Kormány 255/2009.(XI.20). Korm.rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló 137/1996.(VIII.28.) Korm.rendelet módosításáról életbe lépése miatt programunk aktualizálásra került.

Következő módosítás alapja a 2011. évi CXC. törvény a Nemzeti Köznevelésről, és a 363/2012 (XII.17.) Kormányrendelet az óvodai nevelés országos alapprogramjáról, 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet.

Majd 2018.szeptemberi módosítás alapja a Kormány 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelete volt.

Jelenleg Pedagógiai Programunk felülvizsgálatára került sor, melyet jogszabályi változások, új

---

módszerek és programok beépítése és a programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulásának felülvizsgálata indokolta.

A fejlesztésre, esélyteremtésre, multikulturális értékek közvetítésére épülő „jót és jól” mottójú programunk által remélhetőleg kifejezésre jut fő feladatunk, vállalásunk célja és miéértje.

Kifejezésre jut és előtérbe kerül:

- A gyermeki individuum és egyediség.
- A gyermekek emberi méltósága, jogaik biztosítása.
- Az egyéni különbségek tiszteletben tartása.
- A tolerancia, az odafigyelés, a bizalom ébresztése.
- Az esélyegyenlőség biztosítása.
- A kultúrák átörökítése.
- A kiemelkedő képességű gyermekek nevelése.
- Családi nevelés kiegészítése
- A gyermekek egyéni fejlettségéhez, igényeikhez, szükségleteikhez, érési tempójukhoz igazodó, a gyermeki szabadságot tiszteletben tartó differenciált személyiségfejlesztés, hátránykompenzálás és tehetséggondozás a tanuláshoz szükséges képességek és részképességek megalapozása a játékban és szervezett tevékenységekbe ágyazottan.

Eredményeink:

- Segítő szakemberekkel való ellátottság: logopédus, fejlesztő pedagógus, pszichológus.
- Esélyegyenlőség megteremtéséhez anyagi háttér megteremtése (Pályázatok)
- Felkészült, szakmailag állandóan megújuló kreatív pedagógusok.
- Innovatív módszerek alkalmazása (Mozgáskotta, Boldogság foglalkozások, Sakkpalota program, Biztonságos Óvoda program)
- Pályázati lehetőségek kiaknázása.
- Kornak megfelelő fejlesztőeszközök, játékok megléte (Okos(koc)KA fejlesztő és mérőeszköz rendelkezésünkre áll).
- Óvodánk hagyományainak megőrzése.
- Az egyéni különbségek tiszteletben tartása.
- Differenciált, egyéni fejlesztés.
- Így Tedd Rá módszer alkalmazása Óvodaszinten.
- DIOO digitális okosjáték óvodásoknak, mely a gyermekek IKT eszközhasználatát elégíti ki.
- OVI Zsaru program működtetése.
- Tehetségműhelyek működtetése.
- Sófal és Sóhomokozó az egészséges gyermekek érdekében.
- „Örökös Boldog Óvoda” cím elnyerése.

Fejlesztendő területeink:

- Tapasztalatszerzési lehetőségek bővítése
- Viselkedési kultúra fejlesztése
- Közlekedési szabályok gyakorlatban történő mélyítése
- Udvari játékeszköz bővítés
- Közvetlen partnerekkel való kapcsolattartás erősítése

2. ALAPELVEK

2.1. Nevelési elveink

- Hangsúlyozzuk a gyermekek testi, lelki gondozását, az érzelmi biztonság megteremtését, a szocializáció minél teljesebb kibontakoztatását a családi neveléssel együtt.
- Fontosnak tartjuk az életkori és egyéni sajátosságok és a fejlődési ütem figyelembevételét.
- A valódi tudást, amit a gyermek maga fejt meg, cselekvésen keresztül sajátít el és amelyet alkalmazni is képes a képességei által.
- Korszerű pedagógiai módszerek, terápiák, kompetencia alapú óvodai kiegészítő program elemeinek és kooperatív módszerek alkalmazását a csoport összetételének és a gyermekek életkori sajátosságaik figyelembe vételével.
- Komplex nevelést, ahol a nevelési területek, tevékenységek egységet alkotnak, logikusan vannak felépítve.

Fontos számunkra:

- Annak elősegítése, hogy a gyerek, mint egyén találja meg helyét a közösségben.
- A gyermekek pozitív élményekhez juttatása.
- A játékoság elvének biztosítása, mely tevékenységeinkben megnyilvánul.
- Az empátia, a tolerancia, a másság elfogadása és elfogadtatása.
- Az emberi-gyermeki jogok tiszteletben tartása.
- A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése, fejlődésének segítése.
- A természet szeretete és védelme.
- Óvodai hagyományaink megismertetése és megőrzése.
- Iskola felkészültségi fok elérése.
- Az eltérő családi háttérrel rendelkező, vagy különböző képességű és fejlettségű gyermekek együttfejlesztése, együttnevelése az esélyegyenlőség megteremtése érdekében.
- Az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek kultúrájának ápolása, identitásuk erősítése (a cigány mesék, eredetmondák, dalok, táncok, cigány kismesterségek)..
- Sikerélményhez juttatás minden területen. A gyermekek tudatos motiválása, aktivizálása
- Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számára a szükséges segítség, gondozás, nevelés biztosítása. *Egyéni fejlesztés előnybe részesítése.*

2.2. Óvodakép

„A gyerek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő szerepet játszanak.” Elsődleges feladatunk a segítségnyújtás a gyerekeknek, hogy kibontakozhasson, és a szülőknek hogy segíteni tudják ezt a kibontakoztatást.

Gyerekenként, családonként más-és más az a módszer, eljárás, amivel csupán csak segítünk, és nem beavatkozunk, vagy irányítunk.

Nehéz megtalálni a helyes arányokat ahhoz, hogy ténylegesen segíteni tudjunk. Ezért van szükség a valódi partnerkapcsolatra, a nyitottságra, az őszinteségre, a bizalomra, elfogadásra és az egymás iránti tiszteletre.

Az óvodakép kialakításánál mérték az óvodás gyermek a maga egyediségével, lehetőségeivel, aki az óvodában társak között, érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes légkörben éli kis-

gyermekkorának boldog pillanatait. Játékos tevékenységek segítik tapasztalatszerzését, a környező világ felfedezését, fejlődését, a következő életszakaszba (kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételeinek megteremtődését.

Olyan óvodában szeretnénk továbbra is dolgozni, ahol gyermekek felnőtt tisztelő, barátságos, tiszta, esztétikus, biztonságos óvodai légkör érvényesülne. Ahol mind a külső, mind a belső környezet tükrözi helyi pedagógiai programunk szellemiségét.

Figyelembe véve az óvoda óvó-védő, szociális valamint nevelő, személyiségfejlesztő funkcióit, foglalmaztuk meg programunk alapelveit, melyből kiemelten fontosnak tartjuk érvényesülni:

1. Az életkori sajátosságok figyelembevételének
2. A játék elsődlegességének
3. Az egyéni eltérések
4. Az empátia
5. A másság elfogadásának
6. Az emberi-gyermeki jogok tiszteletben tartásának
7. A természet szeretetének és védelmének
8. Hagyományaink megismertetése és mélyítésén keresztül megőrzés
9. Multikulturális értékek közvetítésének
10. Hátrányok csökkentésének
11. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátásának elvét.

2.3. Gyermekkép

A gyermekközpontú óvodai nevelés arra vállalkozik, hogy a gyermeki szükségletek szem előtt tartásával alkossa meg gyermekképét. A gyermekkép sokféle megfogalmazásban ugyan, de egyesíti mind azt, ami **JÓ** a gyermek számára. Nyíri Tamás: „A gyermek ember” című csodálatos gondolatai bizonyítják ezt.

A gyermek ember

Szellemi, személyes életre, szabadságra és felelősségre, közösségre, nyelve és kultúrára van rendelve. Nem szabad dologként bánni vele, vagy „birtoknak” tekinteni.

Személyi voltából következik, hogy vannak jogai. Joga van a törvények nyújtotta védelemre, gondozásra és nevelésre, szeretetre és megértésre, gyermek voltának elismerésére és képességei kifejlesztésére.

A szabadság és a játék között különleges kapcsolat van. Aki gyermeket mond, a játékra gondol. A gyermek játszani akar, s minden játékánál szüksége van a maga által szabott mértékre.

Mivel szeretik, ezért tud szeretni.

A gyermek előre él, élete az emberi létezés óriási változékonyságára, hatalmas dinamikájára utal. „Ha majd nagy leszek:” ez a gyermek életének alapiránya, és így érdekli a jövő.

A mindennapi óvodai gyakorlat bizonyítja, hogy ezen értékek a múlt és a ma óvodai nevelésében örök kategóriát képeznek. A szeretetkapcsolatok óvónő-gyermek, gyermek-gyermek között az egész óvodai nevelést átszövik. *Az elfogadás, a megértés, a tisztelet az óvodapedagógus mintájában nyerne értékközvetítést, ugyanúgy, mint a derű, az őszinteség, a segítség, az egymásra odafigyelés, az udvariasság.* A gyermeki szabadság és a megkötöttség, a gyermeki önmegvalósítást, az önkéntességet nem sértő magatartási szokásokban jelenik meg.

Fontos, hogy a gyermekkép mindig a gyermeki személyiségből induljon ki. Gyermekközpontú, és befogadó legyen. A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körül vevő személyi és tárgyi környezet szerepe a meghatározó. Fontos, hogy biztosítva legyen minden gyermek számára az egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelés, minek következtében esetlegesen fellelhető hátrányai csökkenjenek. Nevelésünk nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

„ A gyermek olyan, mint egy pillangó a szélben.

Néhány magasabbra tud repülni, mint mások,

de mindegyik a legjobb tudása szerint repül.

Miért is hasonlítanád össze őket?

Mindegyik más.

Mindegyik különleges.

Mindegyik gyönyörű.”

(Ismeretlen szerző)

2.4. Pedagóguskép

***„Jézus tanítványa voltam,
Gyermekekhez lehajoltam,
Szívemhez fölemeltem,
Szeretetre így neveltem...”***
(Benedek Elek)

Az óvodapedagógus feladata az, hogy ”keveset, lassan és jól” elve alapján az „itt és most” lehető legjobb helyett: legalkalmasabb megoldásait keresse a jó családi bánásmóddhoz hasonló nevelői légkörben megértő és nem bíraskodó, együtt érző, de nem mindent elfogadó magatartást tanúsítson. Egyértelmű, szilárd, szerető figyelemmel kipárnázott korlátokon belül a szabadság jó érzését keltse a gyerekekben, mert csak a magát szabadnak érző kisgyermek tud eredeti módon játszani, figyelmesen mesét hallgatni. A szabadság és korlátozás kellő arányával biztonságot és bizalmat, elfogadást és védelmet nyújtson.

Segítsége hozzá a gyermeket annak a motívum és képzetkincsnek a begyűjtéséhez, ami a tartalmilag és társas szempontból is változatos, érdekes játszás forrása és a mese elképzelésének feltétele.

Leleményes kíváncsiságot keltő tevékenységével, egyszerű, tiszta, könnyen utánozható minták nyújtásával vezesse rá az óvodásokat a folyamatosan bővülő játékmotívum készletének összeraká-

sára, variálására. Jelenlétével, szóbeli és kézügyességével, áthidaló megoldásaival a játék célja szerint segítse sikerre vinni a gyerekek kezdeményezéseit, tanítgassa a társas alkalmazkodás szokásait. A kisgyerekek az átélés szintjén elsősorban önmagát tanulja, miközben a belső és külső világ disszonanciáit és harmóniát próbálja. A jó óvodapedagógus sok-sok egyéni és csoportos ismétlési alkalmat ad ehhez. Nem siettetni az élet fontos és szép megnyilvánulásait.

Nem tesz úgy, mint a türelmetlen felnőttek, akiknek hatalmas lépteit a mellettük ügöző kisgyerekek öt-hat futóléppel sem tudja behozni. „Babaléptekhez” igazodik. Így is óhatatlanul vezet és előrehúzza. Szabályozza a nevelési folyamat tempóját, ritmusát és dinamikáját, megadja alaphangját, a gyermekkel együtt „dúdolja” improvizálja a dallamát. Szerepe nem tanítói, inkább karmesteri. Viselkedése jobban hasonlít a játszó, művészkedő emberére, semmint a tudományosan iskolázott tanítóéra.

A helyi pedagógiai programunk sikeres megvalósítása olyan óvodapedagógust igényel, összegezve az eddig leírtakat, aki:

- Szakmailag: pedagógiából, pszichológiából jól felkészült óvodapedagógus.
- Képes jó kapcsolatot kialakítani az óvoda partnereivel, kommunikációját a partnerekkel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemezze. A gyermekek érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően működjön együtt a kollégákkal, a szülőkkel, a szakmai partnerekkel, szervezetekkel.
- Törekszik a feltételek gazdagítására, az élmény gazdag óvodai légkörre, a gyermeki személyiség harmonikus fejlesztésére.
- Képezi magát, azon fáradozik, hogy minél több ismeretet szerezzen a nevelési program megvalósításához. Céljai álljanak összhangban az Óvodai nevelés országos alapprogramjával és az óvoda pedagógiai programjának célrendszerével. Tudatosan fejlessze pedagógiai kommunikációját.
- Feltétel nélkül fogadja el a gyermeki személyiség jellemzőit, kerülje a megkülönböztetést vagy előítéletet.
- Tiszteletben tartja a gyermek, ill. a szülők világnézetét, jogi és vallási szokásait.
- Világnézete és értékrendje szerint végzi nevelő munkáját, de a gyermeket erre nem kényszeríti.
- Képes önképzéssel is megújulni, megismerni és alkalmazni az új szakmai, módszertani irányokat, és képes ezeket saját képességeihez és a csoport fejlettségi szintjéhez igazítani.
- A tevékenységekben a gyerekek életkori sajátosságait figyelembe véve használjon a pedagógus IKT eszközt.
- Többféle módszertani megoldásban gondolkodjon. Az adott helyzetnek megfelelően rugalmasan alkalmazza módszereit, változatos módon motiválja a gyermeki figyelmet folyamatosan fenntartva.
- Az óvodában alkalmazható digitális eszközöket (CD-lejátszó, projektor, fényképezőgép, számítógép) célszerűen használja.
- Építsen a gyermekek előzetes tudására. Építsen a gyermekek szükségleteire, kíváncsiságára, igyekezzon fenntartani érdeklődésüket.
- Párhuzamosan több helyszínen teremtsen játék feltételeket.
- Biztosítsa az elmélyült játék feltételeit és támogassa a társas kapcsolatok alakulását.
- A napi- és heti rend kialakításában a gyermekek biológiai és társas szükségleteit egyaránt vegye figyelembe, érvényesítse a szabad játék túlsúlyát.
- Jól kezelje a konfliktusokat.
- Az egyéni fejlődés eredményeit értékelje.
- A gyermekek fejlődését kövesse nyomon, az aktuális fejlettséget rögzítse.
- Értékeléseivel, visszajelzéseivel a gyermekek fejlődését segítse.
- A pedagógiai folyamatokat rendszeresen vizsgálja felül, elemezze, értékelje.
- A szakmai munkaközösség munkájában kezdeményezően és aktívan vállaljon részt. Működjön

együtt pedagógustársaival különböző pedagógiai eljárások és programok (pl. projektnap, ünnepség, kirándulás) megvalósításában.

- A közösségben asszertív attitűd jellemezze. Fogadja el a vezető útmutatásait. Működjön együtt a nevelőtestület tagjaival, munkatársaival tisztelje, partnerként kezelje.
- Magatartása, munkavégzése példamutató legyen, szívesen vállaljon plusz feladatokat.
- Tartsa fontosnak saját szakmai fejlődését, tudatosan fejlessze pedagógiai kultúráját.

2.5. Szülőkép

Az óvodai nevelés alapértékei a családdal történő együtt nevelésben teljesednek ki, őrizhetők meg. Számolnunk kell azzal a törvényszerűséggel, hogy a szülők értékátörökítő szerepe meghatározó.

Meggyőződésünk, hogy saját értékrendszerük minta, követésre méltó.

Ismerjük meg a gyermek környezetét, vegyük számra az értékátörökítő hatásokat. A sokat emlegetett hitelességünkkel és mintánkkal a gyermekeken keresztül a családokra is hathatunk: normáikra, műveltségükre, életvitelükre. Fogadhatjuk, befogadhatjuk a családok értékeit, esetenként érték közvetítőként is a nagyszülők, szülők hagyományokat vagy művészi értékeket közvetítő, környezetet formáló tevékenységét.

Pedagógusaink megfogalmazása szerint olyan szülővel szeretnénk együtt nevelni, hogy:

- Segítse elő gyermeke közösségbe, az óvoda rendjébe történő beilleszkedését, a közösségi élet szabályainak elsajátítását.
- Maximálisan teljesítse szülői kötelezettségeit: gondoskodjon gyermeke testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről.
- Kísérje figyelemmel gyermeke fejlődését, ehhez minden segítséget megadjon.
- Elvárásainak megfelelően legyen képes az együtt nevelésre, a gyermek személyiség fejlesztésére.
- Alakítson ki jó kapcsolatot az óvoda dolgozóival, a gyermek nevelése érdekében.
- Tudjon azonosulni helyi pedagógiai programunk szellemiségével, a kötetlen és kötött keretekkel, tanulási formákkal. Aki gyermekközpontú személyiségével segíti programunk megvalósítását.
- Aktívan részt vesz az óvoda életében.
- Tiszteli gyermeke pedagógusát és az óvoda valamennyi dolgozóját, emberi méltóságukat és jogukat.

3. A PROGRAM CÉLRENDSZERE

A programunk célrendszere három szinten történik.

3.1. Az óvodai nevelés célja az alapprogram szellemében

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja alapján – a Kormány 363/2012 (XII.17.) rendelete a következőben határozza meg az óvodai nevelés célját:

Az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítése az életkori, egyéni sajátosságaik, az egyenlő hozzáférés figyelembevételével, a családi nevelés kiegészítése.

A gyermekek egyéni fejlettségéhez, igényeikhez, szükségleteikhez, érési tempójukhoz igazodó, a gyermeki szabadságot tiszteletben tartó differenciált személyiségfejlesztés, hátránykompenzálás és tehetséggondozás a tanuláshoz szükséges képességek és részképességek megalapozása a játékban és szervezett tevékenységekbe ágyazottan.

- Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált nevelése.
- Társadalmi értékeket közvetítése, közösségi, erkölcsi nevelés.

3.2. A Nevelési Programunk sajátosságaiból eredő nevelési céljaink

- Boldog, derűs gyermekkor biztosítása.
- Gyermekek testi, érzelmi biztonságának megteremtése.
- Egészséges életmód iránti igény megalapozása.
- Önállóságra, toleranciára és kreativitásra nevelés.
- Saját óvodai hagyományaink értékközvetítése.
- A természet iránti szeretet kialakítása.
- Sokszínű tevékenység biztosítása, melynek során közösségi szellemük fejlődik.
- Hátrányos helyzetű gyerekeknél a családból, az óvodai életbe való átmenet segítése.
- Iskolakészültségi fok elérése.
- Az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek kultúrájának ápolása, identitásuk erősítése (cigány mesék, dalok, táncok, eredetmondák, cigány kismesterségekkel)
- A tevékenységekbe a komplexitás hatékonyabb beépítése. Komplex módon való figyelembe vétel a pedagógiai folyamat minden lényeges elemének: a tartalomnak, a gyermekek előzetes tudásának, motiváltságának, az életkori sajátosságoknak, a nevelési környezet lehetőségeinek, korlátaiknak stb.
- Integrációs pedagógiai rendszer– óvodai alkalmazása.
- A hátrányos helyzetből adódó különbségek csökkentése.
- A nevelésben az eltérő fejlődésű ütem és az egyéni sajátosságok dominanciája a meghatározó és az életkornak megfelelő, sokoldalú képességfejlődés biztosítása.
- Fontos a gyermek kompetenciaérzésének a kialakítása, fenntartása.
- A gyermekeknek váljon igényévé a csoporttal való együttműködés, de tudjon egyedül is tevékenykedni. Tudatosan ösztönözzük a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációját.
- Az egyéni képességek fejlődésének biztosítása.
- A gyermekek fogadják el a kiemelt figyelmet igénylő társaikat, legyen természetes a segítőkészség, a tolerancia.
- A gyermekek az óvoda dolgozóiban társra, ha kell, természetes támaszra találjanak.
- Komplex, egységes nevelési elv kell, hogy érvényesüljön.

3.3. Speciális céljaink

- Tehetségek kibontakoztatása.
- Részképesség zavarok felismerése és korrekciójuk segítése.
- Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek – Nevelési Tanácsadó vagy Szakértői Bizottság szakvéleménye alapján, BTMN –tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére – fejlesztés, iskolakezdésre felkészítő foglalkozások.

- A gyermekek személyiségének sajátosságait megfelelő módszerekkel, sokoldalúan, elsősorban a játékokon keresztül tárja fel.
- Egyéni fejlesztési terv készítése. Egyéni foglalkozás szervezése tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére, mely felkészíti őket a kudarc nélküli iskolakezésre. (Nkt.45§(2a)bek.)
- Etnikai kisebbség kultúrájának, irodalmának, hagyományainak ápolása.
- Kompetencia alapú óvodai kiegészítő programcsomag részelemeinek beépítése.

4. DOKUMENTUMOK RENDJE

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését kötelező dokumentumok szolgálják, és az óvodapedagógus tudatos, tervszerű tevékenységének elengedhetetlen feltétele a gyerekek fejlődésének segítése érdekében.

Ezen dokumentumok sora a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 30. fejezet, „A kötelezően használt nyomtatványok” cím alatt a 88. §- 93. § - ban kerültek rögzítésre.

Ezek a következők:

- **Felvételi előjegyzési napló** (Az óvodába jelentkezett gyerekek nyilvántartására szolgál.)
- **Felvételi és mulasztási napló** (Az óvodába felvett gyerekek nyilvántartására és mulasztásának vezetésére szolgál.)
- **Óvodai törzskönyv** (Az óvodára vonatkozó legfontosabb adatok vezetésére szolgál.)
- **A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció** (A gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát. Tartalmazza a megfigyeléseket, méréseket, a mérési eredményen alapuló egyéni fejlesztési terveket, a családlátogatás tapasztalatait, anamnézist, a szülőkkel való kapcsolattartás, tájékoztatás tartalmi elemeit.
A kijelölt rovatba rögzítésre kerülnek a gyermekek iskola előtti felkészítésére irányuló tevékenységek, amelyek elsősorban a Külső világ tevékeny megismerése területén belül, a gyermekek kognitív képességeinek fejlődését segítik. Mindemellert a gyermekek egyéb kompetenciáinak fejlődését is dokumentálják, mint a testi, intellektuális, szociális és kommunikációs képességek területén tett megállapításokat, melyek az iskolára való alkalmasság szempontjából meghatározóak.
- **Óvodai csoportnapló, mely** az óvoda pedagógiai programja alapján a nevelőmunka dokumentálására szolgál. Tartalmazza– a rendeletben megfogalmazott kötelező tartalmi elemeken túl- a szokás- és szabályrendszer tervezését, értékelését, az időkeretek meghatározását, az eseménytervek megfogalmazását, programterveket.
Tervező munkánkat az egyes tevékenységformákra lebontott éves tervek alapján témahetek keretében végezzük, életkori és fejlődésbeli mutatók figyelembevételével és a differenciálás elvének változatos módon történő érvényesítésével.
Kiegészül továbbá a tervezett, szervezett, a mindennapi pedagógiai gyakorlatban megvalósuló iskola- előkészítő tevékenységgel, mely a tanköteles korú gyermekek csoportjának **általános képességbeli fejlettségének** ismeretében, az óvodáskor végére elérendő **sikerkritériumok figyelembevételével** valósul meg. / Az iskola- előkészítő tevékenység célja és feladatai, a fejlesztések hangsúlyozása a csoport általános képességbeli fejlettségének folyamatos megfigyelése, a gyerekek óvodai fejlődésének nyomon követése, mérés- értékelés eredményei. /

A dokumentumok előállításuk, keletkezésük szerint

- Nyomdai úton előállított, lapjaiban sorszámozott, szétválaszthatatlanul összefűzött papíralapú nyomtatvány (Óvodai törzskönyv).
- Nyomdai úton előállított papíralapú nyomtatvány (Felvételi előjegyzési napló).
- Elektronikus (Felvételi és mulasztási napló, A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció, Óvodai csoportnapló).

A tanulási folyamat tervezése:

Tervező munkánkat az ONOAP- ban és a Helyi Pedagógiai Programban megfogalmazott irányelvek szerint, az adott gyermekcsoport ismeretében és az óvodapedagógus- képzés sajátosságainak figyelembevételével végezzük.

Fontos szempont számunkra az óvodapedagógusok módszertani szabadságának tiszteletben tartása!

A tervezés időkeretei:

I. szeptember 1-május 31. éves terv szerinti tevékenység tervezés – szervezés, hetirend és napirend

II. június 1-augusztus 31. nyári időszakra vonatkozó napirend s az ezzel kapcsolatos szervezési feladatok

A tervezés formái:

- **Éves** anyaggyűjtés (tevékenységformákra vonatkozó, az évszakhoz, a gyermeki élet eseményeihez kapcsolódó lehetséges tartalmak gyűjteménye)
- **Egy nevelési évre** szóló tervezés és félévenkénti értékelés, szükséges korrekciók elvégzése (A nevelőmunka tervezése, az óvodai élet tevékenységformáinak (egészséges életmód fejlesztése, közösségi, játék, munka, anyanyelvi nevelés, értelmi fejlesztés, tevékenységben megvalósuló tanulás) az óvodapedagógus feladatainak megfogalmazása).
- **A Nyitnikék Óvoda nevelőtestületének döntése alapján témahetekben** történő tervezés (adott téma függvényében egy, két, indokolt esetben három hétre szóló tématervek, kapcsolódva a természeti és társadalmi témakörökhöz, a gyermekek életét meghatározó eseményekhez.)
- **Napi tervezés**, amire az életpálya modell elvárásai (minősítés, tanfelügyelet, szaktanácsadói látogatás és belső önértékelés) esetén kerül sor, valamint – szükség esetén - a mentori munkával az óvodapedagógus-képzéssel összefüggő feladat indokolhat.

5. AZ ÓVODAI NEVELÉSÜNK TERÜLETEI ÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

5.1. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír - tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása; (363/2012.(XII.17) Korm. rendelet 1.mell.III cím.)
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása; rugalmas szervezeti keretek kialakítása, mely igazodik az egyéni szükségletekhez, életkori sajátosságokhoz,
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátás,
- súlyosan allergiás gyermek felmérése és védelme az óvodában
- gyermekkori diabétesz- védőnői segítséggel, gyermekekkel megismertetjük a diabétesz felismerését, tüneteit, kezelését. (Nkt.62§(1a)bek)

Nevelésünk területe:

- Gondozás, testi nevelés.
- Szokásrend kialakítása.
- Mozgásigény kielégítése.
- A gyermekek egészségének védelme.
- Edzettség kialakítása, megóvása.
- Egészséges – biztonságos környezet kialakítása
- A „másság”elfogadására nevelés

A gyermek egészségével, testi épségének védelmével kapcsolatosan az óvodapedagógusnak különös felelőssége van.

Az egészséges életmód magába foglalja a környezettel való harmonikus együttélést, a természet szeretetét és védelmét. Az egészséges környezet kialakításánál - az óvoda épülete, udvara, belső berendezései - a természetes körülmények között, minél nagyobb mozgástér biztosítása a célunk. Tágas, levegős, világos csoportszoba és fákkal, növényekkel, füves területekkel beültetett udvar szükséges a nevelési feladatok megoldásához. Ismert tény, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A gyermekek mozgásának fejlesztése örömforrás és alkalmas lehetőség az esetleges mozgáshibák korrigálására. Biztosítani szükséges a spontán mozgáslehetőségeket. Ajánlatos tehát minden adódó lehetőséget kihasználni a nap folyamán a mozgásra. A gyermekek napirendjét úgy kell összeállítani, hogy elkerüljük az egyoldalú terhelést, azaz lehetőleg felváltva biztosítsuk a mozgást és az ülással együtt járó tevékenységeket. A mozgás és pihenés egyensúlyának biztosításával sikerülhet a gyermekek egyoldalú igénybevételét elkerülni. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek minél több időt töltsenek el a szabad levegőn.

Legyenek olyan udvari játékeszközök, építmények, amelyek lehetővé teszik a gyermekek sokoldalú mozgásigényének kielégítését.

A természet szépségeinek élvezete, a szabad természetben való játék öröme, a mozgás szabadsága, a mozgást követő pihenés és nyugalom a legbiztosabban vezeti el a gyermeket a természet szeretetéhez.

Az egészséges életmód szokásainak kialakításában fontos szerepet kap a helyes táplálkozás szokásainak és az étkezés körülményeinek, esztétikumának biztosítása. A helyes táplálkozási szokások kialakításánál a rendszeresség az első szempont.

Az 1-es diabéteszben szenvedő gyermek a diagnózis felállításakor kapott szakorvosi igazolással jogosultá vált az óvodai ellátása során diétás étkezésre. Szülő, gondviselő kérelmezheti a speciális étrendet valamint az ellátását gyermekének és nyilatkozik arról, hogy az Eütv.15§(5) bekezdése szerint az invazív beavatkozáshoz hozzájárul.

A gyermek gondozásával kapcsolatos feladatok

A gondozás az óvodai nevelőmunkát megalapozó tevékenység. A zavartalan fejlődéshez, az egészség fenntartásához a gyermekek fokozott gondozása elengedhetetlen követelmény. A gondozási feladatok végzése, az óvodában dolgozó valamennyi felnőtt feladata.

Az óvodai környezet esztétikus, harmonikus és célszerű kialakítása, a veszélyforrások minimálisra csökkentése, az óvodai napirend helyes kialakítása, a gondozási feladatok végzését könnyíti meg. Az óvodába kerülő gyermekek számára a környezetváltozás, az idegen emberek, új feltételek, a megszokott környezettől való elszakadás nagyon komoly nehézséget jelent. Ezek a bekövetkező változások az első időszakban a gyermek pszichés és testi állapotában átmeneti zavarokat okozhatnak.

A gondozás, a gyermekekkel való törődés az első kapocs, ami közel viszi a felnőttet a kicsihez. Szerintünk addig egyáltalán nem fejleszhető egy gyermek, amíg nincs biztonságérzete, komfortérzete, amíg valamennyi testi szükséglete nincs kielégítve. Biztosítani kell, hogy a gyermek kellemes, jó légkörben, várakozás és sorakoztatás nélkül, szükségleteinek megfelelően végezhessek a tisztálkodással, a wc használatával, az öltözködéssel, az étkezéssel kapcsolatos teendőiket. A napirendnek pontosan ezt a folyamatosságot, rugalmasságot kell tükröznie.

Az a cél, hogy a gyermek megtanulja önállóan ellátni magát. Ehhez nyújtanak segítséget a felnőttek az udvaron, a reggeli gyülekezési időben, ünnepek, kirándulások alkalmával. Nagyon sok remek lehetőség adódik a különböző korú gyermekek együttműködésére, kommunikációjára, a gondozási teendők közös ellátása közben. Fontos ezen a területen is a családdal való szoros együttműködés, egymás tájékoztatása, és a rendszeresség mindkét fél részéről a gondozáshoz kapcsolódó szokások kialakítása érdekében. Az egyéni bánásmód, az egyes gyermekek sajátos igényeinek figyelembevételével.

tele a gondozás esetében is érvényesül. Különösen nagy figyelmet igényel a cukorbeteg, valamint a súlyosan allergiás gyermek.

A személyi higiénára nevelés

Természetesnek tartjuk, hogy kezdetben az óvónő és a dajka több segítséget nyújt a testápolással kapcsolatos tennivalókban, de az is természetes, hogy a rendszeres gyakorlás és következetesség előbb-utóbb szokássá alakul és a gyermek az egészségvédő tennivalóiban önállóbbá válik. Gondoskodunk a szeretetteljes, derűs légkorról, melyben ezeket a feladatokat az óvodás gyermek fejlettségéhez, értelmi képességéhez igazodva kezdetben közvetlen, később követő segítséggel valósítjuk meg. Egészségvédő tevékenységünk a gyermek óvodai tartózkodásának egész idejére kiterjed. A testi egészség állapotának megfigyelése és kompenzálása már a reggeli érkezéskor megtörténik, majd folytatódik napközben a gyermekek higiénés magatartásának ellenőrzésével és befejeződik azzal, milyen higiénés rendezettséggel bocsátjuk haza. Az óvodai testápolás elengedhetetlen követelményének tekintjük a személyi tisztaság szokássá alakulását, azt, hogy a kisgyermekben igényné alakuljon a mosakodás, a fésülködés tevékenysége, a fogápolás, a szájhigiénia.

Kiemelt preventív feladatunk a fertőző betegségek megelőzésére történő nevelés. A megelőzés alapja a személyi higiénia szabályainak megtartása. Különösen a szezonális megbetegedések idején (tavasszal és ősszel a nátha és influenza, nyáron a mosatlan gyümölccsel terjedő dizentéria) figyelünk a személyi higiénia teendőinek pontos, rendszeres elvégzésére és az esetleges bevezetésre kerülő fertőtlenítő eljárások megtartására.

Az átlagos hőmérsékletet (22-24 °C) biztosítjuk a gyermek testmagasságában. Gondoskodunk a megfelelő szellőztetésről, világításról, a rendszeres takarításról.

A balesetet okozó tárgyakat eltávolítjuk, védőfelszereléseket alkalmazunk.

Környezeti higiénére nevelés

Az óvodás gyermek az ébrenlétének 3/4 részét az óvodában, óvodai környezeti feltételek között tölti. A tárgyi környezet egészségvédő és egészségfejlesztő hatásának éppen ezért kiemelt jelentősége van a gyermek egészsége érdekében. Az óvoda tárgyi környezetéhez a csoportszobák, a használati és játékeszközök, és az udvar tartozik. Mindezek alakításához, szépítéséhez hozzájárulnak az óvónők ízlésükkel, egyéniségükkel és alkotómunkájukkal.

Megismertetjük a gyermekeket a természeti és társadalmi környezet védelmével, a rend és tisztaság fenntartásával kapcsolatos viselkedési normákkal. Célunk, hogy a gyermek öntevékenyen vegyen részt környezeté higiénájának fenntartásában (takarításban, a rendrakásban, a játékszerek összegyűjtésében, önkiszolgáló tevékenységben, az esztétikus környezet alakításában). Lehetőség szerint mentesítjük óvodánk környékét az allergiát okozó tényezőktől (parlagfű irtás).

Egészséges táplálkozás, kulturált étkezéssel kapcsolatos egészségpedagógiai feladatunk: a fogyasztott ételek elnevezésének megtanítása, eddig ismeretlen ételfélékkel való megismertetés, nyers zöldség, gyümölcs fogyasztás lehetőségének megszervezése a szülők bevonásával (gyümölcsnap). A magas só- és telítetlen zsír - tartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére hívjuk fel a gyermekek és szülők figyelmét Egészséghetünk programjain. A programokba szakembereket minden alkalommal bevonunk. Egyéni táplálkozási sajátosságok figyelembevétele, a kulturált étkezési szokások ki-

alakítása és betartása, étrend ajánlása, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas sótartalmú ételek fogyasztásának csökkentése figyelembevételével.

A mentálhigiéné nem csupán a pszichés megbetegedések és magatartászavarok megelőzése, hanem lelki egészségvédelem is; mindazoknak a folyamatoknak, tevékenységeknek összessége, amelyek az emberi személyiséget és közösségi kapcsolatot erősebbé, fejlettebbé, magasabb szervezetségűvé teszik. Óvodánkban a biológiai szükségletek maximális kielégítése mellett (evés, pihenés, gondozás stb.) nagy hangsúlyt fektetünk a gyerekek érzelmi biztonságát jelentő szociális szükségletek kielégítésére.

Az óvodai mentálhigiéné nevelés célja, hogy biztosítsuk a gyermekek számára az optimális intellektuális és érzelmi fejlődést. Mindent megteszünk annak érdekében, hogy a ránk bízott gyermekek:

- egészségesek, edzettek legyenek,
- mozgásuk koordinálttá váljék,
- elsajátítsák a megfelelő egészségügyi szokásokat,
- felismerjék az alapvető testi szükségleteiket,
- megismerjék a természeti környezetüket, és vegyenek részt annak megóvásában, szépítésében

A mentálhigiéné nevelés egyik feladata, hogy a gyerekeket megóvjuk a riasztó életérzések, az értékválság érzelmi életet bénító, leszerelő hatásától. Óvodásainkat úgy neveljük, hogy gazdag, meleg érzelmi életük lehessen, meglássák az élet sokszínűségét, értékeit. Feladatunk, hogy megkülönböztetett figyelemmel, odaforduló gondoskodással vegyük körül a gyermeket. Szavaink, tekintetünk, hangsúlyunk és cselekedetünk figyelmet, elfogadást közvetítsen. Fontos, hogy ismerjük igényeiket, egyéni jelzéseiket, szokásaikat.

Ismernünk kell a gyerekek lelki fejlődését, érzelmi világukat.

Ahhoz, hogy a gyermek boldog, kiegyensúlyozott legyen és a rá bízott feladatokat teljes értékűen el tudja végezni, a következőkre van szüksége:

- szociális biztonság, és elégedettség
- testi egészség
- mentális, szellemi egészség, pszichés harmónia.

Ha valamelyik tényező hiányzik, illetve hiányos, akkor a gyermek harmonikus fejlődése gátolt lesz. **BOLDOGSÁG foglalkozásaink e törekvéseinket segíti és egészíti ki.**

A csoportok szokásrendszerének kialakítása

Az óvoda mindennapi életének zökkenőmentességét, harmonikusságát és nyugalmit biztosítja, ha megfelelő szokásrendszert sikerül kialakítani. A szokásalakításban is elsődleges maga a cselekvés, a tevékenység, ami az egész személyiséget fejleszti. A feladatmegoldás ez esetben is öntevékenységre és a gyermek aktív együttműködésére épül. A szokásrendszer kialakítása az utánzáson és az ezzel összefüggő azonosuláson nyugszik. A szoktatás esetében tehát a példamutatásnak van kiemelt szerepe. A jól kialakított szokások, melyek rendszert alkotnak, nem kívánnak akartkifejtést a gyermektől, és nem kell koncentrálni sem, hiszen automatikusan cselekszik a gyermek, amikor köszön a csoportszobába lépéskor, megtörli a cipőjét a lábtörlőbe, kopog, ha belép az ajtón, igényévé válik az étkezés előtti kézmosás, stb.

A szokásalakítás módja tehát: utánzás- ismétlés-tudatosá váló cselekvés.

Az alábbi területen alkalmazhatók leginkább az óvodában kialakított szokásrendszerek, a napirend szokásai:

- a társas, közösségi együttélés szokásai
- az egészséges életmód szokásai
- a tevékenységek megvalósítását elősegítő szokások esetében.

A csoport nyugalma, derűs légkörét alapvetően befolyásolja a kialakított szokásrendszer minősége. Erre építhető fel a harmonikus, kiegyensúlyozott, tevékenységgel teli, napi óvodai élet.

Az óvodapedagógus feladata:

- rendszeres odafigyelés
- a pozitív példa, a pozitív motiválás és a tényleges cselekvés.

A szokások kialakítását mindjárt az első óvodai napon kezdjük el. A megvalósítás sikere a rendszeres napi gyakorláson múlik.

A szoktatás során célokat tűzzünk ki, feladatok elé állítjuk a gyermeket.

A végrehajtást ellenőrizni, értékelni szükséges. Mindig vegyük figyelembe a gyermek adott lehetőségeit, konkrét helyzetét és életkori sajátosságait. Ne legyen túlzott az elvárásunk, de alultervezett sem.

A szokásalakítás sikere a csoportban dolgozó óvodapedagógusok elképzeléseinek teljes összhangjával érhető el.

A befogadás

Nagyon sok türelmet, gyöngédséget és időt igényel a gyermekek beszoktatása. Nem célszerű az új gyermekeket egyszerre fogadni. Mindenki számára megnyugtatóbb a fokozatos és folyamatos beszoktatás. Így 2-3 új gyermekre kell fokozott figyelmet fordítani és jut időnk a többi gyermekkel való foglalkozásra is. Ilyenkor a gyermek és a szülő egyéni igényei szerint először 1-2 órát, majd egyre hosszabb időtartamot tölt el a gyermek az óvodában. Nincs szabály arra vonatkozóan, meddig tartson a beszoktatás. 1-2 hétig vagy tovább? Minden gyermek esetében egyénileg a szülővel közösen kell ebben a kérdésben dönteni. Augusztus végétől kezdve folyamatos lehet az új gyermekek fogadása és az akár októberig elhúzódhat. Azokon a napokon, mikor több gyermeket is fogadunk, mindkét óvodapedagógus hosszabb ideig az intézményben tartózkodik. A beszoktatás alatt és aztán is lehetővé tesszük, hogy a gyermekek kedvenc játékszereiket behozhassák az óvodába. A csoport szokásrendszerét úgy alakítjuk ki, hogy ez természetes dolognak számíson az óvodai csoportban. A csoportban lévő régebbi gyermekeket is felkészítjük az újak fogadására, hogy minden tekintetben biztosítva legyen a szeretetteljes légkör és a jó hangulat az ismerkedés időszakában.

Az utánzási hajlamra építve előbb-utóbb elérhetjük, hogy a gyermek beilleszkedik a csoportba és bekapcsolódik a tevékenységekbe.

A pszicho-szociális higiénia nevelés feladatai

Megteremtjük a gyermekek szociális biztonságérzetét.

Biztosítjuk a személyiség szabad kibontakoztatását.

Segítjük a harmonikus társas kapcsolatok alakulását.

Kiszűrjük a gyermeki viselkedésben jelentkező zavarokat, a lelki sérüléseket, feltárjuk az okokat és meghatározzuk a segítségadás módját.

Fejlesztjük a nevelők empátiás készségét.

Folyamatos preventív feladatunknak tartjuk, a tárgyi és személyi jellegű stressz tényezők csökkentését, illetve törekszünk azok megszüntetésére.

Szomatikus nevelés feladatai

Biztosítjuk a higiénikus, sokféle tevékenységet kínáló környezetet.

Személyi higiéniára nevelünk (általános bőr- haj- köröm, fogápolás, egészséges ruházkodás).

Biztosítjuk a kulturált étkezés feltételeit.

Fokozzuk a motoros képességek fejlesztését a Mozgás tevékenységek szervezettségével és hatékonyságával.

Sokat tartózkodunk a szabad levegőn.

Balesetek megelőzésére neveljük a ránk bízott gyermekeket.

Szociálhigiénés nevelés feladatai

Nevelési folyamatunk kiemelt feladata a napirendünk céltudatos megszervezése. Alakítjuk, fejlesztjük a gyermekek normákhoz, értékekhez való viszonyát:

- az egészségügyi szokások területén,
- alapvető udvariassági szokások területén,
- a tevékenységekhez kötődő együttműködési formákban.

Fontos, hogy nevelésünk hatására az életkori sajátosságoknak, illetve egyéni képességeinek, fejlettségének megfelelő szintet érjen el:

- engedelmességi
- identifikációs
- belső érettségi szintet

Fejlesztjük a közösségben elfoglalt helyét:

- kapcsolatteremtő képességét
- együttműködési képességét
- kommunikációs, nyelvi kifejező képességét

Fejlesztjük a gyermekek tevékenységhez való viszonyát:

- kudarc és siker tűrését – levezetését
- konfliktus megoldó képességét
- alkalmazkodó képességét
- szervező készségét

Fejlesztjük a cselekvés végrehajtásához szükséges akarati tulajdonságait:

- testséma ismeretét
- térbeli tájékozódását

- önértékelését
- önbizalmát
- önfegyelmét
- önérvényesítési módját
- szem-, kéz-, lábdominanciáit.

A mozgás

Óvodás korban a fejlődés egyik elengedhetetlen feltétele, jelentős szerepet tölt be az egészséges életmódra nevelésben. A változatos mozgáslehetőségek biztosítása kedvezően befolyásolja az egész szervezet fejlődését. Hozzá járul a légző és keringési rendszerteljesítő képességének növeléséhez, a csont és izomrendszer teherbíró képességének fokozásához. Elősegíti a harmonikus testi-lelki fejlődését, a biológiai egyensúly fenntartását, valamint az egészség megővését. Megfelelő terheléssel, az aktivitási szintek változtatásával a testi képességek fejlődését segíthetjük. A különböző mozgásformák sokszori gyakorlásával, a mozgásokhoz kapcsolódó szabályok megtanulásával, egyre biztonságosabban használják a szereket, eszközöket, eligazodnak a térben. A mozgásokhoz kapcsolódó gondozási feladatok elősegítik a helyes higiénikus szokások kialakítását is. Az óvodapedagógus feladata hogy megteremtse a feltételeket a gyermekek egészséges fejlődéséhez. Alapvető feladat, hogy jó levegőjű, tiszta, biztonságos környezetben mozogjanak. Lehetőség szerint minél többet mozogjanak a szabadban, itt is fontos a megfelelő kényelmes öltözék, akár a szabadban, akár a teremben mozognak a gyerekek. A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermekeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk. A mozgás sokoldalú tevékenység és feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi.

Minél fiatalabbak a gyerekek, annál nagyobb szükségük van testápolásban a felnőttek közreműködésére, ők azok, akik igénylik a testközelséget, a simogatást, a szeretgetést, a nagyobbak pedig a beszélgetést.

A gondozási, testápolási és a mozgásfejlesztési feladatok megfelelő ellátása, megvalósítása elősegíti a gyermek egészségének megővését. Ezen felül nagy hangsúlyt kell fektetni a higiénés szokások betartására, mint pl. környezet tisztántartása, portalanítása, szükség szerinti fertőtlenítést, az időjárásnak megfelelő réteges öltözködés, a napi tevékenységek minél nagyobb részének szabad levegőn való megszervezése, folyamatos levegőcsere, a csoportszobában minél több zöld növény elhelyezése.

Mindezek biztosítják a szervezet általános védekezőképességének fokozását, a betegségek megelőzését, (gyógyteák, zöldség-gyümölcs saláták mindennapi fogyasztása). Az óvodapedagógus feladata a ritkán előforduló az óvodai közösségre kerülést nem feltétlenül akadályozó betegségek (allergia, asztmás tünetek, lázgörcs, epilepszia, hemopfilia) regisztrálása, figyelemmel kísérése.

Éves rendszerességgel kerül sor védőnői, orvosi szűrésekre, melyek lebonyolításában az óvónőnek jelentős szerepe van. Felhívja az orvos figyelmét, azokra az eltérésekre, amelyek felderítése, kezelése szakorvosi feladatot igényelhet, pl. hanyag tartás, mozgásszervi eltérések, érzékszervi funkciók csökkenése, érzelmi labilitás. Az óvónő a vizsgálatok alatt a szülőt helyettesíti, ezért itt is fontos szerepe van a gyermek-felnőtt bensőséges kapcsolatának.

Az óvodáskorú gyermek zavartalan fejlődéséhez, jó közérzetéhez hozzátartozik az alvás-igény kielégítése, ami napi 10-14 óra, életkortól és egyéni alvási szükséglettől függően. A gyermek alvási szükséglete kielégítésének egy része az óvodára hárul. Az óvodapedagógus feladata a csoportszoba alapos kiszellőztetése, folyamatos légcseré biztosítása. Legfontosabb a pihenéshez szükséges nyugodt légkör biztosítása, az alvás hangulatához illő mese, esetleg halk zene, a gyermekek egyéni alvási igényének és szokásainak figyelembevételével a szükséges tárgyi és személyi feltételek biztosítása. Nagycsoportban igény szerint csendes tevékenység lehetőségének biztosítása.

A gyermek testi épségének védelme és a baleset-megelőzés magában foglalja az eszközök, használati tárgyak ellenőrzését és karbantartását, a hibaforrások megszüntetését, a balesetveszélyes játékok kicserélését, természetes alapanyagú játékokra. A gyermeki gondolkozásmód sajátosságá-

ból, valamint a mozgások összerendezettségének zavaraiából adódóan következnek be a tipikus gyermek balesetek, ezek teszik szükségessé a felnőtt állandó kontrollját, a tevékenységek figyelemmel kísérését. Önmaguk és társaik testi épségének megóvására neveljük a gyerekeket (konfliktuskezelés, tolerancia).

A gyermekek testi edzettségét a levegő, víz, napfény együttes hatása biztosítja. A levegőztetés élettani hatásán túl elősegíti többek között a hangképző szervek fejlődését, a helyes légzés kialakítását. Törekszünk arra, hogy a mindennapok során lehetőség szerint a gyerekek minél több tevékenységüket a szabadban végezzék. A szabad levegőn való tartózkodás télen sem maradhat el, természetesen az időjárásnak megfelelő ruházatban. Nyáron az óvoda adottságaihoz alkalmazkodva a vízvezető hatását is ki lehet használni. A szabadban töltött idő alatt óvni kell a gyerekeket a nap káros hatásaitól.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

Testápolás terén a gyermekek többsége érje el, hogy:

- A szokásoknak megfelelően teljesen önállóak.
- Felszólítás nélkül használják a WC-papírt.
- Tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- Eszközökre vigyáznak, helyükön tartják.
- Zsebkendőt önállóan használnak.

Étkezés:

- Önállóan eldöntik, mennyi ételt kívánnak fogyasztani.
- Kancsóból önállóan töltenek.
- Kanalat, villát és kést készségszinten használják.
- Asztalokat esztétikusan terítik meg.
- Tisztán étkeznek, étkezés közben halkán beszélgetnek.

Öltözködés:

- Teljesen önállóan öltözködnek, ruhájukat ki-begombolják, cipőjüket fűzik, kötik.
- Zsákjukat önállóan kezelik, benne összehajtvá tartják ruhájukat.
- Közvetlen környezetükben, teremben és udvaron igyekeznek rendet tartani.
- Megjelenésükre, saját külsejükre ügyelnek.

5.2. Programok a programban

Innovatív programok a gyermekek fejlesztése érdekében

Magyar Mozgáskotta Módszer a gyermekközpontú módszertani kutatások legújabb eredményeként olyan tervszerű és hatékony eszközt kínál a pedagógusoknak, amely a kisgyermekkor testi és pszichológiai sajátosságaihoz alkalmazkodva játékos módon fejleszti a gyermek testi, kognitív, affektív és viselkedési funkcióit. Olyan módszert, amely tornaterem híján a csoportszobák átrendezésével is alkalmat nyújt arra, hogy a mozgás és a sport a mindennapok meghatározó élményévé váljon. A mozgást magát nem csak közvetlen célként, hanem a szabályozás, a veleszületett diszpozíciók kibontakozásának, kibontásának céljaként és egyben adekvát eszközként értelmezi. Ebben a programban a mozgásos tevékenységet megvalósító személyiség funkcióinak komplex fejlesztése ugyanolyan hangsúllyal szerepel, mint az alkalmazott mozgások térbeli, időbeli-dinamikai szerkezete. A konkrét mozgásos teljesítmény így olyan összetett produktuma a gyerekeknek, amelyben a fizikai adottságokon túl, az idegrendszeri információs mozgások, a személyiségszintű kompenzációs folyamatok, mint önszerveződő folyamatok is különös hangsúlyt nyernek. Végző soron magát a személyiséget teszik alkalmassá arra, hogy a (mozgásos és nem mozgásos) megnyilvánulásait motiváltan, összerendezettebben és eredményesebben hajtsa végre. A módszer gyakorlatában az érzelmek, az ismeretek, a képzelet, a figyelem, a gondolkodás, az emlékezés dominál, természetesen a cél szerinti fizikai terhelés mellett.

Az önmagukban is összetett gondolati mozgásminták kialakulását (és megvalósulását) a módszer során alkalmazott eszközök szín és formagazdagsága, a felhasználható reprezentációk sokszínűsége és a folyamatosan jelen lévő érzelmi töltés cél szerinti variálhatósága segíti. A mozgásfejlődést, a figyelem és emlékezet, stb. fejlesztését, az ideg-izom kapcsolatok kialakítását a térben folyamatosan jelen lévő, vizuálisan is követhető mozgáskotta abban az életkorban (fejlődési szinten) segíti hatékonyan, ahol a verbális és tudatos tanulás még nem, vagy kevésbé jellemző. A kedvező mozgásos attitűd kialakulásában a kompetencia élmény és a tudatosan alkalmazott nevelői kommunikációs technikák meghatározóak. A módszer jelenleg leginkább alkalmazott - folyamatosan fejlődő változatában - az eredeti mozgáskottás feladatokon túl más minőségek, illetve speciális kognitív-mozgásos gyakorlatok is szerepelnek. Tekintettel arra, hogy a Mozgáskotta szemléletében a veleszületett fizikai képességek (állóképesség, erő, ügyesség, stb.), a kognitív képességek, az érzelmi összetevők és a személyiségszintű szabályozás maga is programszinten kezelt, így olyan gyermekek számára is értékes, élvezetes alternatívát jelent, akik a teljesítményközpontú mozgásoktatásban kevésbé jeleskedtek, esetleg elfordultak attól.

A módszer során a bonyolult szabályozást feltételező tényleges és információs mozgásformákat a gyermekek fejlettségének megfelelő egyszerűbb elemekre bontjuk, amelyeket a gyermeki fantáziához közelálló vizuális, akusztikus stb. szimbólumokkal jelölünk. A szimbólumok jelentését kon-

szenzusos alapon kiépítjük, "kijátszuk". A nyuszik, mókusok, lábnyomatok, stb. által kottaszerűen megjelenített (mozgás) feladatok algoritmikus egymásra építésével, gyakorlásával, mint élvezetes játékok fűzésével - nagyrészt implicit módon - fejlődik gyermekeink figyelme, önfegyelme, stabil ismereteket szereznek testükről, felfedezik a teret és az időt, a gondolat és az emlékezet hatalmát, a kompetencia boldogságát. Eközben testi képességeik és (mozgás) szabályozásuk olyan szintre fejlődik, amely sokszor a felnőttek számára is komoly kihívást jelent.

Eredetileg a MOZGÁSKOTTA MÓDSZERT 3-7 éves gyermekek számára alkották meg, értékes segítség lehet az általános iskolák alsó tagozatos gyermekeinek célzott fejlesztésében is.

Teljes Mozgáskotta készletünk és képzett óvodapedagógusunk segítségével óvodásaink korcsoportonként élhetik át a foglalkozások élménynyújtó és fejlesztő hatását.

Minden korcsoportra éves terv készült.

„Arra törekszünk, hogy a Boldogságórák derűs és élménygazdag feladatai, játécai, valamint gyakorlatai fokról fokra kibontakoztassák a derűt és életszeretetet. Gyermekeink így a jövőbe vetett hittel, bátran járják végig a felnőttiséghez vezető utat, majd boldogságra képes emberré válhatnak.”

Prof. Dr. Bagdy Emőke, a Jobb Veled a Világ Boldogságóra program fővédnöke,
a Boldogságóra könyvek társszerzője

A Boldog Óvoda programjának fókuszában az áll, hogy hogyan lehet a negatív gondolkodásmódon változtatni és a nevelésben egy optimista hozzáállást kialakítani a gyerekek körében. Ma már az ELTE PPK által tudományosan is igazolt programot fejlesztettek ki, mely a pozitív pszichológia módszereire épül, ami mind a gyerekek, mind a pedagógusok jól-létével foglalkozik, és ahol lehetőség van a szülőket is bevonni a programba. Nem a tudás terhére dolgozták ki a programot, hanem annak kiegészítéseként, ahol az a cél, hogy a hagyományos tudásátadást és az életben szükséges kompetenciák fejlesztését összhangba hozzák az óvodai nevelésben.

Célja: a pozitív pszichológia kutatásainak eredményeire építve és annak módszereit alkalmazva az óvodás, alsós, felsős és középiskolás gyerekek csoportosan és egyénileg ismerjék meg a boldogság fő összetevőit. Mindeközben olyan gyakorlatok elvégzésére inspiráljuk őket, amelyek – a boldogságkutatók tapasztalatai alapján – hozzájárulnak a gyerekek boldogság szintjének növekedéséhez.

A teljes Boldogságóra program 10 egymásra épülő témából áll, amelyek fokról fokra ismertetik meg a boldogság különböző összetevőit, feltételeit.

Az egyes témakörök sorrendben:

- 1. Boldogságfokozó hála**
- 2. Optimizmus gyakorlása**
- 3. Kapcsolatok ápolása**
- 4. Boldogító jócselekedetek**
- 5. Célok kitűzése és elérése**
- 6. Megküzdési stratégiák**
- 7. Apró örömök élvezete**
- 8. Megbocsátás**
- 9. Testmozgás**
- 10. Fenntartható boldogság**

Az eredmény: optimista, magabiztos és kitartó óvodások, akik megoldandó feladatként kezelik a mindennapi kihívásokat, észreveszik az élet szépségeit, az örömteli pillanatokot, és boldog, határozott, pozitív énképpel rendelkező gyermekeké, iskolássá, majd felnőtté válnak.

3. éve büszkén vehettük át BOLDOG ÓVODA címiünket. Képzett óvodapedagógusunk lelkesen tartja a foglalkozásokat a Program módszertanának megfelelően.

Új Komplex Képességfejlesztő Program „SAKKJÁTSZÓTÉR”

„A SAKJÁTSZÓTÉR a holnap győzteseinek stratégiai játéka.” /Polgár Judit/

„A sakkra épülő fejlesztő anyag a zavarok megelőzésére és a gondolkodás fejlesztésére egyaránt kiváló eszköz. Az ősi kulturális tevékenységek: mozgás, művészet és stratégiai játék. Ezek egyben elérhetők a Sakkjátosztéren, s így a digitális kultúrában született gyerekek stabil, érett idegrendszerrel élvezhetik az információs világot „/Dr. Gyarmati Éva- az MTA Pszichológiai Kutatóintézetének Tudományos főmunkatársa/.

A sakkjáték elsajátítása NEM cél! Hanem ESZKÖZ!

Egy hihetetlenül hatékony eszköz a logikus, kreatív gondolkodás fejlesztésére!

A Polgár Judit Sakk Alapítvány a képességfejlesztés érdekében egyedülálló, új módszertani programot dolgozott ki a logikus és kreatív gondolkodás elősegítésére, a digitális korban szükséges 21. századi készségek kialakításához.

A SAKJÁTSZÓTÉR Komplex Képességfejlesztő Program az óvodák számára készült, módszertanában és eszközrendszerében az iskolai programot készíti elő. Azzal egyezően a sakk alapszabályait használva fejleszti a gyerekeknél a hatékony tanulási folyamathoz szükséges készségeket.

A sakk a tudatos ismeretsajátítás játékos eszköze. A program segítségével a gyerekek már 5 éves kortól készíthetők fel az iskolakezdesre és a digitális kor kihívásaira.

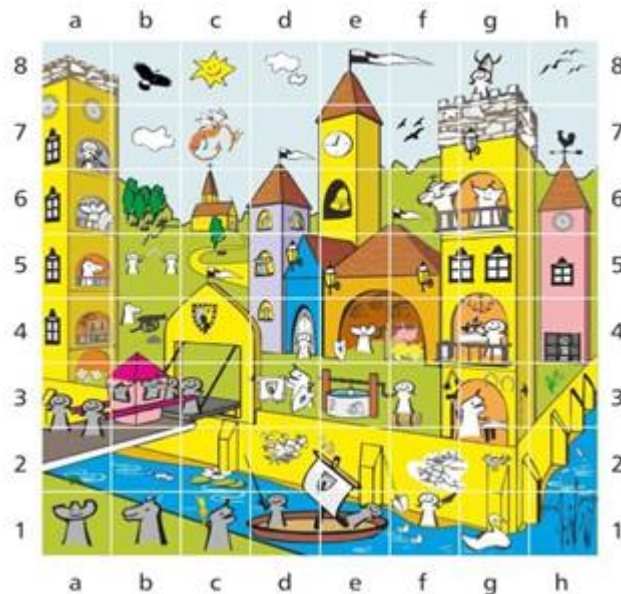
A SAKJÁTSZÓTÉR Programcsomag kiválóan alkalmas óvodai csoportfoglalkozások megtartására. A mozgásos játékokkal, mesével, kreatív és gondolkodást fejlesztő feladatokkal és a feladatgyűjtemény segítségével a gyermekek képességei komplexen fejleszthetők.

A játékos, sokszor a saját testüket használó, mozgásos feladatok elvégzése során a gyerekeknek bővül az emlékezete, szóincse, megkülönbözteti a bábokat, és szimbólumot, nevet, megismeri tulajdonságaikat. A számtani előkészítéshez a bábokhoz értéket rendel. A különböző síkban ábrázolt és térbeli megjelenő bábszimbólumokat folyamatosan váltogatva tanul meg tájékozódni, beépíti a saját, belső humán GPS-ét, amelynek segítségével a sakktáblán túli világban is éppúgy eligazodik, mint a 64 mezőn belül, hiszen megismeri az irányokat, a sor és oszlop fogalmát, megtanulja ösztönösen bemérni a mezők helyét, koordinátáit. Mindeközben egy sor már tárolt információt mozgósít és kombinál össze. Ezeket a kapcsolatokat fogja felhasználni mindenfajta tanulása során! A sakk, a maga szimbólumrendszerével egyedülálló taneszközként alkalmazható arra, hogy a gyerekeket felkészítsük a digitális társadalomban őket érő vizuális információáradat feldolgozására.

Fejlesztési területek:

- kreatív és stratégiai gondolkodás

- Problémamegoldó képesség
- mozgáskoordináció
- szem-kéz koordináció
- koncentráció
- figyelem
- szövegértési és szövegalkotási képesség
- szókincs
- számfogalom.

"A sakk eredetileg tanítási, gondolkodásfejlesztési eszköz volt, de az évszázadok során a célja eltolódott, és inkább csak, mint játék, sport, kiemelkedő teljesítmény jelent meg. Polgár Judit most visszahelyezi a sakkot eredeti funkciójába, és taneszközként a tananyag átadását könnyíti meg a gondolkodásfejlesztés által. A módszerében nagyon lényeges szempont, hogy nem a sakkjáték, hanem a sakk, mint szabályrendszer kerül be a tanításba. A pedagógusnak nem kell érteni a sakkjátékhoz, kizárólag a szabályait kell jól ismernie."

Dr. habil. Gyarmathy Éva az
MTA Pszichológiai Kutatóintézetének
tudományos főmunkatársa

„A holnap győztesei azok lesznek, akik képesek az elavult gondolatok elvetésére, és más ismeretekkel való behelyettesítésére. Az ehhez szükséges stratégiai és taktikai gondolkodást fejlődésük korai szakaszában a gyerekek a sakktáblánál öntudatlanul tanulják meg! Nemcsak a matematikában, a logikában és a problémamegoldásban, hanem az olvasás és a szóbeli kifejezés terén is erősödnek,

vagyis alapkészségeik fejlődését hozza magával. A képességfejlesztő sakk a jövőre készíti fel a gyerekeket!

Polgár Judit
nemzetközi sakknagymester

A Program bevezetése az átadott módszerrel Óvodánkban mindkét csoportban, képzett óvodapedagógusokkal a 2020/2021 nevelési évtől.

BIZTONSÁGOS ÓVODA PROGRAM

A program célja:

- Elsődleges **cél az óvodások biztonságos közlekedésre felkészítése**, ennek érdekében az óvodák szakmai támogatása, a közlekedésbiztonsági ismeretek széles körben történő terjesztése a korcsoport sajátosságait figyelembe véve
- A "Biztonságos Óvoda" program további célja, hogy az óvodákban ösztönözze és segítse a **közlekedésre nevelés megvalósítását és támogatást adjon az óvodapedagógusoknak a munkához**, olyan eszköztárral és módszertani anyaggal, amely lehetővé teszi a **közlekedésre nevelés beépítését** a nevelési programba.

Célcsoport: 3-7 éves gyermekek

Elérés: Ez azt jelenti, hogy legalább 800 olyan óvoda lesz ma Magyarországon, akik a programban aktívan részt vesznek, s a nevelési tervükbe beépítették a közlekedésre nevelést.

A biztonságos közlekedésre felkészítés programja:

ÉLET ÚTON

Hosszú távú célkitűzései

- **Növekedjen a közlekedési, közlekedésbiztonsági nevelés által elért gyermekek száma**
- **Felépülő bizalom elvének alkalmazása a közlekedésre felkészítésben**
  - Gyalogos jogosítvány bevezetése a 8 éves korosztály számára.
  - Kerékpáros jogosítvány bevezetése a 11 éves korosztály számára.
  - Kategóriás képzés anyagába kerüljenek be a közlekedésbiztonsági ismeretek
- **Szülői felelősségtudat erősítése**
  - Minden szülő használja a szükséges gyermekbiztonsági eszközöket
  - Mindenki viseljen biztonsági övet

Az Élet Úton, a biztonságos közlekedésre felkészítés programja az élethosszig tartó tanulást tűzi ki célul, az életkori sajátosságoknak megfelelő nevelést és oktatást kisgyermekkoról idős felnőttkorig. Miután ez a program (eredményeit tekintve) csak közép- illetve hosszútávon értelmezhető, ezért

egyik legfontosabb célcsoportját a gyermekek alkotják. Az ő képzésük a jövő közlekedési kultúrájának alapja. Természetesen a további korcsoportok is fontosak és hangsúlyosak a programban.

A közlekedésre felkészítés során oktatni, nevelni, képezni és informálni kell a közlekedőket. Modulárisan, a fejlettségi szinthez igazodva alapozza meg a felnőttkori helyes közlekedési morált, de nem áll meg itt, hanem ötleteket ad a szinten tartáshoz és fejlesztéshez is.

A gyerek ebben az életkorban még nem közlekedik egyedül, csak családdal és nevelési intézménnyel csoportosan. Az elvárható tudatos közlekedéshez szükséges kompetenciák fejlődése megindul, a megfelelő családi és intézményi neveléssel elméletben (felismerés és megkülönböztetés szintjén) tudatában van a közlekedési jelzéseknek, gyakorlatban azonban (használat és szokások szintjén) még nem. Mivel ebben az életkorban a család, főleg az anya szerepe elsődleges, mint viszonyítási keret, később pedig a bölcsődébe, óvodába járással felértékelődik a kortárs csoportok vélemény- és viselkedésformáló befolyása, ezért nem érdemes ezektől független, külön létezőként tekinteni a gyerek kompetenciáira.

Cél:

- **A közlekedési kultúra kialakítása:** közlekedési attitűd, ismeretek, közlekedési képességek

- **Közlekedési magatartás kialakítása:** a közlekedő ember várható, szokásos viselkedése. Az óvodás gyermek leggyakoribb szerepei: gyalogos, utas, 5-7 éves korában kerékpáros
- **Közlekedéshez szükséges képességek fejlesztése:** térbeli tájékozódás, figyelem, emlékezet, problémamegoldó gondolkodás, képzelet, észlelés fejlesztése

A Biztonságos Óvoda Program jól illeszkedik Ovi-zsaru programunkhoz, mintegy kiegészíti azt. Megvalósítását a 2020/2021-es nevelési évben kezdtük. A program módszertanának beépítése nevelési tervünkbe a további nevelési években is, igazolva azt, hogy Óvodánk kiemelt figyelmet fordít a gyermekek biztonságos közlekedés felkészítésére.

A sikeres megvalósítást követően az óvoda elnyerte a „Biztonságos Óvoda” címet!

„Nem volt egy nagy álom, amit szeretnék megvalósítani. Egyszerűen csak elültettem néhány tulipánhagymát és egy virágba borult világgá nőtte ki magát, ahol teret kap pedagógus, gyermek, szülő, egyetemi hallgató -ma már valóban elmondhatom, hogy az egész világon. A programnak köszönhetően új teret kap kultúra és pedagógia a pedagógusképzésben, a gyakorló pedagógusok életében, a gyermekfoglalkozások területén továbbképzéseink, konferenciáink, programjaink vagy akár kiadványainkon, eszközeinken keresztül. Az “Így tedd rá!” egyet jelent a hagyományos értékekkel és a legkorszerűbb pedagógiai elvekkel.”

Balatoni Kata
Komplex Fejlesztő pedagógia, ünnepek a néphagyományban.

A mozgás az egyik legfontosabb eszköz, melynek segítségével az idegrendszerre lehet hatni. A mozgásfejlődése és a központ idegrendszer érése szorosan összefügg, melyek biztosítják az értelmi fejlődést. A fejlődés során megvan minden mozgásnak a szerepe, melyek az idegrendszerben különböző érési folyamatokat aktivizál, melyek elmaradnak, ha a mozgás is kimarad. Agykutatók is kimutatták, hogy fegyelmesebben gondolkodik az, aki koordináltan képes mozogni, mivel a bonyolultabb mozgássorozatok kialakítása és automatizálása az agy fejlődésére visszahat. A percepció fejlődésében is lényeges szerepe van a motoros készségek fejlődési szintének, valamint az intézményben feldolgozható ünnepek is hangsúlyt kapnak. Az egyes modulok időrendben csatlakoznak egymáshoz, alkalmazkodva a tanév kereteihez. A megjelölt ünnepeket komplex módon kívánja feldolgozni, a történeti megismeréstől indulva a végleges megjelenítésig, legyen ez mindennapi tevékenység vagy óvodai, iskolai produktum.

A Program népi játékok és táncos mozgás megalapozásának új szemléletű, korszerű pedagógiai alapokra épülő, hagyományos értékeket továbbadó élményét nyújtja. Ezen megközelítés valódi, Kodály Zoltán pedagógiai elvével, a hagyományos kultúra értékeivel és korszerű pedagógiai megközelítéssel valósul meg. Legfőbb eszköze a kreatív élménypedagógia, mely új utat ad mind a pedagógusoknak, mind a gyermekeknek nem csupán a hagyományápolás terén, hanem a mindennapi pedagógiai folyamatokban is. Legfőbb szempontként a gyermekek életkori sajátossága, a hiteles érték közvetítés és a pedagógiai tudatosság jelenik meg.

Az élményalapú tudásszerzés mellett a módszertant alkalmazó pedagógusok kezei közül olyan gyermekek kerülnek ki és alkotják majd a jövő társadalmát, akik biztos identitással és lelkükben elültetett kulturális kincsekkel gazdagodva vesznek részt életük alakulásában.

A Program 2017/2018-as, 2018/2019-es nevelési évben már működött, pedagógus távozása miatt a 2019/2020-as nevelési évben nem. Új kollégánk képzés elvégzése után tervezi a 2020/2021-es nevelési évtől való újra beépítését a mindennapokba.

5.3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

1. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezt szükseges, hogy

- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék;
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- *az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különbözőnek egymástól.*

2. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, felelősségének, szabálytudatának), szokás és normarendszerének megalapozása.

3. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
4. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.
5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A környezeti hatások közül a család szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs színtér, amely a kisgyermeket formálja. A családi hatások a legtöbb esetben nem tudatosan tervezettek, sokkal inkább spontán módon valósítják meg a társadalomba való bevezetés feladatait. A gyermek érzelmi állapotát, befolyásolhatóságát nagymértékben az a családi atmoszféra határozza meg, amelyben élnek (biztonságérzet, védettségérzet).

A családi nevelés mellett nekünk, mint nevelő intézménynek igen nagy szerepünk van. Tudatosan alakítjuk, építjük és kombináljuk azokat a nevelő hatásokat, amelyekben az együttműködés és a társas érintkezés elemi formái integráns egységet, szerves, kölcsönös kapcsolatot alkotnak. Olyan érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes óvodai légkört biztosítunk a gyermek számára, már az óvodába lépéskor, melyben a nevelő-nevelő, nevelő- gyermek, gyermek-gyermek kapcsolat pozitív. Egymás elfogadása, megértése, segítése az érték. A gyermekek félelem nélkül mondhatják el és vállalhatják hibáikat, tudván azt, hogy kijavításukhoz lehetőséget és segítséget kapnak. A gyermek egyéni igényeit megértéssel fogadjuk, hozzásegítjük a gyermeket a másik megértéséhez. Azokkal a gyermekekkel, akik viselkedési nehézségekkel és zavarokkal küzdenek (agresszivitás, gátlásosság), különösen sok figyelmet és megértő nevelői magatartást kívánunk tanúsítani. Feladatunk a szeretet és kötődés képességének fejlesztése, mások iránti tisztelet és megbecsülés érzésének kialakítása, a másság elfogadása. Változatos formában, tevékenységekben kínálunk lehetőséget a gyermekek számára az együttműködésre, segítségnyújtásra. Törekszünk más népek kultúrájának, szokásainak, értékeinek megismertetésére és azok iránti tisztelet kialakítására.

Olyan óvodai és óvodán kívüli élet megszervezésére törekszünk, melyben sok a közös élmény, a közös tevékenység. A közös együttlétek, a közösen végzett munka öröme, a szimbólumok, a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, jelek olyan erkölcsi tulajdonságokat erősítenek meg, mint az őszinteség, szorgalom, kitartás igazságosság, igazmondás, pontosság. Biztosítani kívánjuk a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) akarátának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését. A gyermek nyitottságára építve elősegítjük, hogy tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt.

Az óvodapedagógus feladatai a társas, közösségi tevékenységekkel kapcsolatban:

Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapok biztosítása, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktusfelvételre.

A felnőttekkel és a társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációkban.

A gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttjátszás, együttdolgozás képességének kialakítása és gyakorlása.

A konfliktusok kezelése.

A társakért, a csoportért érzett felelősségérzet alakítása.

A közösen kialakított szabályok betartásának gyakorlása.

Arra nevelni a gyermekeket, hogy megértést és toleranciát tanúsítsanak a társaik irányában.

Az óvodapedagógus – gyermek kapcsolatát néhány pontban foglaltuk össze:

- Bízunk a gyerekekben, optimista és realista, tud örülni az apróbb lépésekben megtett útnak.
- Hagyja a gyerekeket próbálkozni, ösztönzi az újrakezdésekre, bátorítja, türelmesen kivárja az eredményt.
- Háttérből figyeli a gyerekeket és szükség esetén segít, támogat.
- Teljes lényével motivál, „pozitív erőforrás” a gyerek számára.
- Minden gyermekben felismeri a szunnyadozó lehetőséget, az erőt, a tehetséget.
- Bizalommal segíti a hibák kijavítását (én tudom, hogy meg tudod csinálni)

Gyermek – dajka és gyermek – gyermek kapcsolatot pozitív attitűd érzelmi töltés jellemezze.

El kell nyerni a gyermek bizalmát, mert csak akkor fogadja, el a felnőtt segítségét akkor leszünk számára hitelesek, s akkor tudunk sikeresen együtt dolgozni, célokat elérni, feladatokat megvalósítani.

Az együttes tapasztalatok, élmények, tevékenységek, a gyermekek között barát kapcsolatokat, kisebb csoportokat hoznak létre. Ezeket a kialakult kapcsolatokat támogatjuk, s igyekszünk az együtt tevékenykedésre minél több időt biztosítani.

Napjainkban a gyermekek egy részének rengeteg problémával kell megküzdeniük. A problémák jelentős része az óvodáskorban megelőzhető, megfelelő fejlesztéssel. Egy, a gyermekek életkorához, egyéniségéhez érési folyamatához igazított elvrendszerrel, amely éppen a fejlődését pszichikus funkciók kibontakoztatásához biztosít feltételeket. Az óvoda óriási erkölcsi felelőssége, hogy időben felismerje a veszélyhelyzetet, hátrányos helyzetű gyermekek problémáit, s azokat megfelelő szakismerettel, szakember segítségével, preventív módon megoldani és kezelni igyekezzen. A problémás területeken a legnagyobb kihívást az jelenti, hogy a gyermek egy-egy vagy minden területen le van maradva az átlaghoz, az életkori sajátosságokhoz viszonyítva. Célként tűzhetjük ki, hogy felzárkóztató, egyénre szabott nevelésünkkel az óvodáskor végére eredményt érjünk el. Az eltérő fejlettségű gyerekeknek minden helyzetben joguk van más ütemben haladni.

A differenciálás egy olyan pedagógiai szemlélet és gyakorlat, amely a különbözőségekkel való illeszkedést valósítja meg. Differenciált, egyéni bánásmód alaptétele a módszerek, eljárások egyénre szabottsága. Nemcsak a lemaradt és hátrányokkal küzdő gyerek, hanem minden gyermek szembesül a problémákkal, nehézségekkel, akadályokkal. Mások-mások a képességeik, tulajdonságaik, másnak örülnek, másért szomorkodnak. Más a fejlődési tempójuk és másért igénylik a velük való foglalkozást.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelésénél figyelembe kell venni Az emberi erőforrások miniszterének 32/2012 (X.8.) EMMI rendeletét a Sajátos nevelésű gyermekek óvodai nevelé-

sének irányelveiről, valamint azoknál a gyermekeknél, akik a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleményével rendelkeznek. Ebben az esetben számunkra (szá-
mára):

Meg kell teremtenünk a neveléshez szükséges optimális környezetet.

Speciális fejlesztő tevékenységeket kell szervezni.

Erkölcsei nevelés

Az erkölcsi nevelés eredményességét – a legnagyobb befektetett energia mellett is – a legkevésbé vagyunk képesek megbecsülni. A nevelés számtalan tényező együttes hatásának következtében zajló – alakuló kölcsönös folyamat. E tényezők egyik része beláthatatlan a pedagógus számára (pl. a váratlan, véletlenszerű, vagy titokban maradó események), másik része pedig kivédhetetlen (pl. devians családi környezet torzító hatásai). S jó lehet, épen e kiszámíthatatlanság következtében nem tehetünk sokat azért, hogy a nevelő munkánk eredményességét egyértelműben megítélhessük, kissé mégis zavarban vagyunk, mert nem tudunk olyan határozottsággal elszámolni róla, mint a tanításban elért eredményeinkről. Erkölcsi nevelés nélkül nincs valódi pedagógiai tevékenység, csak tudásgyár, vagy gyermekmegőrzés. Az erkölcsi nevelés az oktatással való egyenértékűségét a következőkkel igazolható:

1. A legaggasztóbb társadalmi probléma a családok válsága, valamint a szülőknek az intézményes neveléshez való rossz viszonya.
2. A gyermekek fizikai, mentális és erkölcsi jellemzői rosszabbak
3. „Nincs ereje, nincs értéke a szónak, nincs támaszul szolgáló norma, nincs erkölcs, nincs emberi tekintély és becsület többé, nincs értékrend.”
4. A globalizáció felerősített sok súlyos problémát:
  - Nőtt a gazdag és szegény réteg közötti különbség, az egyenlőtlenség, társadalmi igazságtalanság
  - Nőtt a természet leigázása, kizsákmányolása, környezetszennyezés, a felelőtlen pusztítás...

Az erkölcsi nevelés célja:

- Konstruktív életvezetésre való képesség tétel.
- Szeretni a jót és elvetni magunktól a rosszat.
- A lelkiismeret felkeltése, ébrentartása, tudatosítása és táplálása.
- Képesség váljanak kiművelt értelemmel felfedezni az erkölcsi igazságot.
- Tudjanak különbséget tenni a pillanatnyi érdekek és a tényleges értékek között.
- Kiművelt értelmüket használják gondolkodásra.
- Legyenek képesek arra, hogy cselekedeteiket valóban mérlegeljék.
- Neveltjeink erkölcsös fiatalokká váljanak.

Feladatunk:

- Kiemelt feladat az akarat erősítése
- Lelkiismeret felkeltése, ébrentartása, tudatosítása és táplálása.

Az erkölcsi nevelést – az óvodában folyó pedagógiai tevékenység egészét átfogó és jellemző folyamatnak tekintjük. Olyannak, amely a különböző tevékenységek során a szabadidős tevékenységekben, valamint a szülők által igényelt, nem kötelező keresztyén szellemben való nevelésnél jelen van. Az erkölcsi nevelésnél is szükség van az állandó megerősítésre, visszacsatolásra, rögzítésre. Figyelembe vesszük az életkori sajátosságokat és a fokozatosság elvét. A gyermekek szűkebb kör-

nyezetéből kiindulva haladunk a tágabb, őket körülvevő világ, az emberiség örök erkölcsi problémái felé.

Az értékelés és jutalmazás:

Cél:

A gyermek helyes megnyilvánulásainak kialakítása, pozitív motiváció biztosítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

Az értékelést fontos személyiség és közösségalkító tényezőként alkalmazza. Az óvodában a pozitív értékelés az elsődleges: a jutalmazás és ennek előlegezett formája, a biztatás. Ezzel erősíti leginkább a gyermek helyes megnyilvánulásait, és ezzel alakítja ki a pozitív motivációkat.

A gyermekek szöveges, átfogó értékelését az óvodapedagógusok elvégzik évente minimum két alkalommal a gyermekeként vezetett személyiség lapon, méréseik alapján, szóban a szülők felé háromhavonta. Elsődleges mérőeszköz a tudatos megfigyelés, a gyermek tevékenységek és produktumok vizsgálata.

A gyermekek jutalmazásának elvei és formái: Az óvodában alkalmazott jutalmazás a verbális és nonverbális kifejezések, és kommunikációs eszközök, érzelmek kifejezése, kiemelt-megtisztelő feladatadás, kedves tevékenység biztosítása. A jutalmazás mindig konkrét, a gyermek számára érthető, a társak számára is motiváló hatású. Tárgyi jutalmazást nem alkalmaz.

A **fegyelmező intézkedések** az életkori sajátosságokból fakadóan mindig a pozitív irányba ható mintaadás, átterelés, motiválás, megbeszélés, szélsőséges esetben tevékenység megállítása. Elkülönítés (csoport területéről), étel, tárgy vagy szeretetmegvonás nem alkalmazható.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

Jól érzi magát az óvodában csoporttársaival, a csoportban dolgozó felnőttekkel.

Elfogadja és tiszteli a gyermekek különbözőségeit.

A csoport kialakult szokásrendszerét betartja.

Önbizalma megfelelő.

5.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Cél:

Változatos tevékenységformákon keresztül a gyermekek megismerkedése természeti és társadalmi környezetükkel, melynek segítségével képesek lesznek eligazodni az őket körülvevő világban, fejlődnek értelmi és anyanyelvi képességei. Mindez spontán érdeklődésére és ösztönös tudásvágyára, kíváncsiságára élményeire alapozva az egyéni sajátosságokat figyelembe véve cselekvésbe ágyazva történik.

1. *Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.*

2. *Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra – , valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek válto-*

zatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

3. Az értelmi nevelés további feladatai:

- egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása,
- másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség –fejlesztése.
- a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Cél az anyanyelvi nevelés során a magyar nyelv szeretetének, megbecsülésének kialakítása, továbbá a természetes beszéd és kommunikációs kedv ösztönzése, fenntartása.

Az óvodapedagógus feladatai:

Az értelmi képességek fejlesztésének feladatai:

- érzékelés, észlelés,
- emlékezet,
- gondolkodás.
- beszéd és kommunikáció-fejlesztés.

Minél **több érzékszervre ható tapasztalatszerzést**, megfigyelési lehetőséget biztosít a gyermekeknek.

Sokoldalúan fejleszti az auditív, vizuális, taktilis érzékelésre épülő képességeket. Lehetőséget teremt a dolgok, jelenségek **természetes környezetben, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben** való megfigyelésére és gyakorlásra.

Mivel 3-7 éves korban a vezető szerep a látásé, ezért a vizuális funkciók fejlődését fokozottan figyelemmel kíséri. Az önkéntelen figyelemtől és spontán emlékezettől a szándékos megfigyeléshez és emlékezetbe véséshez, majd felidezéséhez vezető utat sok játékos tevékenységgel segíti elő, az emlékezet, szándékos figyelem terjedelmét növeli.

Fejleszti a képzeletet és fantáziát sok valós élmény nyújtásával, valamint mesehallgatással, és játék biztosításával. Nyitott, játékos helyzetek teremtésével többféle megoldás keresésére ösztönzi a gyermekeket.

Az ingerek cselekvő és kísérletező jellegű feldolgozásával megalapozza a későbbi problémamegoldó gondolkodás kialakulásának feltételeit.

A problémák változatos megfogalmazásával az egyéni válasz keresésére ösztönöz, mellyel a szabad önkifejezés (a kreativitás: érzékenység, eredetiség, átdolgozás, könnyedség, hajlékonyság, kidolgozás) lehetőségét teremti meg.

Élmény gazdag környezetet teremt, anyanyelvi játékokat szervez, amelyekben:

- Beszédszerve ügyesedik
- Beszédkedve erősödik
- Hallás, beszédhallása fejlődik
- Auditív ritmusa és emlékezete bővül
- Fonológiai kódoláshoz szükséges képességek megalapozódnak.

- Állandó lehetőséget biztosít a kérdéseknek-válaszoknak

A személyes példa, a helyes minta adása kiemelt jelentőségű.

Nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes csoportlétkör kialakításával eléri, hogy a gyerekek szívesen és bátran beszélnek, kérdeznek a felnőttektől és társaiktól egyaránt.

A kommunikációs képességeiben lassan fejlődő gyermekeket szükség esetén logopédiai, pszichológiai szakemberhez irányítja.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

Vannak elemi ismeretei az őt körülvevő világról, felismer összefüggéseket.

Probléma helyzetben törekszik a megoldás keresésére, szívesen kísérletezik

Képes időrendiséget felállítani

Néhány mesét, verset, mondókát képes emlékezetből felidézni

Képről mondatokban beszél

Folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezi ki magát.

Beszédének tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek

Tud rövid történeteket, szöveget visszamondani

Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára, gondolatainak érthető kifejezését

Minden magán és mássalhangzót tisztán ejt

6. TEVÉKENYSÉGI FORMÁK NEVELÉSI RENDSZERÜNKBEN

6.1. Játék

*„Csináljon bármit, ami nyitogatja
Szemét és eszét, szaporítja tapasztalatait.
Ő azt hiszi csak játszik.
de mi már tudjuk, mire megy a játék.
Arra, hogy e világban otthonosan
Mozgó, eleven eszű és
Tevékeny ember váljék belőle.”
(Varga Domokos)*

Helye a nevelés folyamatában:

A játék az óvodáskorú gyermek legfejlesztőbb és legfontosabb tevékenysége, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék a valós életet tükrözi, melyben a gyerek eljátsza a saját tapasztalatait, élményeit. Motivációja maga a tevékenység, mely örömforrás számára. A gyermek játékában nyomon követhető, hogyan hatnak rá a külső világ ingerei, hogyan válnak belső indítékká, miközben belső állapotait, vágyait, indulatait is közvetíti.

Kiegészítői az óvodai játéknak a kertben, erdőben, vagy akár az utcán végzett játékos gyakorlatok – fontosak lehetnek a kicsiny gyermekek élete érdekében a minket körülvevő élővilág és az emberi környezet fennmaradása érdekében. A gyermekek is részt vesznek a játék készítésében, így ébresztjük kreativitásukat, természetes anyagokkal hasznosan játszanak, és sokkal jobban becsülik majd a kész játékokat is.

A játék célja:

A gyermekek elsődleges tevékenysége, legfontosabb fejlesztő eszköze. Fejleszti a gyermek mozgását, ügyesebbé teszi őket. Növeli önállóságukat, kitartásukat, hozzáértésüket. Ismerkednek a világgal, tárgyakkal, azok tulajdonságaival, a valóság jelenségeivel. Ezek következményeképpen hatással van az érzelmi, értelmi képességeinek fejlődésére. Maga a játék szituáció kialakulása a „mintha” helyzet gazdagítja a képzeletet és a gondolkodást. Ennek eredményeképpen nyugodt, kiegyensúlyozott gyerekek vesznek bennünket körül.

Feladat:

- Szabad játék feltételének biztosítása.
- Játék tartalmának biztosítása, a fejlettségi szintnek megfelelően.
- Játék helyzetnek megfelelő játékírányítás.

Feltételek biztosítása.

- Nyugodt, derűs légkör:

A játékra közvetlenül hatással van a nyugodt légkör, mely a gyerekek kiegyensúlyozottságához, közösségi életük fejlődéséhez szükséges. El kell érünk, hogy minél önállóbbakká váljanak mind az életben, mind a játékban. Törekednünk kell arra, hogy a gyerekek az egész nap folyamán sokféle játékfajtát indítsanak el, szervezzék önállóan, és mindezt jókedvűen.

- Megfelelő hely:

A különböző játékok más és más helyet igényelnek. Ezért igyekszünk a csoportszobát és az udvart úgy kialakítani, hogy mindenféle játékfajtának meg legyen a maga esztétikusan kialakított helye. Rövid idő alatt kialakíthatóak az ideiglenes játékhöz szükséges helyek is, mint pl. a bar-kácsoláshoz, dramatizáláshoz, bábozáshoz, néptánchoz. Fontos, hogy jól érezzék magukat a többet mozgó, nagy mozgásigényű gyerekek és a csendesen elhúzódva játszó gyerekek.

- Elegendő idő:

A napirendben igyekszünk biztosítani az összefüggő játékidőt. A kicsik számára nagyon fontos a hosszú, megszakítás nélküli idő, mivel ők még nehezen kezdik el a játékot és többfélebe is belefognak. Elegendő időnek kell ahhoz eltelni, hogy a játék tartósan lekösse a figyelmüket.

- Játékeszközök:

A játékeszköz motiválja, gazdagítja a gyerekek elképzelését, és tárgya magának a játéknak. Esztétikusan, könnyen tisztíthatóan és veszélytelennek kell lennie. A kicsik még érzelmileg erősen kötődnek a játékszerekhez, nehezen válnak meg tőlük. Ezért mindig lehetővé tesszük, hogy a beszoktatás időszakában, sőt amelyik gyerek igényli később is kedvelt otthoni játékait behozza az óvodába. A nagyobb gyerekek számára bővíteni kell a választékot. Olyan eszközökkel kell kiegészíteni, amelyek módot adnak a közös, sokfajta játékra. A gyerekek fokozatosan megismerik a csoportszoba és az udvar játékeszközait és megtanulják azok helyes használatát.

- Élmény, tapasztalatnyújtás.

A gyermek benyomásai, tapasztalatait a játék tartalmát gazdagítják. Szükséges a tapasztalatok újra átélése, az évszakok által kínált élmények sokrétű tájékozási lehetőséget rejtenek magukban, amelyek a gyermek képességeit komplex módon fejlesztik.

A gyerekek óvodán kívüli tapasztalatszerzése is nagyban befolyásolja a gyermek játékát, alakítja tartalmát.

Az óvónő feladata a játékirányítás során.

Biztosítja a nyugodt, szabad játék feltételeit. A léggör kialakítása során vidám, nyugodt, barátságos családi, elfogadó, felszabadult hangulatot teremt.

A gyermek személyiségének megfigyelésére, megismerésére törekszünk. Így a megszerzett információ segítségével a fejlesztés lehetőségét kihasználjuk. Ezt a folyamatos együttlét teszi lehetővé. Az irányító tevékenység mindig az adott helyzettől függ. Jó empátiás érzéssel, megfelelő tapintattal kell bánni a gyerekekkel. Magatartásunkkal arra kell törekedni, hogy *feloldjuk a gyermeki feszültséget, segítsük a társas kapcsolatok kialakulását, a gyermek egyéniségének elfogadtatását.* Konfliktusok esetén törekszünk arra, hogy a gyerekek próbálkozzanak a megoldással. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Óvodánkban fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

A játékirányítás elvei:

1. Mindig azokat a feltételeket kell megteremteni, amelyektől a játék függ, és hatással vannak a játékra.
2. Lehetőséget kell adni, hogy a gyerekek saját elgondolásaikat valósíthassák meg, hogy fantáziájuk, hangulatuk, érzelmeik szabadon megnyilvánulhassanak.
3. Kerülni kell az indokolatlan beavatkozásokat.
4. A segítség módját és mértékét mindig a konkrét játék helyzet határozza meg.
5. Igazodjunk a gyermek fejlettségi szintjéhez.
6. Ismerje meg a kompetencia alapú programcsomag kiegészítő módszertani anyagát, melynek fontos része a játéktevékenység segítésére irányul („Játszunk természetesen” módszertani szakkönyv).

Indirekt irányítással, tudatos jelenléttel, támogató, serkentő magatartással biztosítja, hogy a gyermekek szabadon valósíthassák meg elgondolásaikat élményeik, érzelmeik, fantáziájuk szerint.

A játék stimulálása érdekében problémát vet fel, választásra készítő megjegyzéseket tesz, eszközhasználatra ösztönöz, ötletet ad (nem konkrét) vagy serkenti kidolgozását. Szükség esetén segítséget és példát, mintát nyújt. Szabályjátékokat irányítja, irányíthatja.

Játékfajták:

Gyakorlójáték:

- Ez elsősorban a kicsik tevékenysége, de nagyobbaknál is találkozhatunk vele, ha új játékkal ismerkednek.
- Eszközök, tárgyak tulajdonságaival való ismerkedés a csoportban és az udvaron.
- Cselekvés öröme az ismétlésben rejlik.
- Pszichikus fejlesztő hatását ki kell használni.
- Segítsük a gyermek játékát tovább fejleszteni.

Szerepjáték:

- Az óvónői tevékenység modell értékű, ezért fontos lehet a gyermek játékában az óvónői szerepvállalás. „Míntha” létrejöttében segítünk. Kiemelt jelentősége számukra a „családjáték”-nak van.

Dramatizálás, bábozás, dramatikus elemeket tartalmazó játékok:

- A bábozás, dramatizálás megalapozás a gazdag meseélmény. Először a meseélményeket segítségünkkel eljátsszák, később egyre önállóbbak. Fokozatosan kialakul aktivitásuk, egyre kreatívabbá válnak. A bábozás először a felnőtt szemléletes előadásmódjában jelenik meg, az élmények ösztönzik a gyerekeket a tevékenységre. Ez a tevékenység váljon a mindennapi élet szerves részévé.

A dramatikus játékok a bensőséges, közösségi együttjátszást célozzák meg, melyben a játékosok, a gyerekek, érzelmileg és szellemileg egyaránt tapasztalatot gyűjthetnek. A közös együttjátszás, a közös és egyéni tanulási formák nem teljesítményre fókuszálnak, hanem valaminek a megélésére. A játékok jellemzői:

- a játékok sokrétűek, rugalmasak, komplex módon fejlesztik az egész személyiséget
- fokozzák a gyerekek aktivitását, hiszen a közösségben a közösségért tevékenykednek.

Konstruktív építőjáték:

- Az alkotás örömet okoz a gyerekeknek, ezért a munkájukat megőrizzük, hogy gyönyörködjenek benne. A fejlesztéshez szükséges folyamatos ötletadás, mely a gyerek fantáziáját tovább viszi.

Barkácsolás:

- Kezdetben a játékokhoz szükséges kiegészítő eszközöket mi is készítjük a gyerekek besegítésével. Többszöri próbálkozás után egyre önállóbban végzik a tevékenységeket.
- Ünnepi díszítésnél készítenek eszközöket, egy-egy nevezetes nap alkalmával ajándékokat készítenek családtagjaiknak.

Szabályjáték, mozgásos játékok:

- Fokozatosan kerül bevezetésre, segítségünkkel elsajátítják a különböző szabályokat, aztán egyre önállóbbak játékaik során. Kialakul a közösségen belül egy egészséges versengési szellem. A szabálytudat kialakítását nagymértékben elősegítik a logikai készséges fejlesztő játékok és a társas játékok.

A mozgásos játékok célja az örömteli, mindennapos mozgás, a mozgáskedv fenntartása. A mozgásigény a gyermek életkori sajátossága, kedvezően befolyásolja az értelmi és szociális képességek alakulását is. Az óvodapedagógus feladata a mindennapi testnevelésen túl a gyermekek változatos mozgásformákkal való megismertetése.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

Képesek több napon keresztül is elmélyülni ugyanabban a tevékenységben. Magabiztosan a szerepek eljátszásában. Alkotásaikat hosszabb időn keresztül megőrzik. Szívesen és megfelelő technikai tudattal barkácsolnak. Kedvenc meséiket kis segítséggel bábozzák, dramatizálják. A játékokhoz tartozó szabályokat ismerik, képesek alkalmazni.

6.2. Verselés, mesélés

Helye a nevelés folyamatában

A mese és a vers része az óvodai életet átfogó nevelésnek. *A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. A kommunikációs képességfejlesztés legfontosabb eszköze. A mindennapi mesék hatására nő a gyermekek bábozási kedve. A mesélés közvetlen meleg légköre, jó hangulata irányítja a gyermek figyelmét arra, hogy mi a szép, mi a jó, mi az igazság és átérzik a szeretet jelentését is. A bábozással a gátlásos, visszahúzódó gyermekek megfedelkeznek gátlásaiktól, felszabadultan közlik érzéseiket, élményeiket. Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van. Fontosnak tartjuk továbbá, hogy megjelenjenek a cigány kultúrát bemutató mesék, versek, mondák.*

A nevelés célja:

- Gazdag irodalmi anyag nyújtásával a gyermekek élményein keresztül, élményviláguk gazdagodjon.

- A meséléssel, verseléssel szerezzünk örömet a gyermekeknek, ezt az örömet ők is tudják kimutatni, továbbadni. *Célunk, megismerjék a cigány irodalmat: verseket, mondókákat, meséket.*

Nevelés feladatai:

- Mindennap meséljünk, verseljünk valamilyen formában.
- Mesemondással bővüljön a gyermekek szókincse.
- Anyanyelvi játékokkal fejlődjön a beszédtechnikájuk, helyes kiejtésük.
- Megfelelő módszerekkel javítsuk a beszédhibákat.
- Beszédöröm biztosítása: arra neveli a gyermekeket, hogy bátran mondják el a véleményüket.

Nevelés feltételeinek biztosítása:

- Az általános gyermeki igények megismerése.
- Szeretetteljes, barátságos, érzelmi biztonságot nyújtó légkör biztosítása.
- Az óvónő és a gyermek közötti aktív kétpólusú együttműködés legyen a harmonikus fejlődés jellemzője (testi kapcsolat, gyakori simogatás ölbe véve)
- Beszélgetésre alkalmas, nyugodt, csendes légkör megteremtése.
- Az önálló szöveg és mesemondáshoz, a bábozáshoz az eszközök, kellékek biztosítása.

Eszközkészlet:

- Óvónő által készített szemléltető eszközök, leporellók, mese-TV, mesetarisznya, mesefüzet.
- Gyermekekkel közösen barkácsolt eszközök.
- Bábkészlet.

Irodalmi anyag:

- Mondókák, mondókajátékok, új kiszámolók, tapsoltatók, hőcögtetők.
- Állathangutánzások és felelgetős mesemondások.
- Halmozó és láncmesék.
- Verseket, verses meséket.
- Népmesék, népi mondókák, rigmusok
- Műmesék.
- Mondák
- Kortárs irodalmi művek
- Elbeszélések.
- Anyanyelvi játékok gyűjteménye.
- Kompetencia alapú pedagógiai program témajavaslatára és az ehhez ajánlott szakirodalom („Bábozzunk az óvodában”).

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén.

- A gyermekek várják, igényeljük, kérjük a mesemondást.
- Segítsenek a mesehallgatás feltételeinek kialakításában, szilárduljon meg a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokás, viselkedés.
- Beszélgessenek a mesében elhangzottakról, érezzék a mese mondanivalóját és egyszerű mondatokban ezt fejezzék is ki.
- A mesehőssel kapcsolatos érzelmeiket szavakban is nyilvánítsák ki.
- Önállóan ismételtessék a környezetről, időjárásról, évszakokról, állatokról, növényekről szóló verseket, mondókákat.

*„A zene ott kezdődik,
Ahol a szó hatalma véget ér.”*

6.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Helye a nevelés feladatában:

Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás az óvodai mindennapok szerves része. Zenei nevelésünk népi játékokra, dalokra, mondókákra épül. A zene hat a mozgásra, mindez által javítja a mozgás koordinációját, segíti az anyanyelv megalapozását, a beszédhibák javítását. A zenei neveléssel érvényhez juttatjuk a gyermekeket, formáljuk a zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat, a szép és tiszta éneklésre szoktatjuk őket. A zenei képességek, a zenei tevékenységek közben fejlődnek. A zenei nevelésnek a tanulási zavarok prevenciójában is terápiás jellegű szerepe van. Eszközaink a természetes emberi hang, énekszó, hangszerek, zenei anyagot közvetítő eszközök.

Zenei nevelés célja:

- Szerettesse meg a gyermekkel az éneklést, énekes játékot.
- Szoktassa a gyermekeket a szép, tiszta éneklésre.
- Fejlődjön a zenei hallásuk, s ez által fejlődön személyiségük.
- Leljék örömeiket a dalolásban, táncban, zenehallgatásban, alkotásaikban.

Zenei nevelés feladatai:

- A zenei nevelés fejlessze a gyermek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, játékos alkotókedvét.
- A gyermekdalok ritmusából fakadó harmonikus mozgás fejlessze mozgáskultúrájukat.
- A népszokások, a néphagyomány, a magyar nép kincsei gazdagítsák érzélemvilágukat.

Zenei nevelés feltételeinek biztosítása:

- Elegendő hely biztosítása a körjátékhoz.
- Nyugodt, derűs, csendes légkör.
- A játékhoz szükséges eszközök, kellékek biztosítása.
- Élménynyújtás.
- Megfelelő időkeret.

Eszközkészlet:

- Az óvónő által készített eszközök: fejdíszek, ujjbábok, kesztyűbábok, síkbábok, termésbábok.
- A gyermekekkel közösen készített eszközök..
- Ritmushangszerek.
- Különböző hangszerek.
- Csoportszoba játékaik, tárgyai.

Fejlesztés tartalma:

Zenei nevelésünk Forrai Katalin „Ének-zene az óvodában” című szakirodalom alapján történik:

- a. éneklési készség
- b. ritmusérzék fejlesztés
- c. hallásfejlesztés
- d. mozgáskultúra

- e. új irányok bevezetése az óvodai zenei nevelésbe (Lásd: Komp. alapú prog-ból „Zenevarázs” c. könyv)

Zenei anyag kiválasztása a négy évszak téma köré csoportosul.

3-4 évesek:

Mondókák, altatók, hőcögtetők, hintáztatók, ujjkiszámolók, cirógatók, tenyércirógatók, lovagoltatók, ölbe ringatók, csiklandozó, állatokról szóló dalok és mondókák.

4-5 éves korban:

Mondókák, dalos játékok, ünnepi és alkalomra szóló egyszerű dalok.

5-6-7-8 éves korban:

Kiszámolók, hintázó, labdázó, párválasztó, felelgetős, tréfás mondókák, játékdalok, műdalok, népdalok, ünnepi és alkalomra szóló egyszerű dalok.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén.

- Érzelmileg azonosuljanak a tájékkal.
- Bátor, tiszta szövegkiejtéssel tíz dalt tudjanak énekelni.
- Játékszabályok betartása.
- Esztétikusan mozogjanak.
- Felelgetős játékot önállóan énekeljenek.
- Tudjanak magas-mély, halk-hangos, gyors-lassú, halk-gyors tempóban énekelni.
- Ismerjék fel a dallamot dúdolásról, hangszerről.
- Tudják megkülönböztetni az egyenletes lüktetést a dal ritmusából.
- Tudjanak ritmusmotívumot visszatartani.
- Egyöntetűen tudjanak körbejárni egyenes testtartással, kézfogással kört alakítani.
- Egyszerű tánclépéseket, játékos táncmozdulatokat esztétikusan végezzenek.

6.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Helye a nevelési folyamatban

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Célja:

A gyermekek élmény és fantáziavilágának képi és szabad önkifejezése. A gyermekek tér, forma, szín képzeletének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, a szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

A vizuális nevelés feladata:

A tevékenységek nyugodt, derűs és zavartalan külső és belső feltételeinek megteremtése és lehetőségek biztosítása egésznap a tevékenykedéshez. Megismertetni a gyermekeket a különböző anyagokkal, az ábrázolás és konstruálás egyszerű munkafogásaival, technikai alapelemeivel. Fejleszteni az eszközök használatának, karbantartásainak szokásait, a munkaszervezés képességeit. A környezet szépségeinek felfedeztetése, észre véttetése, hogy körülöttünk minden megjeleníthető, ábrázolható.

Az óvónő feladata:

- Megteremtse a feltételeket a gyerekek képi, plasztikai kifejező nyelvének ábrázoló és konstruáló képességének fejlődéséhez.
- Fejlessze képi gondolkodásukat, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességének alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását.
- Biztosítani a sokféle változatos eszközöket a gyermekek számára, megtanítani őket az eszközök célszerű kezelésére, a technikák változatos használatára, s mindezekkel a kézmozgás fejlesztése.
- Segítse elő a környezet esztétikai érzékenység kialakítását.
- Ismerje meg a kompetencia alapú programcsomag tématerveiből az új vizuális technikákat és alkalmazza a csoport fejlettségi szintjének megfelelően.

A fejlesztés tartalma:

3-4 éves korban játszva ismertetjük meg a gyerekeket az anyagokkal, eszközökkel és alapvető technikákkal. A szabadon firkálgató, festegető, gyurkáló gyerekekkel együtt éljük át a felfedezés, az alkotás, a színek, formák adta örömet, esztétikai élményt.

- Képalakítás, különböző technikákkal: festés, rajzolás, papírragasztás anyagba, homokba karcolás, nyomat.
- Plasztikai átalakítás: nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, karcolva.
- Építés: különböző anyagokkal formált alakzatok létrehozása.

4-5 éves korban a gyermekek tevékenységét újabb eszközök és technikák megismertetésével bővítjük. A manuális tevékenység beépül a gyerekek játékába. Jelenjen meg a gyermekek rajzában az emberábrázolás. Az építés során variálják a teret, használjanak nagyobb méretű eszközöket.

- A képalakításra jellemző: gazdagabb formák, színkeverék, színárnyalatok. Eszköztár bővül különböző termékekkel, természetes anyagokkal.
- Plasztikai munkájukat jellemzi: a formák tagolása.

Javasolt technikák:

- Zsírkréta, kréta, ceruzarajz, olvasztott kréta, aszfaltkréta
- Festés: vastag, vékony ecsettel, újjal, egyéb eszközökkel
- Zsírkréta rajz után festés (vegyes technika)
- Nyomatok agyagba, gyurmába (termékek, tárgyak)
- Nyomatok dúccal (krumpli, dugó, termés, stb.)
- Előhívó, sátirozó játék (falevél, fonal, ragasztás papírból, textilből előzetesen)
- Tépés, majd vágás (vegyesen is)
- Papírbatkolás (gyertya használata)

- Festés hullámpapírra
- Hullámpapírok ragasztása
- Varrás hullámpapírra Vastag fonallal — Hajtogatás, képi elrendezés ragasztással
- Vágás, hajtogatás díszítése nyomattal, rajzzal, festéssel (karkötő, ház stb.)
- Téri elrendezés utólagos ragasztással (elé, fölé, mögé, gyermekrajzokból is)
- Fonalhúzás (festett fonal kihúzása)
- Pókozás
- „Csomagolás” (papírral, fonallal bevonás)
- Testek felület díszítése (dobozok, hengerek, faépítők stb.)
- Festés üvegre, textilre, gipszre, fára, kőre
- Fonalragasztás síkon képi jelleggel
- Papírcsík hajlítással térbeli formák alakítása
- Kész képeken vágással (ajtó ablaknyitás)
- Mintázás nemcsak agyagból, gyurmából, hanem más képlékeny anyagból (szalma, újság, krepp)
- Mozaik
- Montaige, kollázs
- Viaszkarc
- „Fénymásolás” (zsírkréta satírozás, ceruza)
- Monotípia
- Papírmetszet
- Fóliadomborítás, karcolás
- Fűzések, szövések különböző eszközök felhasználásával (termékek termények növények)
- Kézműves technikák gyakorlása (decupage)

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén.

- Örömmel, saját kezdeményezésére ábrázol.
- Helyes ceruzafogás és eszközhasználat jellemzi.
- Ábrázolása változatos szín és forma használatot, tagoltságot mutat.
- Tud egyszerű formákat papírból kivágni, hajtogatni, ragasztani.
- Részt vesz játék -, kellék -, ajándékkészítésben. Téralkításra építésre képes.
- Tud különféle technikákkal alkotni, anyagot, témát választani.
- Igény az alkotásra, önkifejezésre, környezetalakításra és befogadásra.

6.5. Mozgás

Helye a nevelési folyamatban:

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A nevelés célja:

A mozgás megszerettetése, a mozgáskedv fenntartása, gyermekeink testi képességeinek fejlesztése játékos módon, a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakítása, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait. Válgják gyermekeink igényévé a természetes mozgás, találják meg fejlettségüknek, érdeklődésüknek, temperamentumuknak legmegfelelőbb tevékenységeket. A gyermekek sokoldalú fejlesztése, változatos tevékenykedtetése, cselekvési kedven keresztül.

A testnevelés feladatai:

- Teremtünk megfelelő lehetőséget, helyet, eszközt a mozgásos tevékenységhez, a gyermek egyéni fejlettségéhez igazodva.
- Fejlesztjük testi képességeket kondicionális és koordinációs képességeiket.
- Mozgáson keresztül fejlesztjük értelmi struktúrájukat, szociális képességeiket.
- A nagymozgások szem, kéz, láb koordináció egyensúlyérzés, finommozgás fejlesztését.
- A közös örömmel végzett mozgás közben a társas kapcsolatok szélesítése.
- A társakhoz való alkalmazkodás közben önuralmuk együttműködő és tolerancia képességük fejlesztése.
- Mozgástapasztalatok bővítése.
- A spontán- játékban, azon belül a szabad játékban- megjelenő mozgásos tevékenységekhez, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Az óvónő feladatai:

- Az óvónő a gyermekek egészséges fejlődése érdekében teremtse meg azokat a feltételeket, amelyek elősegítik a biológiai fejlődést, növeli a szervezet teherbíró, ellenálló és alkalmazkodó képességét.
- Tartsa fontosnak, hogy a testnevelés nagy része a szabadban történjen. A testnevelésben a leglényegesebb elem a JÁTÉK legyen.
- A gyermekek játékötleteit vegye figyelembe.
- Az óvónő alkalmazkodjon a gyermekekhez, legyen lehetőség, hogy az adott gyakorlatot ki-ki saját képességei szintjén hajtsa végre.

A fejlesztés tartalma:

- Célszerű 3-4 éves korban a foglalkozás anyagát természetes utánzó mozgások, a nagymozgások fejlesztése, a járás, futás, kúszás, ugrások, szökellések begyakorlása jellemezze.

- Futó, fogójátékok szerepvállalással, akadályok leküzdése, kézi szerekkel gimnasztikai gyakorlatok, labdajátékok végzésére képesek.
- 4-5 éves korban hangsúlyos térmozgás megismerése.
- A játékokat már párokban, vagy több csoportban képesek játszani. Előtérbe kerül az egyensúly érzék fejlesztése, a szem-kéz, szem-láb koordinációt fejlesztő gyakorlatok, az oldalság megismerése. Végezzenek támaszgyakorlatokat talajon, szereken.
- A spontán, a szabad játékok kertében végzett mozgásos tevékenységeket célszerű kiegészíteni irányított mozgásos tevékenységekkel.
- A komplex testmozgások épüljenek be az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének- pozitív énkép, önkontroll, problémamegoldó-fejlődésére.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén.

A nagymozgások kifejtését követő finommotorika fejlesztése kap legnagyobb hangsúlyt. A keresztcsatornák fejlesztésére is lehetőség nyílik. Sokféle mozgást megismernek, amit játékos formában sokszor ismételnék.

Megismernek sokféle szabályjátékot, melyet kézi szerek használatával gyakorolnak.

- A gyerekek szívesen és kitartóan vesznek részt a mozgásos játékokban.
- Betartják a szabályokat játék közben.
- Nagymozgásuk, finommozgásuk, egyensúly érzékük stabilan kialakult, a térben biztonsággal tájékozódnak, ismerik az irányokat.
- Ütemtartással járnak, gimnasztikai gyakorlatokat pontosan végzik.
- Biztosan bánnak a labdával.

6.6. Külső világ tevékeny megismerése – matematika tartalmú tapasztalatokkal

A matematikai nevelés helye a nevelés folyamatában

Matematikai nevelés lehetőséget jelent a környező valóság formáival és mennyiségi viszonyával kapcsolatos tapasztalatszerzésre. A matematika megismerő és problémamegoldó tevékenység élményt adjon a gyermekek számára. A matematikai jellegű tevékenységek során is fejlődik a gyermekek közösségi érzése, a munka megbecsülése, szeretete, a gyerekek önismerete, önbizalma akaratereje. Fejlődik a gondolatok tevékenységgel és szóval történő kifejezésének képessége. A gyermekek egyre szívesebben vesznek részt a matematikai jellegű tevékenységben, tudnak és mernek véleményt mondani, kérdezni, s tudnak kapcsolatot teremteni társaikkal és a felnőttekkel. Növekszik türelmük önmagukkal, társaikkal szemben. Kitartóbbakká válnak játékokban, munkájukban, nő figyelmük tartóssága, erősödik akaratuk, önfegyelmük.

A matematikai nevelés célja:

- A matematikai tevékenység megismerés, problémamegoldó tevékenység élményt adjon a gyermekek számára, ezáltal járuljon hozzá a gyermekek motiváltságához, azoknak a szépségeknek, érdekességeknek a felismeréséhez, amelyek a matematikai összefüggésekben, egy probléma megoldásában, az igazság megtalálásában rejlenek.
- A minket körülvevő világ mennyiségi, formai kiterjedések összessége, amelyek összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában a gyermekek igényeihez, ötleteihez igazodik.

A matematikai nevelés feladata:

- A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése, az elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, megtapasztalása.
- A probléma helyzetek létrehozása és annak megoldása, a logikus gondolkodás megalapozása.
- Meghatározó szerepet kapjon a gyerekek képességeinek fejlesztésében elsősorban a tapasztalás, emlékezés, megértés, konstruálás, ítélőképesség.

Óvónő feladatai:

- Nevelés és fejlődés feltételeinek optimális biztosítása. Ennek alapja, hogy építsen a gyermekek természetes kíváncsiságára, érdeklődésére és az önálló problémamegoldás iránti igényére.
- Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését.
- Fejlessze egyéni megismerő erőiket, problémalátásukat, problémamegoldó képességeiket, összehangolva a csoport egészének fejlesztésével.
- Ismerje meg és alkalmazza a kompetencia alapú programcsomag „Külső világ tevékeny megismerése” tématervből az életkornak és a fejlettségnek megfelelően kiválasztott tartalmakat

A fejlesztés tartalma:

- 4-5 éves korban matematikai fogalmakkal természetes módon ismerkedjenek meg a gyermekek.
- Matematikai fogalmak, kifejezések fokozatosan épüljenek be a beszédükbe.
- Matematikai képességüket a halmazok képzése, összehasonlítása, a halmazok elemeinek sorba rendezése, mennyiségek összemérése síkban, tapasztalatok a darabszám változásairól, tájékozódás a térben témakörök feldolgozása alapján fejlesszük.
- Matematikai nevelés egyéni és mikro csoportos formában történjen.

**Külső világ tevékeny megismerése
- ÉLŐ-ÉLETTELEN -**

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A környezettel való ismerkedés közben alakul a gyermek társas magatartása. Fejlődik beszédmegértő és nyelvi kifejező képessége, szókészletük és szókincsük is bővül. Valós élethelyzetekben kapcsolódó illemszabályok (köszönés, bemutatkozás, tekintet tartás, megszólítás) gyakorlására nyílik lehetőség. A gyermek a helyes viselkedési szabályokat az együttélés elemi szabályait meg tanulja alkalmazni. Megismerik a helyi hagyományokat, az itt élő emberek szokásait. Meg tanulják értékelni, szeretni a múlt örökségét, a szokások értékeit, meg tanulják ezek szeretetét, védelmét is. A sokdalú tapasztalatszerzést, s annak feldolgozását tudatos irányítással élményszerű átadással igyekszünk megvalósítani. A környezet megismerésére nevelés szoros kapcsolatban van más nevelési területekkel.

A tevékenység célja

- Ismerjék meg a gyermekek a természeti, emberi, tárgyi környezet értékeit, kincseit.
- Fedezzék fel a természetben a szépet.
- Legyenek nyitottak az őket körülvevő természet apró csodáinak befogadására, összefüggések meglátására.
- A gyermekek természetes kíváncsiságára építve elégítsük ki megismerési vágyukat.
- Alakuljon ki pozitív érzelmi viszony az őket körülvevő környezethez.
- Értékeljék és védjék a múlt örökségeit, a nemzeti és családi, tárgyi kultúrát.
- Éljk át az évszakok, az időjárás változásainak hatását.
- Sajátítsák el a köszönéssel, a bemutatkozással, az ajándékozással az illemszabályokat.

A tevékenység feladatai:

- A természetes élethelyzetekben fedezzék fel a világot.
- Legyen biztosított számukra az elegendő alkalom, idő, hely eszköz a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak kialakulására.
- Kapjon segítséget a fenntartható fejlődés érdekében a környezettudatos magatartásforma kialakulására.
- Éljk át az évszakok, az időjárás változásainak hatását.
- Tanulják meg szeretni és védeni a természetet, az állatokat.
- Sajátítsák el a köszönéssel, a bemutatkozással, az ajándékozással, a helyes viselkedéssel kapcsolatos illemszabályokat.
- Aktívan vegyenek részt a környezet megóvásában.

A fejlesztés tartalma

Beszélgető körök és tevékenységek során

- A családról.
- Testükről.
- Közlekedésről.
- Évszakokról.
- Időjárás, öltözködés kölcsönhatásáról.
- Növények, gyümölcsök, virágok, zöldségekről.
- Állatokról.
- Színekről.

A „Kompetencia óvodai programcsomag”-ból a tématerv javaslatokat használjuk a külső világ tevékeny megismerésénél.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végén

- Problémahelyzetek létrehozásával, a gyermeket logikus gondolkodásra készítjük.
- Ismerjük fel a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat.
- Képesé válnak a halmazok képzésére, összehasonlítására, bontására, sorszámok kifejezésére, és a darabszám változásainak megnevezéseire.
- Építsenek, alkossanak szabadon, tevékenykedjenek tükörrel, tájékozódjanak a térben.
- Biztonsággal számoljanak 10-es számkörön belül.
- A tárgyakat legalább 10-ig meg tudja számlálni, össze tudja hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.

- Tud 10-es számkörben bontani, részhalmazokat egyesíteni. Meg tudja állapítani több, kevesebb, ugyanannyi.
- Képes két kiterjedést, vagy mennyiséget egymással egyenlővé, ugyanannyivá tenni, vagy valaminél kisebbet, nagyobbat, többet, kevesebbet létrehozni.
- Helyesen használja a tő és sorszámneveket.
- Helyesen használja a térbeli viszonyokat jelentő névutókat.
- Ismerjék az irányokat, értsék a helyeket kifejező névutókat.
- Tanulják meg a lakóhelyük nevét, lakásuk címét, szülei foglalkozását.
- Ismerjék meg a környezetükben lévő intézmények rendeltetését.
- Ismerjék és tartsák be a közlekedési szabályokat (gyalogos).
- Ismerjék fel és nevezzék meg környezetükben a színárnyalatokat.
- Nevezzék meg a testrészeket, érzékszerveket.
- Ismerjék fel a napszakot.
- Tegyenek különbséget az évszakok között.
- Ismerjék fel az évszakok jellegzetességeit.
- A fogalomalkotást önállóan gyakorolják.
- Ismerjék a közösségi élet szokásait, a helyes viselkedést, az együttélés elemi szabályait.
- Élethelyzetekben alkalmazzák az egyszerűbb illemszabályokat.

6.7. Munkajellegű tevékenységek

Helye a nevelés folyamatában:

A gyerekek szívesen azonosulnak a munka céljával, természetesnek tartják szükségességét, élvezik az elért eredményeket. A munka célra irányuló tevékenység. Többnyire külső irányítással folyik, a gyerektől belső fegyelmet, kötelezettségvállalást és annak teljesítést igényli. A munka végzése közben a gyerekek megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szereznek természeti, társadalmi környezetükről. A munka hozzájárul az értelmi képességek fejlődésével az által is, hogy megalapozódik a munka iránti tisztelet, eredményének megbecsülése, fontosságának és hasznosságának értelme, felébred a gyerekekben a dolgozóember szeretete. A munka jellegű tevékenységek segítsék elő a cselekvő tanulást.

A tevékenység célja:

Kedvelt munka, ill. munka jelleg játékos tevékenységeken keresztül. A gyermek önként, szívesen vállaljon feladatot, megfelelő motiváció hatásának önmagáért, társaiért és a felnőttekért. Saját és mások produktumát becsülje meg.

A tevékenység feladatai:

Lehetőség biztosítása a gyermek számára olyan munkák végzésére, amelyek fejlesztik képességüket, gazdagítják személyiségüket. Tapasztalat útján fedezzék fel a gyerekek a munka hasznosságát, szükségességét. A munka végzésére belső motiváció készítse a gyermeket. Éljk át a munka örömet, tanulják meg tisztelni a munkát végző embert, munkavégzés közben alkalmazkodjanak egymáshoz. Becsülik egymás munkájának eredményét.

Az irányítás elvei:

Az óvónői modell ezen a területen is fontos. Meg kell várni, hogy a gyermek magától kapcsolódjon be, ez jó motiválással elérhető. Figyelni kell a fokozatosságra, a differenciálásra, mert az egyéni képességek között nagy lehet a különbség.

A gyermekmunka tartalma:

- Az önkiszolgálással kapcsolatos tevékenységek: testápolás, étkezés, öltözködés.
- Közösségért végzett munkák: terítés esztétikus kivitelezése, terem rendjének ellenőrzése, segítség az óvónőnek.
- Felelősségi munkák: Mosdó, öltöző, élő sarok, könyv.
- Alkalmi feladatok: Egyéni kérések alapján ünnep előtti dekorációkészítés, ajándékkészítés, rendrakás egy-egy tevékenység után, babafürdetés, babaruhamosás.
- Környezet rendjének megőrzése: játékok elrakása, terem átrendezése, ágyazás, rendetlenség észrevétele, megszüntetése.
- Egyéni, közösségi megbízatások: a felnőtt kérésére egyszerűbb és bonyolultabb feladatok, esetenkénti otthoni előkészületekkel is.
- Kerti és udvari munka: udvar rendjének, tisztaságának megőrzése, játékok összerendezése, válogatása.

Munka jellegű tevékenységek évszakonként lebontva:

Őszi munka tevékenység:

- Krumpli nyomdakészítés.
- Gyümölcsökből salátakészítés.
- Termékek, falevelek összegyűjtése barkácsoláshoz.
- Növények cserépbe ültetése, gondozása.
- Természetsarok kialakítása.

Téli munkatevékenységek:

- Természetsarok gondozása.
- Madáretetők készítése, madáretetés – madárvédelem.
- Ajándékkészítés.
- Csoportszoba dekorálása az ünnepekre
- Gyógytea készítése.

Tavaszi munkatevékenységek:

- Hajtatás, rügyeztetés, csíráztatás.
- Természetsarok folyamatos bővítése.
- Befőttes üvegbe „gilisztafarm” létesítése.
- Tavaszi séták során az ébredő természet megfigyelése. Az udvaron csigák, bogarak, madarak megfigyelése.
- Szobanövények átültetése.
- Barkácsolás természetes anyagokból.

Nyári tevékenységek:

- Udvari élet egészséges, esztétikus, kellemes körülményének biztosítása.
- Növényzet védelme, gondozása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén.

- Gyermek szívesen segítene az óvoda rendjének, tisztaságának fenntartásában.
- Naposi teendők elvégzésén túl, más megbízásokat is örömmel teljesítik.
- A munkavégzéshez az eszközök, szerszámok célszerű használatát ismerik és betartják.
- A rájuk bízott feladatokat önállóan végzik.
- Figyelnek saját maguk és környezetük rendezettségére.
- Környezetükben lévő növényeket gondozzák és óvják.
- A munka elvégzésére való törekvés által kitartóak lesznek, fejlődik önbizalmuk.
- Kialakul a munka iránti tisztelet, megbecsülés fontossága, hasznossága, a dolgozó ember iránti tisztelet.
- Társas kapcsolataik gazdagodnak, együttműködési képességük fejlődik.

6.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Helye a nevelés folyamatában:

Az óvodában a tanulás egyrészt spontán, másrészt sajátosan szervezett tevékenység. Képességek, a magatartás, a tanulás iránti vágy, a motiváció fejlődését és az ismeretszerzést egyaránt magába foglalja. A megfigyelés, az emlékezetbe vésés és a felidézés ebben az életkorban a gyakorlati tevékenységbe ágyazottan fejlődik. A megismerés fokozatosan áttevődik képszerű, szemléletes gondolkodás szintre. A fogalmi gondolkodás később kezd kialakulni. A szóbeli kifejezés, a gondolkodás és a beszéd tudatossá válásának, az értelmi képességek fejlesztésének fontos eszköze.

A tanulás célja:

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése és a képességek fejlesztése. A tanulás hatására a gyerekek tapasztalatai rendeződjenek, pontosabbá válják érzékelésük, észlelésük, megfigyelőképességük. Tartósabbá váljon figyelmük, emlékezetük, gazdagodjon fantáziájuk. Fejlődjön beszédük és gondolkodásuk. Képesse váljanak majd problémák felismerésére, megoldására.

Tanulás feladatai:

- Az óvónővel és a társakkal való együttműködésben alakuljon ki a gyerekek közösségi tulajdonságai.
- Az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása.
- A tanulási folyamatban jön létre a gyerekek tanuláshoz szükséges beállítódása, feladattudata.
- A gyerekek tanulás folyamán szerezzenek tapasztalatot a külvilágról, közvetlen környezetükről.
- Tanulás folyamán fejlődjön képességük, gyarapodjon ismeretük.

Az óvónő feladatai:

- Az óvónő a gyerekek megismerési vágyára támaszkodva kell, hogy irányítsa a tapasztalat és ismeretszerzés folyamatát.
- Meg kell teremteni a helyzetet ahhoz, hogy a gyerekek kíváncsivá váljanak, folyamatos legyen a tevékenységekben megvalósuló tanulás.

- A gyermekek kérdéseire, megjegyzésére építve kell, hogy vezesse az ismeretszerzés folyamatát.
- A tanulást támogató környezet megteremtése során építsen a gyermek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.
- A pedagógiai munkát az intézmény programjának megfelelően hosszabb-rövidebb időszakokra tagolva és tevékenységekre (pl. játék-és munkatevékenység) bontva tervezi meg.
- Segíteni kell, hogy minden gyerek önmagához képest fejlődjön.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Az egyszerű feladatokat megérti.
- Ha a helyzet megkívánja, kivárja, amíg rákerül a sor.
- Érdeklődik környezeté tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt.
- Feladatai végrehajtásában kitartó.
- Szándékos figyelmének időtartama életkorának megfelelő.
- Képes a már elsajátított ismeretek szándékos felidézésére.

Drámajáték, mint módszer a tanulás folyamatában

Célja: A kompetencia alapú nevelés fő célja, hogy a gyermekek pontosan tudják kifejezni magukat, erősödjön empátiás képességük, finomodjon esztétikai érzékenységük, értsék, szeressék, óvják, tiszteljék a Világot, amiben élnek.

A drámajátékok részt vállalnak önmaguk és a világ mélyebb megismerésében, megértésében.

Saját lényüket nem termelő és fogyasztó „gépként”, hanem érző, önálló gondolkodásra képes, magukat főlvállaló Emberként élik meg.

Az óvodapedagógus feladatai:

A drámajátékokat demokratikus vezetési módon vezesse végig. Nem lehet indokolatlan visszautasítás, megválaszolatlan kérdés. A legfontosabb játékvezetői tulajdonság leginkább a jó megfigyelés, kérdezni tudás, rugalmasság, következetesség, empátia, gyermekismeret, hitelesség, nyitottság, elfogadás, kreativitás.

A játéktér és a játékidő megfelelő biztosítása, a játékokhoz a megfelelő csoportlétszám kialakítása (érdeemes több alkalommal több kiscsoportban játszani néhány játékot, főleg ha új játék bevezetéséről van szó), a játékok igény szerinti ismétlése.

A gyermekcsoport érettségi szintjéhez való alkalmazkodás, a játékok kreatív átformálása szintén a csoport vagy a témához való kapcsolódás által.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Korának és képességeinek megfelelő értelmi és érzelmi intelligencia.
- Megfelelő szocializáció, szabálytudat, ön- és társselfogadás.
- Kreatív, gazdag fantázia, empátiás attitűd, jó kifejezőkészség, kommunikáció.
- Kitartó, elmélyült a játékban és feladataiban.
- Kíváncsi és érdeklődő a körülötte lévő környezet iránt.

Felhasznált és ajánlott irodalom:

Gabnai Katalin: Drámajátékok

Kaposi György: Játékkönyv

Lélek, Játék, Nevelés- Szöveggyűjtemény a dramatikus nevelés tárgyköréből

Színház és dráma a tanításban

Dráma a tanulás szolgálatában

Drámajátékok óvodáskorban

6.9. Óvodánk hagyományai és azok ápolása

Hagyományápolás célja:

- A néphagyományok ápolása, a magyar nép tiszteletére, szeretetére nevelés.
- A népszokásokkal, néphagyományokkal kapcsolatos ismeretek segítsék dalok, mondókák, versek befogadását, a zenei képességek és a vizuális kifejezőkészség fejlődését. Biztosítsanak lehetőséget a különböző tevékenységek közötti koncentrációra.
- A tevékenységek komplexitásával segítse a képzelet, a felfedező és alkotókedv kibontakozását, a gyermeki személyiség komplex, differenciált fejlődését.
- Iránymutatónk legyen a jeles napokban, népszokásokban, évszakokban való gondolkodás.
- Márton- nap további megtartása
- Ádvent
- Kiszebáb- égetés
- Húsvéti népszokások

Óvodáskorban legfogékonyabb a gyermek, éppen ezért nekünk pedagógusoknak kell irányítanunk a kicsik figyelmét a lényeges, a szép, a létünket meghatározó dolgok felé. A közösség tagjainak egymáshoz való viszonyát, a közösségi viselkedési módot, a család rendjét, erkölcsét, illemét mindig a szokások szabták meg. Elsősorban az évenként ismétlődő ünnepek, szertartások, szokások azok, amelyekre gondolni kell, amikor népszokásokról beszélünk. Az ünnepnapokat éppen úgy, mint a hétköznapokat a közösségi életforma jellemzi. Az ünnepek, a szokások keretet adnak a munkának. Az alkalmak állandó ismétlése, a mindennapi élettel járó események visszatérése, a hagyományait gyakorló közösséget más eszközzel el nem érhető egységbe foglalja.

Körütekintőnek kell lennünk, hogy a népi hagyományainkból mit lehet már ebben a korban megismertetni a gyermekeinkkel és mi az, amiről csak halljanak, vagy csak szemlélői legyenek és mi az, amit cselekvőleg is könnyen elsajátíthatnak anélkül, hogy életkori sajátosságaiknak megfelelő feladatok elé állítanánk őket. Nevelői szándékunk mutatkozzék úgy meg, hogy egy-egy témát több oldalról közelítsünk meg, mert így érlelődik a gyermekekben. Az óvodában a díszítésre használt tárgyak, eszközök a gyerekek között készüljenek, hogy megcsodálhassák a sok-sok ismeretlen anyagot, amelyek alakítják környezetünket, formálják ízlésüket, melegségükkel, sokszínűségükkel derűt varázsolnak az óvodai életbe.

Mindig tartsuk szem előtt, hogy az óvodás korú gyermekek képességei tevékenységben fejlődjenek. Néphagyományaink címén ne elvegyünk, hanem még több játékidőt teremtünk. A játékos szerepvállalás sem lehető erőltetett, csupán lehetőség a gyermeki lélek kibontakoztatására, az általuk eljátszott népszokások során.

Feladatunk:

A néptánc alaplépésének elemeit felhasználjuk a térbeli mozgás fejlesztésére. Az énekes-táncos népi játékok révén művészeti ismeretekkel bővül a gyermek látóköre, tágul érdeklődése, szemlélet-

módja, fejlődik esztétikai érzéke. A sportszerű népi játékoknak az alapkészségek kialakításában van nagy szerepe: gyorsaság, erő, ügyesség, állóképesség, reflex, gyorsaság.

A kreativitás az a képesség, ami új utak keresésére, új válaszok megtalálására ad lehetőséget. A barkácsolás elsősorban erre nevel. Olyan gyerekeket szeretnénk látni magunk körül, akik gyönyörűséget találnak mindenben, legyen az kagyló, toboz vagy mese, dallam. Egy kis anyaggyűjtéssel és kevés kézügyességgel egy sor játék elkészíthető. Csak az a lényege, hogy elkészítése közben a gyerekek örömeiket leljék benne. Engedjük a gyerekeket megismerkedni a természettel, a természetes anyagokkal, lássák, tapintsák, gyűjtsék azokat és dolgozhassanak is velük. A munka és cselekvés közben összehasonlíthat, viszonyíthat a gyerek, s egyúttal megtanulja a természetes anyag nevét, a színeket és arányokat. A manuális fejlesztésen kívül közös munkálkodás során a gyerekek anyagismeretre tesznek szert, fejlődik logikus gondolkodásuk, alakul esztétikai értékrendjük, gazdagodik érzelemviláguk, bővül szókincsük. Az alkotó gyermek egész személyisége sokrétűen fejlődik.

Népi dalos játékok, táncok, versek, manuális tevékenység a természet évenként ismétlődő változásaival bonthatatlan egységben élnek. Egy az egység abban is megmutatkozik, hogy a természet változásait követő ünnepek, az emberi élet fordulói mindig meghatározott mondandóval és cselekedettel jelennek meg. Összegyűjtöttünk-munkánk során az óvodában feleleveníthető népszokásokat, népszokásokhoz kapcsolódó tevékenységeket, dalos mozgásos játékokat, mondókákat, népi sportjátékokat, zenehallgatásra javasolt népdalokat. ÍGY TEDD RÁ program működtetése.

A gyűjtött, rendszerezett népszokásokon alapuló hagyományápoló óvodai tevékenységek vázlatos ismertetése

Őszi ünnepkör tevékenységei

Szeptember: (őszelő)

Az őszi ünnepkör szokásai a gazdasági év lezáráshoz kapcsolódik. A természet megfigyeltetése, a növények, az állatok, az időjárás változásain keresztül. Őszi (erdei, mezei, házi) termékek gyűjtése, tárolása, természetsarok kialakítása. Termés begyűjtés, termékekből eszközkészítés. Mozgásos játékok, népi sportjátékok az udvaron. Almaszedés, szeptember 29. Mihály nap: Mihály napi vásár, szőlőszüret, diószüret.

November: (őszutó)

Márton nap	november 11. – időjóslo nap
Erzsébet	november 19.
Katalin	rámutató nap, időjárás jós

Téli ünnepkör tevékenységei

Karácsony hava:

András napja	november 30. - a jövődőlés napja.
Karácsonyi ünnepkör	november 30. - december 06.- adventi időszak kezdete, Borbála napon. december 04.-én cseresznye ág vízbetétele. december 06. - Miklós napja (télapó) (Szent Miklós myrai püspök emlékűnepe, a gyermekek megajándékozásának napja)
Luca napja:	december 13. - búza ültetése, hagymakalendárium készítése. Karácsony a szeretet ünnepe, egyházi és családi ünnep, karácsony előtti takarítás, készülődés, a karácsonyfa díszítéséhez díszek, ajándékok készítése. Pásztorjáték tanulása.

Január (Boldogasszony hava):

Az újév utáni napokban újévi jókívánságok.

Január 06. vízkereszt, húshagyó keddig - farsang. Karácsonyfa lebontása.

Február: (Télutó)

Farsang télcsúfoló, télűző játékok, óvodai maskarázás, kiszabáb égetése.
Február 03. - Balázs napja

Március 12. Gergely napja – Gergely-járás, köszöntő, iskolába hívogató nap, vetőtermő és időjóslo nap.

Tavaszi ünnepkör tevékenységei

Tavaszi munkák előkészülete rügyeztetés, hajtatás, palántanevelés.

Március 15. nemzeti ünnep.

Március 18-19. Sándor, József, Benedek.

Húsvéti ünnepkör tavaszhoz kapcsolódó tevékenységei:

A kereszténység egyik legnagyobb ünnepe Jézus feltámadása, zöldág hordás. Húsvét előtti határjárás, nagytakarítás a csoportban. Tojásfestés több technikával, komatál vivés.

Május 01. májusfa állítása ház előtt, az udvaron a tavasz vidám köszöntése.

Pünkösöd pünkösdi királynéjárás, kislányok termékenység varázslással összekötött köszöntője.

Az udvaron, a szabadban: Naphívogatók, esőváró mondókák, mozgásos dalos játékok, népi sportszerű játékok, népi gyermekjátékok, eszközök készítése.

Nyári ünnepkör tevékenységei

Június 24. Szent István napja. A tűzgrás alkalmából a tűzbe dobott Gyümölcsnek gyógyító erőt tulajdonítottak.

Június 29. Péter, Pál napja. Aratás napja, arató koszorú készítése.
Mozgásos sportszerű játékok, dalos játékok, aratás megtekintése, búzagalász gyűjtése, koszorúkészítéshez.

A különböző tevékenységekben a következőképpen szeretnénk a néphagyományokat beépíteni:

Zenei nevelés:

Az óvoda zenei anyagai a népi gyermekjáték dalok – mondókák lehetőséget adnak a „sajátos keretek között lezajló közösségi események”, a szokások, hagyományok megismertetéséhez. A gyermekek saját zenei anyaga a népi gyermekjátékdal, mondóka, népdal a leghivatottabb arra első-sorban, hogy a különböző nevelési területekkel, tevékenységformákkal együtt ismertessék velük a magyar nép szokásait, hagyományait. Régen a falu egész életét a népszokások alakították, formál-

ták. Célunk a gyermekeket megismertetni azokkal a szokásokkal, hagyományokkal, amelyekhez a dalos játékaikat, táncaikat kapcsolni tudja, úgy a hétköznapokhoz, mint az ünnepeihez.

Irodalmi nevelés:

Olyan irodalmi műveket igyekszünk összegyűjteni, melyek kapcsolhatók a zenei hagyományokhoz, a manuális tevékenységeinkhez, a természeti jelenségekhez és az egyes népszokásokhoz. Egy-egy nevelési terület ajánlásainak komplex alkalmazásával tovább mélyíthetjük, gazdagíthatjuk az óvodáskorú gyermekek személyiségvonásait, ill. megszilárdíthatjuk érzelmeiket.

7. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK FEJLESZTÉSE A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSE, HABILITÁCIÓS, REHABILITÁCIÓS TEVÉKENYSÉGEK

Amikor a kiemelt figyelem, vagy a különleges bánásmód fogalmát meghalljuk, általában az átlagtól negatív irányban eltérő gyermekek jutnak eszünkbe, akikkel valami baj van. Vagy ha nem is valódi baj, de problémás a beillesztésük (pl. más nemzetiségű, magyarul nem beszélő gyermekek). Pedig különleges bánásmódot igényelnek a tehetséges gyermekek is!

A 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 4. §-a a következőképpen fogalmaz:

„13. kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,

ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,

14. kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség”

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 4. § 13. pontja a következő c) alponttal egészül ki: (E törvény alkalmazásában kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:)

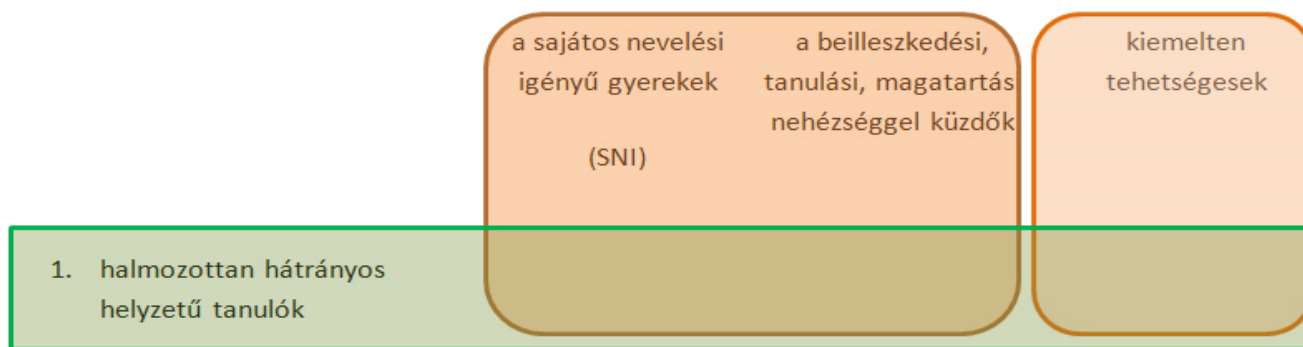
„c) tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló,”

„Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló: az a gyermek, tanuló, akinek egészségügyi ellátása az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 89. §-a szerinti általános járóbeteg-szakellátásban vagy az Eütv. 91. §-a szerinti általános fekvőbeteg szakellátásban résztvevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben, tanévben a harminchat nevelési napot, tanítási napot várhatóan meghaladja, és emiatt az óvodai nevelésben a 8. § (2) bekezdése szerinti formában nem tud részt venni, illetve tankötelezettségét iskolába járással nem tudja teljesíteni,”/Nkt.4§.18.pont./

Tartósan betegnek minősül az a 18 évesnél fiatalabb gyermek, aki a külön jogszabályban meghatározott betegsége miatt állandó vagy fokozott felügyeletre, gondozásra szorul. Ilyen betegségek közé sorolható az 5/2003.(II.19.) ESzCsM - rendelet 1.melléklete alapján a diabétesz is. BNO kódja E10-E14.

A szöveges felsorolásban elkerülheti a figyelmünket egy nagyon fontos összefüggés: a hátrányos helyzetű, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek speciális helyzete, hogy ők tartozhatnak bármelyik különleges bánásmódot igénylő kategóriába is, tehát előfordulhat, hogy a hátrányos helyzetű gyermek kiemelten tehetséges.

A Köznevelési törvény által kiemelt figyelmet érdemlő gyermekek

Óvodánk részt vesz a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján integrált nevelésre javasolt sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésében, amennyiben intézményünk a kijelölt óvoda.

Óvodai nevelési programunk elkészítésekor, valamint napi munkánk során figyelembe vesszük a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvében foglaltakat.

Az integrált nevelésre vonatkozó általános alapelveink:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében is általános nevelési célkitűzéseink megvalósítására törekszünk
- Kiemelt célunk elősegíteni e gyermekek alkalmazkodó készségének, akaraterejének, önállóságának, érzelmi életének fejlődését.
- Biztosítjuk a sajátos nevelési igény szerinti környezetet, tárgyi és személyi feltételeket. Amennyiben a személyi feltételeink hiányosak, utazó gyógypedagógiai szolgáltatást igénylünk az arra kijelölt intézménytől.
- A rehabilitációs tevékenységünket team-munkában kialakított és szervezett folyamatban valósítjuk meg. A team munkában a gyógypedagógus, a gyermeket nevelő óvónők és dajkák vesznek részt.
- Rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiás programjaink jellemzően az óvodai pedagógiai programba, így a napi óvodai életbe beágyazottan valósulnak meg, a gyermekek szakvéleményben foglalt valós igényeihez igazodóan, a gyógypedagógus közreműködésével elkészített éves „Egyéni fejlesztési terv” szerint. A team döntése szerint kerül sor egyéni kiegészítő fejlesztő, rehabilitációs, illetve terápiás foglalkozásokra.
- Az egyéni igényekhez igazodó foglalkoztatás megvalósulás érdekében rugalmas szervezeti kereteket alakítunk ki.
- A sajátos nevelési igényű gyermekkel végzett munkánk során arra törekszünk, hogy kihasználjuk mindazon lehetőségeket személyiségük –így különösen a befogadás, empátia fejlesztése, a segítő viselkedésformák és tevékenységek tanítása- fejlesztésére, amit a sérült társakkal való együttélés nyújt.
- Az elfogadás szemléletét úgy alakítjuk, hogy tartózkodunk mindazon viselkedésminták adásától, amely a sérült gyermekek különbözőségét hangsúlyozza.
- Munkánkkal közvetve segítjük a társadalom befogadó szemléletének kialakítását.

- Fokozott figyelmet fordítunk a sajátos nevelési igényű gyermekek és családjaik esetében az adatvédelemmel és a személyiségjogokkal kapcsolatos szabályok betartására.

A habilitáció általános célja:

- a sérült funkciók fejlesztése, újak kialakítása
- A sérült funkciókkal egyensúlyban a meglévő funkciókra való támaszkodás, ezek fejlesztése
- Amennyiben speciális eszközök használata szükséges, ezek elfogadtatása, a használat tanítása

A habilitáció fő területei:

- az észlelés – vizuális, akusztikus, taktilis, vestibuláris, kinezteziás- fejlesztése
- a motoros készségek fejlesztése
- a beszéd-és nyelvi készségek fejlesztése, szükség esetén alternatív kommunikációs eszköz használatával
- a szociális készségek fejlesztése
- a kognitív készségek fejlesztése
- az önellátás készségeinek fejlesztése

A habilitáció részben a többi gyermekkel végzett munka során, differenciált bánásmóddal és eszközökkel, részben egyéni vagy kiscsoportos formában valósul meg.

7.1. Integrált nevelés az Óvodában

Az integrált nevelés során az eltérő családi háttérrel rendelkező, *különböző képességű és fejlettségű gyermekeket együtt neveljük, fejlesztjük.*

A másság szakszerű kezelésének igénye, szükségessége az etnikumhoz tartozó gyerekek nevelésében nagy hangsúlyt kap. Szokásaik beillesztése az óvodai házirendbe, csak családi atmoszférát nyújtó, harmonikus, derűs légkörben lehetséges.

A szociokulturális hátrányt kompenzálni kell és segítséget adni a leküzdéséhez. Ha a roma gyerekeket nem erősítjük meg saját kultúrájukban, szégyellni fogják saját származásukat. A roma gyerekek esetében a szocializációs folyamat követelményei mások, nevelésük másfajta tulajdonságokat helyez előtérbe, más a nyelvi, kommunikációs közegük. A legfontosabb a megértés, az elfogadás, az előítélet-mentesség. Nem alakítani akarjuk a gyerekeket, hanem alakulni hagyjuk.

A nevelésben nem a különbözőségekre helyezzük a hangsúlyt, hanem az azonosságokat keressük meg. Szükségük van a féltő, gondoskodó szeretetre, hogy a nap minden percében érezzék, a velük foglalkozó felnőtt elfogadta őket. Akit megismernek, elfogadnak, ahhoz végérvényesen ragaszkodnak nemcsak a gyerekek, hanem a szülők, ill. a tágabb család is.

Az óvodapedagógus feladata, felelőssége a gyerekekkel megismertetni, elfogadtatni az óvodai elvárásokat, amelyek eltérnek az otthoniaktól, de teljesítésük elengedhetetlen a közösségi élet és a tevékenység szempontjából. Bevonjuk a gyerekeket:

- A szabályok kialakításába.

- Önmaguk fejlesztésébe, és ha szükséges,
- Újabb szabályok megfogalmazásába.

Arra törekszünk, hogy a gyereket az óvodába lépéstől kezdve pozitív érzelmi hatások érijék, úgy az óvodapedagógus – gyerek, mint a gyerek – gyerek kapcsolatban. A jó közérzet növeli a biztonságérzetet, nyitottabbá teszi a gyerekeket a társak felé, a szeretet felnőtt mintája követésre ösztönöz. A roma gyerekek esetében nem arról van szó, hogy rosszul szocializálódik saját csoportján belül, hanem arról, hogy az „össztársadalmi” szocializációs folyamat követelményei mások, mint a romaság saját etnikai csoportján belüliek.

A roma nevelés sajátosságai:

- Gyerek centrikus nevelés, de másként.
- Nem törekednek a nevelés során a feltételes reflexek, a szociális jelzőrendszer, az ingerületi és gátlási folyamatok egyensúlyozásának létrehozására, ami szükséges a társadalmi integrációhoz.
- Nem jelent konfliktusforrást számukra az ösztönök és a társadalmi kontroll szembenállása.
- Nevelésükben nincsenek erkölcsi és magatartási normák.
- Nem alakítanak ki a jövőről reális képet, nincs kényszer, ösztönzés, strukturált időkeret.

A köznevelés által közvetített tartalmak, ill. az ezekhez való alkalmazkodás révén történik a többségi társadalom kultúrájába való „belenövés”. A siker elérése érdekében: ismerni kell a két kultúra érintkezési területeit, az ütközőpontokat, s a konfliktusokból származó esetleges negatív következményeket.

Inkluzív pedagógia megjelenik óvodánkban:

- Az egyéni és kiscsoportos tanulási formákban
- A rugalmas napirendben
- A csoportszoba téri strukturáltságában
- A párhuzamosan végezhető tevékenységekben
- A játékba integrált tanulásba
- Egyéni fejlesztésben és értékelésben
- A szülők bevonásában
- Segítő szakemberekkel való együttműködésben
- Egyéni differenciálásban

7.2. Fejlesztés

Napjainkban a gyermekek egy részének rengeteg problémával kell megküzdeni. A problémák jelentős része az óvodás korban megelőzhető, megfelelő fejlesztéssel, egy a gyermekek életkorához, egyéniségéhez, érési folyamatához igazított elvrendszerrel, amely az éppen fejlődő pszichikus funkciók kibontakoztatásához biztosít feltételeket. Az óvoda óriási erkölcsi felelőssége, hogy időben felismerje a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű gyermekek problémáit, s azokat megfelelő szakismerettel, szakember segítségével megoldani és kezelni igyekezzen. A problémák területen a legnagyobb kihívást az jelenti, hogy a gyermek egy-egy vagy minden területen le van maradva az átlaghoz, az életkori sajátosságokhoz viszonyítva. Célként tűzhetjük ki, hogy felzárkóztató, egyénre szabott nevelésünkkel az óvodáskor végére eredményt éjünk el.

Ezzel a gyerekekkel nem lehet a többire tervezett módon és tempóban elvégeztetni a feladatokat. Még nagyobb gonddal, aprólékosabban és sokkal kisebb lépésben kell náluk megtervezni az

előre haladást. A felzárkóztatás kezdetétől vigyázni kell arra, hogy a gyermekeket ne állítsuk olyan feladatok elé, amelyek meghaladják képességeit, amelyeket képtelen teljesíteni, ezért elsősorban önmaga lehetőségeihez zárkóztassuk fel. Nemcsak a lemaradt és hátrányokkal küzdő gyerek, hanem minden gyermek szembesül problémákkal, nehézségekkel, akadályokkal. Mások és mások a képességeik, tulajdonságaik, másnak örülnek, másért szomorkodnak. Más a fejlődési tempójuk és más módon igénylik a velük való foglalkozást. Valójában *minden gyermek igényli az egyéni bánásmódot*. A közvetlen környezet a szülő nehezen, vagy egyáltalán nem veszi észre, hogy gyermeke teljesítményzavarral küzd.

A hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekek számának növekedése jellemzi mai világunkat. Ennek elsősorban társadalmi eredetű okai vannak. A fokozódó munkanélküliség, a nagyfokú elszegényedés, a családok szétesése, felbomlása hatással vannak az óvodára, amelynek egyéb problémái mellett viselni, kezelni kell e hatások nyomasztó következményeit. A legtöbb esetben ezeknek a gyermekeknek szinte kizárólag az intézményes nevelésre redukálódik a nevelés tere, a fejlődés a kompenzálás lehetősége. A prevenció a lehetséges problémák megelőzését szolgálja az óvodába kerüléstől, az óvodáskor végéig. A prevenció minden gyermekre kiterjed. Pontos ismereni kell azokat a pszichikus funkciókat, amelyek kibontására, fejlesztésére van szükség az iskolára nevelés folyamatában.

Segítő stratégiánk kialakításában az a fontos, hogy nem komplex teljesítményeken kell megítélnünk a gyermekeket, hanem részleteiben és folyamatosan kell látnunk fejlődésüket. Észre kell vennünk azokat a részfunkciókat, melyek jól működnek és ezekre a részterületekre kell felépíteni segítő szándékunkat. A meglévő, jól működő részfunkciókat erősítve, arra építve kell a potenciális képességek kialakulását elősegítenünk. Ezeket a helyzeteket inkább a játékban, az együttjátszásban kell kihasználni, ahol a felnőtt modell és részvétel nem direkt tanítás és játékirányítás, hanem a felnőtt egyenrangú partner, ahol észrevétlenül tudja nyújtani azokat a támaszokat, segítségeket, melyet a gyermek igényel.

Fontos fejlesztő területek lehetnek:

- A pontos, differenciált vizuális, auditív észlelés.
- Az összerendezett, koordinált mozgás.
- A vizuális és verbális memória.
- A szándékos figyelem, koncentrációképesség, a szabályfelismerése alakulása.

A fejlesztés célja:

A fejlesztés célzottan azokra területekre irányul, amelyeken a teljesítmény elmaradást mutat. Munkánk során azokra képességekre támaszkodunk, amelyekben a gyermek sikeres.

A fejlesztés alapvető szempontjai:

Kiindulópontunk a gyermek életkorától függetlenül az a fejlesztési szint, ahol a funkciók még épek, működnek, ezért azokon a területeken még jól teljesít. A haladási tempót a fejlődési ütem határozza meg. Ha szükséges, egészen kis lépésekben haladunk. Addig nem lépünk tovább, amíg a gyermek teljesítménye nem megfelelő. Betartjuk a fokozatosság elvét, figyelünk a feladatok egymásra épülésére, hagyunk időt a gyakorlásra, a képességek megszilárdulására. Segíti a képességek megszilárdulását, ha minél több érzékelési csatornát vonunk be a fejlesztésbe.

A fejlesztés eszközigénye

A foglalkozások eszközeinek megválogatásánál különösen fontos a játékoság elvének a szem előtt tartása. A képességeket minél érdekesebb feladatokon keresztül fejlesztjük. Az inger gazdag környezet megteremtésével felkelhető és fenn tartható a gyerek figyelme, de azonban a túl sok inger egyben gátolhatja is a figyelem fixációját. Fontos, hogy nem némán játszunk, hanem közben mindig beszélgetünk, kérdezzünk. A szómagyarázathoz a szemléltetés változatos formáit használjuk.

Együtműködés egyéb szakemberekkel

Fejlesztő munkánk akkor válik igazán hatékonyá, ha együttműködünk a gyermeket fejlesztő szakemberekkel. Rendszeresen beszéljük meg az elért eredményeket és hangoljuk össze a fejlesztés további lépéseit. Amennyiben a gyermek teljesítménye indokolttá teszi, feltétlenül irányítsuk egyéb szakemberhez, kérve támogatását, szakmai segítségét.

Mozgásfejlesztő program területei

a. Testtudat fejlesztése.

Módszertani szempontból három részre osztjuk, mint testkép, testfogalom és testséma fejlesztés. A testkép fejlesztésének első számú segédeszköze a tükör, fejlesztő gyakorlat, tükörkép játék. A testkép kialakításához különböző izometriás gyakorlatokat használjuk, mint tolás, húzás, feszítés. A testkép kialakulását segítik még a relaxációs gyakorlatok is. A test fogalom kialakító gyakorlatok során tulajdonképpen a testrészek elhelyezkedését, nevét és funkcióját tanítjuk meg a gyermekekkel. Erre szolgálnak a következő gyakorlatok: festéssel, habbal stb. megjelölt testrészek, egymás testrészeinek megjelölése, felnőt vagy baba testrészének megnevezése. A test séma a test gravitációhoz való alkalmazkodásának, egyensúlyának megélése. Gyakorlatai a növények, állatok mozgásának utánzása, emberi arcjátékok utánzása, emberi járásmódok utánzása.

b. A vesztiburális rendszer fejlesztése

Dinamikus egyensúlyfejlesztő gyakorlatokkal történik.

c. A két test fél mozgásának összerendezése

A páros testrészek egyidejű, egyforma mozgatása. A négy végtag egyidejű mozgatása.

d. Alakmozgások koordinációjának javítása.

Gurulás, kúszás, mászás, járás, futás stb.

e. A téri tájékozódás fejlesztése

Alapvető téri irányok gyakorlása: előre, hátra stb. különböző akadály pályák.

MOZGÁSKOTTA komplex mozgásfejlesztő módszer alkalmazása minden korcsoportnál.

Anyanyelvi fejlesztés

Fújási gyakorlatok. Szívás – fújás differenciálása. Orr és száj légzésdifferenciálása. Légző gyakorlatok. Artikulációs izmok ügyesítése. Ciklizálás. Hallási differenciáló képesség fejlesztése. Beszédmegértés fejlesztése. Instrukciók megértése. Folyamatos beszédfejlesztések, szólásokkal, közmondásokkal, megkezdett történetek befejezése. Szókincsfejlesztés közvetlen verbális emlékezettel, valamint egyeztetéssel. Azonos ábrák egyeztetése, azonos fogalom, eltérő ábra, tárgykép-sziluettkép egyeztetéssel. Igék tanítása. Utasítások megértése. Egyszerű mondatalkotás, analógiás sorozatok kirakása. Melléknevek tanítása színekkel. Mozgás, beszéd, ritmus koordinálása.

Megismerő funkciók fejlesztése

A megismerő funkciókhoz tartoznak az érzékelés, észlelés, figyelem, megfigyelő képesség, emlékezet, gondolkodási funkciók.

A fejlesztés tartalma:

- Tapintás – párosítással.
- Szaglás, ízlelés – különböző ízek, illatok.

- Hallási differenciálás – zörejek, saját hang, instrukció követése stb.
- Látás: forma, színegyeztetés, alak háttér differenciálás, téri orientáció fejlesztése, irányazonosság.
- Gondolkodásfejlesztés: összehasonlítás, különbségek megfigyelése.
Analizáló, szintetizáló képesség, rész-egész viszonya, hiányok pótlása, szimmetria felismerése.

A feladatsor része még a részekre bontás, részekből egész összerakása, főfogalom alárendelés.

A grafopercepció fejlesztése

Ujjtornával, kézügyességet fejlesztő játékokkal, gyurmázással, magvak válogatásával. Ide tartoznak a fixációs gyakorlatok, valamint a szem-kézkoordinációs gyakorlatok.

A fejlődés várható eredménye:

- Tudnak időben, térben tájékozódni.
- Beszédük, mint alakilag, mint tartalmilag eljut az életkoruknak megfelelő szintre.
- Nő a figyelem tartóssága.
- Pontosabb a megfigyelőképességük.
- Mozgásuk harmonikusabb. Kialakul a helyes ceruzafogásuk.
- Munkájukban balról, jobbra haladnak, ritmikus sort kiraknak.

7.3. Tehetséges gyermekek nevelése

Renzulli szerint a tehetség három összetevő együttes eredménye:

1. Átlagon felüli intellektuális képesség
2. A feladat iránti elkötelezettség
3. Magas fokú kreativitás

Ezek a jellemzők vagy megvannak, vagy kifejlődnek, amennyiben elősegítik őket. A tehetség-gondozás a pedagógiai gyakorlatban egyrészt képesség fejlesztést, másrészt személyiségfejlesztést jelent. Ezek megvalósítása nélkül hátrányba kerülnek a potenciálisan tehetséges gyerekek. Az egyéniség kibontakoztatása és a kiemelkedő képességűek fejlesztése elképzelhetetlen, gazdag és változatos tevékeny rendszer nélkül az óvodában és a családban is fontos, hogy kialakuljanak a kreativitásra, a tevékenységekre, a gondolkodásra építő tanulási helyzetek és az egyéni differenciált bánásmód feltételei és keretei. Az óvodánk által fejlesztő foglalkozások alkalmával a tehetséges gyermekeket kiemelten foglalkoztatjuk.

7.4. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek

Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló: az a gyermek, tanuló, akinek egészségügyi ellátása az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 89. §-a szerinti általános járóbeteg-szakellátásban vagy az Eütv. 91. §-a szerinti általános fekvőbeteg szakellátásban résztvevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben, tanévben a harminchat nevelési napot, ta-

nítási napot várhatóan meghaladja, és emiatt az óvodai nevelésben napi minimum négy órában nem tud részt venni.

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012.(VIII.31.) EMMI – rendelet legújabb módosítása a kórház pedagógiához kapcsolódó új végrehajtási rendelkezéseket emelt be a szabályozásba. A jogszabály 75.§-a új (5)-(6) bekezdéssel egészült ki, amelyek szerint, ha a tartós gyógykezelés alatt álló gyermeket a köznevelésről szóló törvény 8§(2) bekezdésében meghatározottak szerint a felmentést engedélyező szervhez jelenleg a járási hivatal- az óvodai foglalkozáson való részvétel alól felmentette, az óvoda

- a szülő részére tanácsadást, konzultációt köteles biztosítani, továbbá
- terápiás vagy más kezelés szükségessége esetén a gyermeket tovább kell irányítani a pedagógiai szakszolgálathoz vagy más szakellátást biztosító intézményhez.

A jogszabály 190.§-a alapján a tartós gyógykezelés alatt álló gyermek nevelése esetében az óvodában foglalkoztatott pedagógus munkáltatója- az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény írásbeli kérelmére- a köznevelésről szóló törvény 65.§ (5b) bekezdése szerint célfeladatot állapíthat meg a pedagógus részére. Ennek tárgya a nevelési tevékenységnek az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény számára történő ellátása. A pedagógus akkor kaphat ilyen célfeladatot, ha

- megfelelő szakképzettséggel rendelkezik, és
- vállalja, hogy a célfeladatot a rendeletben foglaltak szerint, az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény szakmai vezetése alatt,
- az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény alkalmazottaira vonatkozó szabályok betartásával végzi.

A célfeladat megállapításakor előnyben kell részesíteni azt a pedagógust, aki egyebekben a célfeladat ellátásával megegyező feladatellátási helyen végzi nevelési feladatait.

A célfeladatot vissza kell vonni, ha azt az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény írásban kezdeményezi.

8. GYERMEKEK EGYÉNI KÉPESSÉGEINEK MÉRÉSE, NYOMON KÖVETÉSE

Óvodánkban a gyermekek fejlődésének követése folyamatos, az óvodába lépéstől az óvodáskor végéig nyomon követhető.

Figyelembe vesszük az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában megfogalmazottakat, miszerint a gyermekek az óvodában saját ütemük szerint kell, hogy fejlődjenek. Tehát önmagukhoz mérten kell megvalósítani a fejlesztést, és mérni, értékelni a fejlődést.

Már az óvodába lépéskor fontos a gyermek megismerése, a gyermeki személyiség fejlettségi szintjének pontos megállapítása. A megfigyelések az érzelmi, értelmi, verbális és a testi képességek fejlettségére vonatkoznak. Minden képességterületet, részképességekre van bontva, az ezekhez rendelt mutatók lefedik az adott részterületet, úgy, hogy minden gyermekhez megtaláljuk a megfelelőt, és 3-4 évig ugyanezen a mutató sorozaton fellelhetők a gyermek fejlődésének lépései. A fejlődési naplónk alkalmas a fejlődési folyamat követésére, a lemaradások, eredmények, egyénnek szóló fejlesztések meghatározására.

A gyermekek fejlettségét a mindennapi életben tudatos megfigyeléssel, játékos egyéni vizsgálatok alapján rögzítjük. Az eredmények rögzítésekor egyaránt támaszkodunk a gyermek spontán játékának megfigyelésére és az irányított játékhelyzetekre.

A Fejlődési Napló dokumentumai:

Anamnézis kérdőív

A fejlődés nyomon követése 3-6 éves korig, Megfigyelések rögzítését szolgáló táblázatok, képesség területek szerint.

Egyéni fejlesztési lapok, melyek tartalmazzák a szükséges fejlesztési területeket és feladatokat.

Tanköteles korú gyermekek jellemzése.

Nyilvántartólap a szülők tájékoztatásáról.

Szükség esetén szakvélemény.

A megismerés folyamata:

A családi háttér megismerése: Anamnézis kérdőív: melynek kitöltésével képet kapunk a gyermek előéletéről és a jelenlegi otthoni helyzetéről.

A gyermek megfigyelése: Az óvodába lépő gyermekeknél / Bemenet/ az érzelmi, értelmi, verbális és a testi fejlettség mutatóinak megfigyelése, a tapasztalatok számszerű rögzítése a Fejlődési Napló adatlapjain.

A gyermek fejlődésének folyamatos nyomon követése: A gyermeki megfigyelések, természetes környezetben, szabad játékban megvalósuló tevékenységek során, évi 2 alkalommal, az eredmények rögzítésével.

Tanköteles gyermekek esetében, a gyermek jellemzése, képességterületenként (értelmi, szociális, testi, beszédkészség), megállapítva a kiemelkedő és fejleszthető területeket.

Az óvodapedagógus feladatai

A nevelő - fejlesztő munka során a gyermekek egyéni képességeinek, tehetségének, fejlődési ütemének, szociokulturális háttérének segítése, a tehetségek kibontakoztatása, esetleges hátrányos helyzetéből való felzárkóztatása. Az ezekkel kapcsolatos konkrét feladatok megjelenítése az írásos tervező, s értékelő munkája során. Fejlődési Napló vezetése az óvodapedagógusok számára kötelező.

Az együtt dolgozó kollégák a csoportjukba járó gyermekek fejlődését, fejlődésének vonulatát közösen kísérik figyelemmel.

A megfigyeléseket, és a tapasztalatok rögzítését évi 2 alkalommal, ősszel és tavasszal végzik.

A gyermekek körében elvégzett méréseket és az egyéni fejlesztési tervet a Fejlődési Naplóban dokumentálják.

A fejlődési naplóban foglaltakat a szülőkkel megismertetik félévenként, fogadóóra keretén belül.

Az átlagtól valamilyen irányban eltérő fejlődést mutató gyermekek esetében célzott odafigyelést alkalmaznak, az átlag alatt teljesítő gyermek számára, az adott képességterületre vonatkozóan fejlesztési tervet készítenek.

Szükség szerint szakember segítségét kérik, a gyermek további fejlődése érdekében. Ezen esetekben, a szülőkkel egyetértésben, a szakemberek útmutatásait figyelembe véve, mindenkor az adott gyermek fejlődéséhez igazítják a nevelés eljárásait.

Minden nevelési év végén, a mérés eredményeit felhasználva szöveges és százalékos kimutatást, beszámolót, értékelést készítenek, a csoportjukban végzett tevékenységről, a csoport aktuális fejlettségéről, a kimagasló és a fejlesztésre szoruló területekről.

A beszámolóban kiemelt eredmények, fejlesztési területek egyben meghatározzák a következő év feladatait, fejlesztési irányait.

A mérési adatokat, azok elnemzését, vizsgálati eredményeit grafikusán is rögzítjük, valamint az év végi beszámoló részét képezi.

9. A SZÜLŐK ÁLTAL IGÉNYELT, NEM KÖTELEZŐ EGYÉBB SZOLGÁLTATÁSOK

A szülők kérésének helyt adva szervezzük azokat a szolgáltatásokat, amelyeknek azon túl, hogy közösség formáló hatásuk van, szervesen kiegészítik a tehetséges gyermekeket céltudatos fejlesztését is. Tevékenységeink sikeres lebonyolításának érdekében foglalkoztató szobát hozunk létre itt nyugodt, esztétikus környezetben sajátíthatják el a képességfejlesztő foglalkozások anyagait. Melyek a mindennapos foglalkozások anyagain túl, egy kis pluszt nyújtanak számukra.

Népi gyermekjáték és Néptánc:

Cél:

A népi gyermekjáték dalok, a nemzeti mozgáskincs alapjainak megismertetése, mely a személyiség sokoldalú fejlesztését szolgálja. Az óvodás gyermekek személyiségfejlesztése – énekes – táncos játékokkal, daltanulással, gyakorlással és ismétléssel az értelmi képességek kibontakoztatását célozza.

A mozgáskultúra és a táncművészet fejlődését elősegítő legfontosabb célunk a gyermekek életkorának megfelelő művészi értékű anyag felhasználásával a gyermekek mozgásigényének kielégítése, a ritmusérzék fejlesztése, harmonikus mozgásuk elősegítése.

Kézműves műhely

Cél:

Tehetséges érdeklődő, középsős és nagycsoportos korú, jó kézügyességű, fantáziadús, alkotószellemű gyermekek, vizuális alkotótevékenységének, esztétikai érzékének fejlesztése. A gyermekek fantáziájának, kreatív gondolkodásmódjának intenzívebb kibontakoztatása.

Mazsorett csoport:

Cél:

Tehetséges, ügyes mozgású középsős és nagycsoportos korú kislányok mozgáskultúrájának fejlesztése. Harmonikus, esztétikus mozgás, mozgáskoordináció kialakítása. Ritmusérzék fejlesztése, a zene-mozgás összekapcsolása, változatos alakzatok, vonulás, menetelés gyakorlása. Az ünnepek jó hangulatának fokozása, a közösségi érzés erősítése.

10. AZ ÓVODA GYERMEKVÉDELMI FELADATAI, SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSE, ESÉLYEGYENLŐSÉGET SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

A gyermekvédelem védő-óvó funkciója a 3-7 éves korú gyermekek életkori kiszolgáltatottsága miatt minden óvodás gyermekre figyelemmel van. Az óvoda, a gyermekvédelem egyik legfontosabb „jelző intézménye”, ahol a gyermekek a nap jelentős részét töltik. A gyermekek jogairól szóló, és a gyermekvédelmi törvényt alapul véve óvodánkban olyan pedagógiai tevékenységet folytatunk, amely kizárja, hogy bármelyik óvodásunk bármilyen oknál fogva hátrányos, vagy megkülönböztetett helyzetbe kerüljön. Munkánk során a gyerekek mindenképp felett álló érdekét tartjuk szem előtt.

A gyermekvédelmi munka törvényi háttere:

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. Évi CXC törvény

363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendeletében az Óvodai nevelés országos alapprogramja

2008. évi XXXI. tv. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvénynek a gyermekvédelem rendszerének megerősítése érdekében történő, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2017. évi XCV. törvény,

Hátrányos helyzetű gyermek:

Az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket együtt nevelő mindkét szülő, a gyermeket egyedül nevelő szülő, illetve a családba fogadó gyám legmagasabb iskolai végzettsége alapfokú –a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket nevelő szülők bármelyike vagy a családba fogadó gyám a szociális törvény szerinti aktív korúak ellátására (foglalkoztatást helyettesítő támogatás vagy rendszeres szociális segély) jogosult vagy a kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként tartotta nyilván a munkaügyi központ –(az alacsony foglalkoztatottság fennállását az eljáró hatóság ellenőrzi)

A gyermek szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben, vagy az eljárás során felvett környezet-tanulmány szerint félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéshez szükséges feltételek – (elégtelen lakókörnyezet, illetve lakáskörülmény)

Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek:

az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében a fenti három körülmény közül (alacsony iskolai végzettség; alacsony foglalkoztatottság; elégtelen lakókörnyezet, lakókörülmény) legalább kettő fennáll. Halmozottan hátrányos helyzetű továbbá a nevelésbe vett gyermek és az utógondozói ellátásban részesülő, tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A veszélyeztetett gyermek:

A veszélyeztetettség az 1997.évi XXXI. tv. /A gyermek védelméről és a gyámügyi igazgatásról /5.§ értelmében súlyosabb, halmozottabb állapot. Nem a tünetek jellemzik, többnyire károsodottak valamilyen szinten – a pedagógiában ennek korrekciója szükséges.

Veszélyeztetett helyzet:

- Alacsonyfokú veszélyeztető magatartás.
- Mérsékelt súlyos veszélyeztető magatartás.
- Nagyon súlyos veszélyeztető magatartás.
- Életveszélyes veszélyeztetettség.

Veszélyeztetettség okai:

- Környezeti ok: család, család szerkezet, nevelési hiányosságok, erkölcsi fejlődést veszélyeztető környezet, lakásviszonyok
- Gyermek személyiségében mutatkozó ok
- Anyagi ok
- Egészségügyi ok
- Egyéb ok
- Gyermekvédelmi gondoskodást igénylő körülmények

Célunk:

A veszélyeztetettség, a hátrányos helyzet korai felismerése, okainak feltárása, a károsító tényezők megszüntetésében való segítségnyújtás a gyermek személyiségi jogainak tiszteletben tartásával.

Feladataink:

- A testi-, érzelmi-, értelmi-, szociális fejlődés feltételeinek megteremtése a biztonságos, egészséges, derűs környezet biztosításával.
- A gyermek családi hátterének, környezetének megismerése, feltérképezése családlátogatás alkalmával (új gyermekeknél).
- A hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermek kiszűrése.
- Okok feltárása az információk összegyűjtésével, értékelésével (óvodapedagógus, gyermekvédelmi megbízott, intézményvezető)
- Csökkentés, megszüntetés – a legjobb megoldás megkeresésével, alkalmazásával, a megoldás sikerének utólagos értékelése.
- A szociálisan hátrányos helyzetben lévők felzárkóztatása, a gyermeket veszélyeztető körülmények megelőzése segítőkész odafigyeléssel, türelemmel, szeretettel a gyermek biztonságérzetének kialakítása, megszilárdítása. A gyermek beilleszkedésének segítése a baráti kapcsolatok támogatásával, a különbség elfogadásával.
- Segítőszándékú együttműködés a szülőkkel.

A gyermekvédelmi tevékenység tartalma, szervezeti formái, módszerei:

A gyermekvédelmi megbízott a csoportok óvónőivel, az óvoda vezetőjével együttműködve végzi munkáját. Év elején az új gyermekek adatait begyűjtjük, a régieket felülvizsgáljuk.

A gyermekvédelmi helyzetek pontos felismerése, kezelése tőlünk nagy tapintatot, a szülők felé fordulásban empátiás készséget, meggyőző és megértő magatartást kíván.

Elsőként pedagógiai eszközökkel igyekszünk segíteni, ha ez nem célravezető, akkor irányítjuk szakszolgálathoz a szülőt.

Alapos megfigyelés, konzultálás alapján tesszük meg azokat a pedagógiai, szociális vagy egyéb intézkedéseket, amelyet az adott eset megkíván.

2018. szeptember 01. napjától a GYVT 40. §-a értelmében kihelyezett szociális segítő munkatárs is támogatja.

A gyermekvédelmi észlelő- és jelzőrendszer tagjaival együttműködve - a megelőző és elérő szolgáltatások nyújtásával lehetőséget biztosít a gyermekek és családjuknak, az óvoda közösségének a szociális/gyermekvédelmi problémák felismerésében, megoldásában.

Az esélyegyenlőséget szolgáló és a diszkrimináció mentességét biztosító óvodai szociális segítő tevékenység konkrét célja:

- a gyermekek, a pedagógusok és a szülők részére adekvát szakmai segítség nyújtása
- az elsődleges prevenció segítése
- az észlelő- és jelzőrendszer működésének segítése
- az óvodapedagógusok munkájának szakmai segítése, megerősítése
- egységes szemléleten alapuló szociális segítségnyújtás megszervezése
- a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek helyzetét javító szolgáltatások nyújtása lehetőségeik maximális kihasználása érdekében
- a veszélyeztetett gyermekek kiszűrése szociális jólétük javítása érdekében.

Az óvodapedagógus feladata:

- Biztosítjuk a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, szükség esetén védő – óvó intézkedésre teszünk javaslatot.
- Preventív gyermekvédelmi tevékenységet folytatunk, (a szülőket tájékoztatjuk, szakemberhez irányítjuk, pedagógiai véleményt készítünk)
- A problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket, és okokat felismerjük – a szociális segítő kollégával együttműködve szükség esetén az óvodavezetővel egyeztetve szakember segítségét kérjük.
- A feltáró munka után a felzárkóztatást, tehetséggondozást megtervezzük, megvalósítjuk
- A családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően, javaslatot teszünk szociális támogatásra.
- A szülőkkel együttműködő kapcsolatot alakítunk ki, családlátogatások – fogadó órák keretében.

Pedagógusok a tudomásukra jutott információkat, amely a gyermekekkel és a családokkal kapcsolatos, bizalmasan kötelesek megőrizni a törvényi előírásoknak megfelelően.

A gyermekvédelmi munka várható eredményei:

- Minden veszélyeztetett gyermek szerepel a nyilvántartásban.
- Minden veszélyeztetett gyermek családja tájékoztatást kap a támogatás lehetőségeiről és segítséget ügyeinek elintézéséhez.
- Minden rászoruló gyermek megkapja a jogosultság szerinti kedvezményeket.

- Bizalommal fordulnak felénk a szülők.
- Elfogadják javaslatainkat, segítségünket.

Az óvodavezető feladatai:

Képviseleti a gyermek és ifjúságvédelmi szempontokat, szervezi, irányítja, és személyes részvételével elősegíti ezek érvényesülését.

A családdal és a pedagógusokkal együttműködve kiküszöböli a veszélyeztetett gyermekekre ható ártalmakat, **védi őket** a testi, lelki, erkölcsi károsodásoktól illetve ellensúlyozza a veszélyeztető hatásokat.

A nevelési év elején **megtervezi a gyermekvédelmi munkaprogramot**.

Munkájáról évente **beszámol** a nevelőtestületi értekezleten. **Kapcsolatot tart** konkrét esetekben a Szakértői Bizottsággal, gyámhatósággal, pártfogókkal, nevelőszülői felügyelőkkel, rendőrséggel, valamint a családokkal foglalkozó szakemberekkel.

Rendszeresen figyeli a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változását, a helyi önkormányzat kapcsolódó rendeleteit, és ezt kollégái tudomására hozza.

Segíti és szorgalmazza a veszélyeztetettség, a hátrányos helyzet kritériumainak intézményi szintű megállapítását.

Összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában dolgozó óvónők között.

Nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket, az intézkedéseket, az eredményeket.

Elősegíti a tehetséggondozással és a korai tanulással, beilleszkedési zavarok korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával, valamint a gyermek és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat. Felderíti a gyermekek és a tanulók fejlődését veszélyeztető okokat. Pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek, tanuló érdekében intézkedést kezdeményez. A gyermek és ifjúság védelemmel kapcsolatos feladatok ellátását a Gyermekjóléti Szolgálat segíti.”

Lényeges, hogy a gyermekvédelmi tevékenység – mint a közoktatási intézmény alaptevékenységi körébe tartozó – kötelező beépül az intézmény pedagógiai programjába.

A közoktatási intézmények feladata a gyermek veszélyeztetettségétől függően kettős:

1. Jelzéssel kell élni a Gyermekjóléti Szolgálat felé.
2. Súlyos veszélyeztetés esetén közvetlenül hatósági eljárást kell kezdeményezni.

A probléma megelőző gyermekvédelem egyik első, legfontosabb „jelzőintézménye”, ahol a gyermekek a nap jelentős részét töltik, az óvoda. A hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekek könnyen kiszűrhetőek, hiszen a gyermekekkel az óvodapedagógus közvetlen kapcsolatban van. A családok számára korábban kialakított megfelelő kapcsolat révén, krízis esetén történő együttműködés, segítség könnyebben biztosítható. A gyermekvédelmi felelős felderíti a gyermekek, fejlődését veszélyeztető okokat. Alapfeltétel, hogy pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetve ellensúlyozására.

Megoldási lehetőségek:

- Többszöri családlátogatás, nevelési segítség, tanácsadás.
- Szülők figyelmének felhívása, a gyermek fejlődésének sajátosságaira.
- Fejlesztő, felzárkóztató óvodai programok szervezése.
- A gyermek Nevelési Tanácsadóba irányítása.
- Javaslat egészségügyi ellátás igénybevételére, a gyermek pszichológiai vizsgálatára.
- Rendszeres és rendkívüli gyermekvédelmi támogatásra javaslat.
- Indokolt esetben természetbeni juttatás kezdeményezése.
- Javaslat a gyermek más formában történő napközbeni ellátására- családi napközi, házi gyermekfelügyelet.

- A szülők kérelmére vagy beleegyezésére javaslat a gyermek átmeneti gondozása.

Amennyiben pedagógiai eszközökkel nem sikerül a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése, szükséges a Gyermekjóléti Szolgálat felé jelzéssel élni a közös probléma megoldása érdekében.

Elősegíti a csoportvezető óvónők felderítő tevékenységét. Szükséges esetekben családlátogatást végez a csoport óvónőivel.

Továbbképzéseket tart az óvodapedagógusoknak.

Részt vesz a gyermekvédelmi munka intézményi ellenőrzésében, értékelésében és minőségbiztosításában.

10.1. A gyermek érdeke és jogai

- Az óvoda szolgáltatásai ne jelentsenek számára terhet.
- Minden segítséget megkapjon képessége, tehetsége kibontakoztatásához, személyisége fejlesztéséhez.
- Minden gyermeknek vele született joga van az életre.
- Minden megkülönböztetés: faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti, nemzetiségi vagy társadalmi származásra, vagyoni helyzetre.
- Cselekvőképtelenség, születési vagy egyéb helyzete szerinti hátrány nélkül élni.
- Tiszteletben kell tartani a gyermek jogát a gondolat, a lelkiismeret és vallásszabadságra.
- Minden gyermeknek joga van olyan életszínvonalhoz, amely lehetővé teszi a testi, szellemi, lelki, erkölcsi és társadalmi fejlődését.
- Biztosítani kell a gyermek számára az oktatáshoz való jogát, az esélyegyenlőség alapján való gyakorlását.
- Minden személyiséget különleges védelem illeti meg.
- Az eltérő fejlettségű gyerekeknek minden helyzetben joguk van más ütemben haladni.
- A gyermek nevelése a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda kiegészítő szerepet játszik.

10.2. A szülők jogai és kötelességei

- Gondoskodnia kell gyermeke testi, lelki, erkölcsi, értelmi fejlődéséhez szükséges feltételekről.
- Biztosítani kell az óvodáztatást, ill. a tankötelezettség teljesítését.
- Figyelemmel kell kísérnie gyermeke fejlődését, tanulmányi előmenetelét, megadni ehhez minden segítséget.
- Segítse elő gyermekének a közösségbe történő beilleszkedését, az óvoda rendjének a közösségi élet magatartási szabályainak elsajátítását.
- Tegye meg a szükséges intézkedéseket gyermeke jogainak érvényesítése érdekében.
- Tartsa tiszteletben az óvodavezetői, pedagógusai, alkalmazottai emberi méltóságát és jogait.
- Tartson rendszeres kapcsolatot gyermeke pedagógusaival.
- Készítse fel diabétesssel élő gyermekét a szélsőséges értékek felismerésére és a megfelelő reagálásra.
- Működjön együtt a köznevelési intézménnyel (a szülő ismertesse az intézménnyel a teendőket, mutassa be a szakorvosi véleményt, ismertesse a napi többszöri vércukorszint mérés, inzulinbeadás, diétás étrend igényét, vagyis azt a protokollt, melyet a család a gyermek egészségmegőrzése érdekében alkalmaz, melyet szakorvos állított be.)

- A szülő köteles az óvodát gyermeke allergiájáról tájékoztatni, gondoskodnia kell arról, hogy az életmentő gyógyszert gyermekek mindig tartsa magánál.

10.3. A gyermek tankötelezettségével kapcsolatos tudnivalók

A tankötelezettség megkezdésével (a továbbiakban: iskolakezdés) kapcsolatos eljárásra az alábbi jogszabályok 2020. január 1-jétől kezdődően hatályos rendelkezései irányadók:

Nkt.–a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. Törvény

Ákr.–az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. Törvény

Okt.Hiv. rendelet- az Oktatási Hivatalról szóló 121/2013. (IV. 26.) Korm. Rendelet

Nkt. vhr. –a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. Rendelet

EMMI rendelet - a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet

Ped. rendelet-a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet

A tanköteles korú gyermek további egy nevelési évig óvodában történő részvétele kérdésében 2020. január 1-jétől az Oktatási Hivatal dönt.

Az eljárás a szülő kérelmére indul. A szülő a kérelméhez bármilyen, általa fontosnak tartott iratot, dokumentumot mellékelhet, mint a gyermek fejlődését nyomon követő nyomtatványt, mellyel így módon a kérelemmel foglalkozó szakemberek közvetve az óvoda véleményét is figyelembe vehetik. A fejlődést nyomon követő nyomtatvány csatolása ugyanakkor nem kötelező.

A kérelem vonatkozásában a törvényes képviselő, vagyis a szülő vagy gyám kérelmére a fent említett jogszabályokban, rendeletekben megfogalmazott eljárásrend, eljáró hatóság és jogorvoslat az irányadók.

A speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére biztosítandó, iskolakezdésre felkészítő célzott foglalkozások:

Jogszabályi háttér: A tankötelezettség halasztott megkezdésének szabályai

Hatályos 2021. május 28-tól

Nkt. 45.§ (2a) * Ha a felmentést engedélyező szerv azért engedélyezi a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, vagy a szakértői bizottság azért javasolja a tankötelezettség megkezdése alóli felmentésre irányuló kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, mert a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, akkor a gyermek számára az óvoda a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosít.

Optimális esetben elegendő a gyermek fejlődése szempontjából az óvodai csoportban végzett pedagógiai tevékenység.

Ettől eltérő esetek:

- Amennyiben egyes területen az életkorban elvárható fejlettségi szint elérése kisebb megsegítést igényel, a csoportban a szervezett foglalkozásokon differenciált feladatadásra, és a játéktevékenységen keresztül megvalósított egyéni fejlesztésre kerül sor mely az óvodapedagógus, vagy az óvodában dolgozó további szakemberek feladatai közé tartozik
- Ha ez nem bizonyul elegendőnek, csoporton kívül egyéni vagy kiscsoportos célzott fejlesztéssel segít a gyógypedagógus vagy a pszichológus.

Intézményen belüli képességfejlesztés:

- Differenciálás: képességekhez mért feladatok adása; feladatok mennyiségében való eltérés; differenciált segítségnyújtás; képességekhez mért munka jellegű feladatok; irányított tevékenységekben csoportalkotás szempontjaiban; szabad játékidőben (fejlesztő és szabályjátékok).
- Mikrocsoportos / egyéni foglalkozás alkalmazása.
- Komplex tevékenységek (festés, rajz, zene)
- Relaxálás.
- Drámajáték.
- A fejlesztő szakemberek mellett pedagógiai asszisztens biztosítása.
- Fejlesztő szakvizsgálóval rendelkező kollégákkal szükség és igény szerinti együttműködés.
- Speciális foglalkozások ajánlása.
- Montessori eszközök alkalmazása
- Fejlesztő szakemberek támogató tevékenysége: gyógypedagógusok és pszichológusok

A Gyógypedagógus - Pszichológus feladata, hogy a fejlesztési területeknek megfelelően:

- A bevált módszereket, eszközöket megossza az óvodapedagógusokkal, pedagógiai asszisztensekkel.
- Félévente (január, június) írásbeli értékelést készít az érintett gyermekekről, melyet az óvodapedagógus -konzultálva a gyógypedagógus vagy pszichológus kollégával - az egyéni fejlesztési terv részeként kezel.
- Játék és/vagy játékos feladatokat (pl. feladatlap, játékeszközök) ajánljon, esetleg készítse az óvodapedagógusok számára.

Intézményen kívüli képességfejlesztés:

- Pedagógiai Szakszolgálat szolgáltatásai
- Tehetségpont ajánlása, felkeresése
- Élményszerző programok keretén belül: színház, múzeum, könyvtár látogatás

Az iskolák elvárásai tapasztalataink szerint eltérőek lehetnek; ezért a lehetőségeink függvényében feltérképezzük a befogadó, elsősorban a kerületi iskolák elvárásait, melyekről az érintett szülőket időben tájékoztatjuk.

11. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

Gyermekcsoportok szervezésének elvei

Óvodánkban a gyermekek a környező 17 bokortanyából érkeznek. Bölcsőde a közelben nem található, így a gyermekek valamennyien családból érkeznek hozzánk.

Óvodánk nyitva tartása: 7.00 – 17.00 h. Óvónői felügyelet: 7.00-17.00 h.
Érkezés és távozás rendje a Házirendben.

A csoportok megszervezése

A csoportszervezés alapja a biológiai életkor, a nemek aránya.

A nehezen nevelhető vagy speciális fejlesztési igényű gyermek csoportbeli elhelyezésénél alapvető szempont a pedagógusok arányos terhelése, hogy elegendő ideje legyen az egyéni fejlesztésre (Max. 1-2 fő/csoport).

A csoportok létszáma (az alapító okirat alapján) maximum 20-25 fő, intézményi szinten 50 fő.

A gyerekek csoportba sorolásának szempontjai lehetnek (évenként a szempontok változhatnak): életkorbeli különbségek csökkentése, életkori 1/3 arány megtartása, testvérek együttnevelésének biztosítása, homogén/heterogén csoportok felállítása, amennyiben a létszám adott az ilyen jellegű csoportalakításra.

A napirend kialakításának alapelvei a Nyitnikék Óvodában

- A gyermekek életkor szerinti összetétele alapján eltérnek a szükségleteik, differenciáltan biztosítjuk a tevékenységekhez szükséges időtartamot.
- A tervszerű, összehangolt tevékenységekkel elkerüljük a felesleges várakozásokat, a tétlenséget, a kapkodást.
- Minél hosszabb, nyugalmas és tartalmas játékidőt biztosítunk.
- A tisztálkodás és öltözködés végzéséhez, az egyéni szükségleteknek megfelelő időtartamot biztosítjuk.
- Az étkezésre az egyéni igények, szükségletek szerinti időtartamról gondoskodunk.
- A gyermekek alvási—pihenési igényének figyelembevétele.

11.1. A gyermekek napi- és heti rendje

A napirend, heti rend kialakítása helyi adottságok, igények, lehetőségek, hagyományok figyelembevételével a helyzethez rugalmasan alkalmazkodva történik. A jól kidolgozott napirend a maga rugalmas változásaival lehetőséget ad az óvodai élet egészében arra, hogy az elmélyült tevékenységüket befejezzék, pontosan elvégezzék. Az elmélyült érdeklődéssel, belső motivációval folytatott tevékenységhez valódi aktivitáshoz nyugalom, kiegyensúlyozott légkör, értelmes fegyelem szükséges.

Szeptember 01-től – június 31-ig terjedő időszak napirendjét a fentiek szerint, a gyermek biológiai (életkor, alvás, mozgásigény, étkezés rendszeres időpontja), társas szükségleteit szem előtt tartva, alakítja ki az óvodapedagógus.

Mivel a nevelés nem zárul le május 31-én, ezért nyári időszak tartalmas, a gyermeki szabadságot tiszteletben tartó, gondosan megtervezett kell, hogy legyen.

Javaslat az óvodai csoportok napi rendjére

Érkezéstől az udvari játékig

A gyermekek érkezése, fogadása.

Játéktevékenység.

Játékos, szervezett tanulás csoportos, mikro-csoportos és egyéni foglalkozási formák alkalmazásával.

Mozgás.

Folyamatos tízórai, gondozási teendők ellátása.

Hagyományok ápolása, születésnapok megünneplése.

Élményszerző séták, kirándulások, közös megfigyelések.

Szabad, mozgásos játék az udvaron.

Udvari játéktól az ébredésig

Naposi munka feladatainak elvégzése.

Ebéd, gondozási teendők ellátása.

Pihenés-alvás előtti mese, altatódal.

Alvás-pihenés folyamatos ébredés.

Ébredéstől hazaindulásig.

A csoportszoba rendjének helyreállítása.

Uzsonnázás, gondozási teendők ellátása.

Játékos egyéni képességfejlesztés.

Játéktevékenység.

Szabad, mozgásos játék az udvaron.

Találkozás a szülőkkel, rövid információcsere a gyermek fejlődéséről, magatartásával kapcsolatosan szükség esetén.

Időtartam	Tevékenység
7.00 – 10.30	<u><i>Játék a csoportszobában</i></u> Játékban integrált egyéni és mikro csoportos tevékenységek, mindennapos mozgás, mese- vers – báb - drámajáték. Ének, énekes játék. Rajzolás, mintázás, kézimunka. Külső világ tevékeny megismerése. Zene, mozgásos percek. Testápolási teendők. Tízórai. Részképességek fejlesztése.
10.30-12.00	<u><i>Játék a szabadban</i></u> Mikro-csoportos séta, szabad mozgás. Ebéd. Testápolási teendők.
13.00-15.00	Pihenés mesével, altatóval. Folyamatos ébredés, folyamatos felkelés, csendes játék.
15.00-15.30	Testápolási teendők uzsonna
15.30-17.00	Játék a csoportszobában, hazaindulás

A heti rend nem napokhoz kötött tevékenységeket jelent, hanem egy-egy környezeti téma köré csoportosítva, azt körbejárva dolgozza fel az élményeket, tapasztalatokat, ismereteket, a különböző tevékenység területeken keresztül. Kivételt képez a mozgás, sajátos feladatai, céljai, speciális eszköz és helyi igényei miatt.

Az óvodapedagógus pedagógiai szabadság adta lehetősége és felelőssége megtervezni: a heti rend kialakítását, az egyes tevékenységi formák összekapcsolási lehetőségeit, a tanulás megszervezését. Az óvodai életrend megszervezésénél maximálisan biztosítjuk a gyermeki jogokat (vallási, nemzeti, etnikai), figyelembe vesszük a napi élet szervezésénél a gyermek aktuális állapotát, szükségleteit, érdeklődését, terhelhetőségét. Mindezek kielégítésére indirekt, a gyermeki aktivitást biztosító módszereket alkalmazzuk. A program alkalmazásakor az óvodás korú gyerek fő tevékenységét, a játékot vesszük kiinduló pontnak.

11.2. Nevelési munka ellenőrzése, értékelése

E tevékenység **fő feladata** a nevelési programunk funkcionális működésének vizsgálata: a Pedagógiai Program és a megvalósulás összehasonlítása, a feltételrendszer átgondolása.

Célja a visszacsatolás, a változások érzékelése a kiinduláshoz képest, esetleges tervmódosítás vagy megerősítés, az elmozdulás szükségességének feltárása, valamint a pedagógiai gyakorlat hatékonyságának mérése, segítése, fejlesztése.

A pedagógiai programunkban a nevelési területeknél meghatározott fejlődés várható jellemzőit, tekintjük óvodáskor végére kimeneti eredménynek. Feladatunk, hogy az általunk meghatározott fejlettségi szintet segítségünkkel érje el a gyermek az óvodáskor végére. Ehhez viszonyítva ellenőrizhető, mérhető, elemezhető, értékelhető az óvoda nevelési céljának megfelelő munka és a gyermekek fejlettségi szintje.

Az ellenőrzés folyamata információk gyűjtésével kezdődik, az információk elemzésével folytatódik, majd a következtetések levonásával végződik.

A pedagógiai munkánk ellenőrzése, értékelése:

Az óvodapedagógusok nevelőmunkájának értékelése belső önértékelés során valósul meg, mérési eszközünk a pedagógus és az intézményi önértékeléshez kapcsolódó kérdőívek és interjúk.

A nevelési programunk értékelését, megvalósulását, beválását az átfogó intézményi önértékelés keretében 5 évenként végezzük.

A pedagógiai gyakorlat ellenőrzése két szinten történik:

- a gyerekek fejlettségének nyomon követése, ellenőrzése.
- az óvodapedagógusok munkájának ellenőrzése és értékelése.

Az ellenőrzés a nevelési év folyamán előre ütemezetten történik az intézményvezető éves munkatervében meghatározott fő feladatok figyelembe vételével valamint a ÖTM öt évre szóló Önértékelési Programjában és egy évre szóló Intézkedési tervében foglaltak szerint.

Az intézményi szintű ellenőrzésért az intézményvezető a felelős a Nagycserkeszi Nyitnikék Óvoda és Konyha Szervezeti és Működési Szabályzatban foglaltak szerint. Az ellenőrzéshez szükséges információk alapja az óvónőkkel folytatott beszélgetések, nevelési helyzetekben alkalmazott eljárásaik megfigyelése, a gyermekekről szerzett ismereteik és problémaérzékenységük.

A csoportlátogatások és az azt követő megbeszélések alkalmat és lehetőséget adnak az önelemző, önértékelő megnyilvánulásra, az időtálló értékek megfogalmazására, a példaértékű óvónői magatartás megerősítésére.

Az óvodában folyó pedagógiai munka ellenőrzésének adminisztrációs alapját az óvoda alapdokumentumai képezik.

Az ellenőrzést, elemzést és értékelést segítő dokumentumok:

Óvodavezető éves munka terve (A nevelési programunk lebontása éves feladatokra)

Óvodavezető beszámolója (a megvalósulás értékelése)

Csoportnapló (OVPED) az adott nevelési évben a gyermekcsoport nevelési terve, szokás – szabályrendszere, a gyermekcsoport tevékenységi terve, tervezési időkeret: éves, értékelése félévente)

Az önértékeléssel és pedagógiai szakmai ellenőrzéssel összefüggő dokumentumok (jegyzőkönyv, önfejlesztési terv, intézkedési terv).

Pedagógiai programunk értékelését az átfogó intézményi önértékelés keretében 5 évente végezzük. Az óvoda tartalmi munkáját elemző, helyzetfeltáró értékelés lehetőséget ad az óvodánk önmeghatározására, az adottságok, eredmények számbavételére, a fejlesztési lehetőségek meghatározására.

11.3. Az óvoda ünnepei, rendezvényei

Hagyományos ünnepeink:

- Születésnapok – csoportonként.
- Mikulás, karácsony – szülők felé nyitott.
- Farsang, húsvét – összevont, szülők felé nyitott.
- Anyák napja, gyermeknap, ballagás (évváró) – szülők felé nyitott.

Környezeti nevelésünk kiemelt napjai:

Szeptember 23.	Világtakarítási nap
Október 04.	Állatok világnapja
Március 22.	Víz világnapja
Április 22.	Föld napja
Május 10.	Madarak fák napja
Június 05.	Környezetvédelmi világnap.

A természet változásait követő ünnepkörök mindig meghatározott mondanivalóval jelennek meg. Minden ilyen alkalmat hosszabb előkészület előz meg, amikor a gyerekek kíváncsiságára építve változatos tevékenységeket biztosítunk. Ez a tevékeny készülődés, tervezgetés teszi az ünnepeket, jeles napokat izgalmassá, örömtelivé és felszabadulttá, amit tevékenyen élünk át együtt. A tartalmi megvalósítást kisebb és nagyobb korosztály szerint csoportosítjuk.

12. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

12.1. Családdal való együttműködés

Cél:

Olyan bizalmi kapcsolat kiépülése, amely a gyermek fejlődése érdekében kívánatos. Az óvodai nevelés, céljaink elfogadása a családok részéről. A szülői elégedettségének állandó figyelemmel kísérésével az igények beépülése a nevelési folyamatainkba.

Arra törekszünk, hogy a szülők meglegedésére, a családi nevelést kiegészítve gondozzuk, ápoljuk, védjük, szocializáljuk, neveljük, fejlesszük a gyermekeket. A szülőket nevelőpartnernek tekintjük, ismertetjük velük nevelői felfogásunkat, programunk célját, feladatát. Az óvodai nevelés nem lehet eredményes családi megerősítés nélkül, elengedhetetlen az összhangban történő nevelés. A gyermekek egyéni fejlődéséről folyamatosan konzultálunk a szülőkkel. Fontosnak tartjuk a hiteles tájékoztatást, a probléma érzékenységet, a tapintatot és az előre mutató segítséget. A családdal történő nyílt, őszinte együttműködés csak a kölcsönös bizalom talaján valósulhat meg. A szülőknek tapasztalniuk kell, hogy tiszteletben tartjuk nevelési elveiket, hogy szeretjük gyermeküket. Arra törekszünk, hogy emberi magatartásunkban, szakmai felkészültségünkben egyaránt példamutatók legyünk.

Kapcsolattartás formái:

- *Beírás:* az első személyes kapcsolat felvétele az óvoda, a gyerekek és a felnőttek bemutatása.
- *Beszoktatás:* a beszoktatásra azért van szükség, mert minden esetben új környezettel, emberekkel, szokásokkal találkozik a gyermek. A folyamatos beszoktatás a későbbi közösségi életet is meghatározhatja, a biztonságot nyújtó szeretetteljes, családias légkör megtapasztalásával.
- *A napi kapcsolattartás:* Az óvoda nyitottságából adódóan, ahhoz hogy a szülő folyamatosan tájékozott legyen a gyermekével történt eseményekről, fejlődéséről, valamint az óvodapedagógus is, a gyermekkel családban történt fontosabb eseményekről, napi kapcsolattartásra van szükség.
- *Fogadónapok:* Szülői igény szerinti alkalommal, az óvodapedagógusok határozzák meg az időpontot.
- *Üzenő tábla:* az aktuális, a szülőket érintő események, hirdetések jelzésül szolgálnak.
- *Nyílt napok:* a szülőknek lehetőséget biztosítunk a napi életbe való betekintésre.
- *Szülői értekezlet:* az óvodát, a csoportot, a gyermekeket, a szülőket érintő legfontosabb témákat, feladatokat, programokat, problémákat beszéljük meg. Az óvodapedagógus feladata a szülők véleményének meghallgatása, javaslatai figyelembe vétele.
- *Szülői Szervezet megbeszélései:* a Szülői Szervezet rendszeres időközönkénti megbeszélései az óvoda életét, a szülőket érintő, és érdeklődésre számot tartó témák megvitatását szolgálják.
- *Közös programok, ünnepek:* lehetőséget teremt a család és az óvoda közötti kapcsolat elmélyítésére, egymás szokásainak, értékrendjének még jobb megismerésére. A szülők részvételükkel emelik az ünnep hangulatát, a csoporttal, óvodapedagógusokkal, a többi szülővel együtt osztoznak az ünnepörömeiben.
- *Együttműködés a családdal:* A szülőt segítjük abban, hogy megértéssel tudja kezelni gyermeke tanulási problémáit. Emeljük ki a jó tulajdonságait és azokat a területeket, ahol jó

eredményeket képes elérni. Világítsunk rá, hogy a gyenge teljesítmény nem rosszaságból fakad. Biztassuk arra, hogy értékelje gyermeke erőfeszítéseit, vegye észre az apró előrelépéseket is. Hívjuk fel a szülő figyelmét a beszélgetés jelentőségére, arra, hogy őszinte érdeklődéssel forduljon gyermekéhez.

12.2. Az iskolával való együttműködés

Az óvodából az iskolába történő zavartalan átmenet megkívánja az óvoda és az iskolanevelő munkájának összehangolását, a két intézmény együttműködését. A zökkenő mentesebb átmenet érdekében rendszeres, hagyományteremtő kapcsolatra törekszünk az iskola nevelőtestület tagjaival. A jó kapcsolat alapja a tisztelet és megbecsülés, egymás munkája iránt.

Az együttműködés formái:

- Kölcsönös látogatások.
- Tapasztalatgyűjtés.
- Szakmai tanácskozások.
- Gyermekek látogatása az első osztályba.
- Elsős tanító nénik látogatása Nagycsoportos óvodásokhoz.
- Gergelyjárás-iskolába hívogató
- Iskola előkészítő foglalkozások
- Közös rendezvények.

12.3. Kapcsolat a fenntartóval

Az Önkormányzattal, mint fenntartóval való kapcsolatunk részben hivatalos, részben pedig segítő, támogató jellegű.

Formái:

- Kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélések.
- Óvodavezető beszámolója.
- Az óvodavezető által részvétel az oktatási közösség munkájában.
- Óvodások aktív részvétele a Település életében, rendezvények színesítése óvodások előadásaival.

12.4. Egészségügyi szervekkel

Kapcsolat a védőnővel, házi orvossal, fogorvossal, Család segítő szolgálat, Gyermejkölési szolgálattal.

Formái:

- Alkalmanként esetszbeszélések.
- Évente orvosi vizsgálat minden csoportban.
- Az 1-es diabéteszes gyermek speciális ellátása védőnő bevonásával

- Évenkénti hallásvizsgálat.
- Tanköteles korú gyermekek részére, iskola alkalmassági vizsgálat.
- Tájékoztató előadások szervezése a szülőknek
- Fogorvosi szűrővizsgálat

12.5. Szakmai szervezetekkel

- Pedagógiai Szakszolgálat
- Szakértői Bizottság
- Mozgó színház.
- Megyei Pedagógiai Intézet (Pedagógiai Szakmai Szolgáltatás)
- Tiszavasvári Város Önkormányzat Egyesített Óvodai Intézmény
- Megyei Könyvtár
- Nyíregyházi Művelődési Ház
- Móricz Zsigmond Színház
- Egészségfejlesztési Iroda

Folyamatosan figyelemmel kísérjük a felkínált szakmai képzéseket, programokat és érdeklődésünket, ill. a programunk megkívánta fejlesztési lehetőségeknek megfelelően részt veszünk azokon. Szakmai tevékenységünk fejlesztése, megújulása érdekében igénybe vesszük segítségüket. A megyei óvodáival való kapcsolataink pozitív kisugárzással vannak mindennapi nevelő munkánkra. Kulturális Intézményekkel való kapcsolatunkat gyermekeink életének színesebbé tételében, élménynyújtásban tartjuk fontosnak. Egészségfejlesztési Iroda kiegészíti egészségnevelési céljainkat „Egészséges életmód” interaktív előadás sorozatuk óvodába integrálásával. A fenntarthatóságra, környezetünk megóvására hívják fel a gyermekek figyelmét előadásaikkal.

12.6. Kapcsolat a határon túl

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik. Kapcsolat kiépítése után cél a szakmai tudás cseréje, kölcsönös kultúra megismerése, közös program szervezése.

12.7. Kapcsolatrendszer

Partner	Kapcsolattartó személy		Kapcsolattartás módja	Cím, telefon
	Partner képviselője	Intézmény képviselője		
1. Gyermekek		Alkalmazotti közösség	Személyes, szóbeli	
2. Szülők	szülő	Óvodapedagógusok, vezető óvónő, dajkák	Szülői értekezlet, fogadónap, üzenő tábla, személyes igény szerint	Jelenléti naplóban rögzítve
3. Óvoda dolgozói	Óvodapedagógusok, élelmezésvezető, dajkák, konyhai dolgozók	Vezető óvónő	Szóban, írásban, nevelő testületi értekezletek	42/715583
4. Iskola	Igazgató, igazgató helyettes, alsós munkaközösségi tagok	Vezető óvónő, óvodapedagógusok	Szóban, írásban, nevelő testületi értekezletek	42 715337
5. Fenntartó	Jegyző, polgármester, hivatal dolgozói	Vezető óvónő	Szóban, írásban, egyeztető értekezletek	42 715630
6. Szociális háló szakemberei	Családgondozó, gyermekjóléti szolgálat vezetője	Vezető óvónő, óvodapedagógusok	Esetmegbeszélés, családlátogatások írásban	36/203999469
7. Egészségügy szakemberei	Orvos, védőnő	Vezető óvónő, óvodapedagógusok	Vizsgálatok, esetmegbeszélések, szóban	42 715338
8. Pedagógiai Szakszolgálat	Logopédus, fejlesztőpedagógus, pszichológus	Vezető óvónő, óvodapedagógusok	Közös megbeszélések, személyesen szóban	Privát számok év elején megadásra kerülnek

13. ESZKÖZ ÉS FELSZERELÉSI JEGYZÉK

A program megvalósításához szükséges alapvető tárgyi feltételek adottak, karbantartásukra, bővítésükre folyamatosan lesz szükség. A következő évben induló képességfejlesztő foglalkozásokhoz konkrét eszközök beszerzése indokolt. Speciális fejlesztő játékok bővítése, zenei kelléktárunk bővítése, vizuális tevékenységhez szükséges anyagok vásárlása, valamint ki kell egészíteni audio vizuális eszközállományunkat a helyi Pedagógiai Programunk céljaihoz rendelt taneszköz jegyzék a mellékletben meg található.

2021. szept. 1-jével megújult a 2. sz. melléklet is a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI-rendeletben. A melléklet címe: *Jegyzék a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) helyiségeiről és egészség- és munkavédelmi eszközeiről*. Teljesen kicserélték, de a változtatás nem az egész mellékletet érinti

A felszerelésjegyzéket a rendeletből már törölték, szakmai anyagként érhető el az Oktatási Hivatal honlapján:

https://www.oktatas.hu/koznevelas/az_oktatasert_felelos_miniszter_altal_jovahagyott_felszerelésjegyzek

Tekintettel arra, hogy kötelező felszerelésjegyzékről van szó, nem tekinthetjük csak ajánlásnak, és hatósági eljárás során is vizsgálható az eszközök megléte. Az eszközjegyzékben történő változás esetén az óvodának 30 napja van végrehajtani a változtatásokat. Vagyis havonta egyszer meg kell nézni, történt-e változás a jegyzékben.

BEFEJEZŐ GONDOLATOK

Az a feladat és cél, amit óvodánk nevelőtestülete felvállalt, igen összehangolt munkát kíván annak érdekében, hogy mind a szülők, mind az iskola irányából pozitív visszajelzést kapjunk, ami bizonyítja majd számunkra, hogy érdemes dolgozni.

Reménykedünk abban, hogy a mai óvodások emlékezni fognak mind arra, amit együtt tanultunk, s ha csak kevés százalékban is e szerint élük majd az életüket, akkor egy testileg, lelkileg egészségesebb nemzedéket nevelünk fel. S erre csak olyan pedagógus képes, aki hivatását segítő kapcsolataiban teljes hittel, meggyőződéssel és szeretettel végzi. Mert mi is a munka?

„a munka láthatóvá tett szeretet.

És ha nem tudsz szeretettel munkálkodni, hanem csak utálattal, akkor jobb, ha otthagysz munkádat, és leülsz a templom kapuja elé és alamizsnát kérsz azoktól, akik örömmel munkálkodnak.

Mert ha könnyel sütöd a kenyeret, keserű kenyeret sütsz, amely az ember éhének csak felét mulasztja el.

És ha utálattal sajtold a szőlőd, utálatod mérget párol a borba.

És énekelj bár úgy, mint az angyalok, ha nem szeretsz énekelni, dalod süketté teszi az emberek fülét a nappal és az éjszaka hangjaira.”

/Kahlil Gibran: A próféta/

Érvényességi nyilatkozat

**A helyi pedagógiai program érvényességi ideje
A Nevelőtestület határozata alapján érvényes:**

2023. szeptember 01-től visszavonásig

Felülvizsgálat, értékelés időpontja: 5 évente

Módosítás előírásai

- **Törvényi változás esetén**
- **Feladatváltozás esetén**
- **A nevelőtestület 2/3-os többségi kezdeményezése alapján, a nevelőtestület dönt a módosítás elfogadásáról.**
- **Írásbeli előterjesztés nevelőtestületnek, óvoda vezetőségnek.**

Nyilvánosságra hozatala:

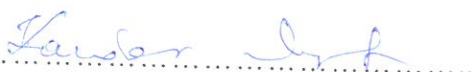
A fenntartó és a partnereink által megtekinthető a vezetői irodában és minden Csoportszobában

Legitimációs záradék

Szivárvány Helyi Pedagógiai Programunk felülvizsgálatát 2019. szeptember 1-én kezdeményezte a nevelőtestület, melyet jogszabályi változások, új módszerek és programok beépítése és a programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulásának felülvizsgálata indokoltak.
A Pedagógiai Program módosítása 2023. 08.28-ai nevelőtestületi értekezleten véleményezte.

Véleményezte: A Nagycserkeszi Nyitnikék Óvoda és Konyha nevelőtestülete

Kander Margit

A nevelőtestület képviselőjeként

A Nagycserkeszi Nyitnikék Óvoda Igazgatója:

Monyók Erzsébet

Elfogadta a Fenntartó:

a Fenntartó képviselőjeként

Felhasznált irodalom

1. Dr. Deliné Dr. Fráter Katalin: Integrált személyiségfejlesztés osztatlan óvodai csoportban. /Óvónőképző Főiskola gyakorló óvoda Hajdúböszörmény 1993.
2. Villányi Györgyné: Játék a matematika? Matematikai játékok gyűjteménye óvodapedagógusoknak! Tárogató Kiadó Bp. 1993.
3. Perlai Rezsőné: A matematikai nevelés módszertana. /Nemzeti Tankönyvkiadó 1997.
4. Balázsné Szűcs Judit: Az EMBER, aki óvodás /Bp. 1997. Litograph Kft
5. Jávorszky Edit: Fejlődépszichológia /Edutech Kiadó 1995.
6. Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában /Alex-Typo Kiadó Bp.1992.
7. Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel /JNSZ Megyei Pedagógiai Intézet, Szolnok, 1997.
8. Epochális rendszerű tanulási folyamat az óvodában /Lehel úti Óvoda Debrecen, 1999.
9. Atkinson: Pszichológia /OSIRIS, Bp. 1995.
10. Porkolábné Dr. Balogh Katalin — Dr. Páli Judit: Komplex prevenció óvodai program /Adatbank OKI 1996.
11. Bakonyi Anna: Irányzatok, alternatívák az óvodai nevelés területén /Tárogató Kiadó Bp. 1995.
12. Kun Istvánné: Az egészséges életmódra nevelés a folyamatosság kereti között.
13. Nevelőmunka az óvodában. /Pedagógiai füzetek Miskolc 1989.
14. Dr. Bagdy Emőke: Családi szocializáció és személyiségzavarok. /Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. 1995.
15. Dr. Gósy Mária: Beszéd és óvoda /Nikol Gmk 1997.
16. Mérei Ferenc — V. Binet Agnes: Gyermeklélektan /Gondolat Kiadó Bp. 1985.
17. Keresztúri Ferencné — Csipes Zoltánné: Mályva integráló — differenciáló óvodai program /Adatbank OKI 1997.
18. Villányi Györgyné: A saját nevelési program készítésének útjai /Óvodai Élet 1996/5.
19. W Mikó Magdolna: Alternatív Óvodapedagógiai törekvések Magyarországon /Óvodai nevelés 1996/8.
20. Dr. G. Glauss — Dr. H. Hielsch: Gyermekpszichológia /Akadémiai Kiadó Bp. 1989.
21. Vekerdy Tamás: Az óvoda és az első iskolai évek a pszichológus szemével /Tarikönyvkiadó 1989. Forrai Katalin : Ének az óvodában Bp, Zeneműkiadó, 1974.
22. Zilahi Józsefné: Mese, vers az óvodában I. /Nemzeti Tankönyvkiadó 1994.
23. Dr.Tótszöllősyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában

MELLÉKLET

NÉPTÁNC, NÉPI GYERMEKJÁTÉK

„A zene, a mozgás, az énekes játék a gyermeki lét egyik legfőbb öröme lehetne, ha az alapfokú ismereteket az anyanyelvi oktatással egyidejűleg sajátítanák el az óvodában és az alsó osztályokban. Aki ebben a korban megízleli a közös dal és játék boldogságát, megőrzi ezt a kedvet a későbbiekben is és nem zárkózik el attól, ami népi és nemzeti, e szavak legnemesebb értelmében.”

Célunk az, hogy az 5-6 éves korú gyermekekkel szeretnénk megismertetni a magyar népi játékok egy-egy szép változatát és megszerettetni a népzénet, a néptáncot.

Foglalkozásaink 20-25 perces szerkesztésénél figyelembe vettük a gyerekek kicsiny, de egyre táguló világát, a közvetlen környezetükből szerzett legfontosabb élményeket, tapasztalatokat.

A természet rendje: évszakok, hónapok, az időjárás változása adja a keretét a foglalkozási anyagnak. Ez tükröződik a választott mondókákban, rigmusokban. Fontos helyet kap a ritmus, a szöveg és a dallam kapcsolata, érzékelése testmozgásokkal. Névnapokról, pajtásaik névnapjáról emlékeznek meg a köszöntőkkel, névcsúfolókkal, melyeket mindig változtathatnak egyénekre szabva kedvük szerint.

A magyar néptáncok igen gazdag és változatos típusaiból az ugrós tánc tűnik a legalkalmasabbnak arra, hogy már kis gyerekek is élvezzék, szeressék. Lüktetése, zenéje egyszerű ritmusképletei könnyen elsajátíthatók alapfokon. Motívumainak, lépéseinek elemeit, előkészítő mozdulatait alkalmazzuk táncanyagunkban. A foglalkozásoknak ezt a részét szabad táncnak nevezhetnénk, kifejezve ezzel a szándékot, hogy a gyerekek ne koreográfiákat tanuljanak, hanem ismerjék és szokjanak hozzá a magyar néptánc alapvető és legfontosabb tulajdonságához és rögtönzéshez. Legyen a táncban is a beszédhez hasonló alapszókincsük, tudjanak néhány figurát és azokból tetszésük szerint építkezzenek. A szabad táncot természetesen összefogjuk néha egy-egy szabályozott formával, körtáncal, válltáncal, mint a néphagyományokban a különböző táncalkalmakkal szokásos volt.

Célunk a tánc eredeti funkciójának megőrzése, örömeiből, bánatukból fakadó természetes használata.

Óvodai Mazsorett

Több éve indítottuk útjára Tehetségműhelyeinket, ahol az óvodapedagógusok egy előzetes megfigyelési szűrő alapján, szülőkkel egyetértésben várják a gyermekeket – a felmerülő igények alapján – Mazsorett elfoglaltságra is.

A mazsorett segíti a mozgás fejlődését, a figyelmet fejleszti, formálja a fizikai aktivitás és a fizikai fejlesztés szükségességét; és jó hatással van a zenei képességek erősítésére. Fejleszti a személyiséget (*sebesség, erő, rugalmasság, állóképesség, koordináció*); gazdagodik a gyermekek motoros tapasztalata (*az alapvető mozgások elemeinek elsajátítása **pompomlány***) a gyermekek kommunikációs kultúrája fejlődik; alakul a csapatszellem, fejlődik a gyermekek beszéde (*az énekek tanulásának folyamatában*);

Nő a sport iránti érdeklődés, népszerűvé válik a **pompomlány szerep az óvodások körében**.

Cél: megismertetni a gyerekeket a fogalommal « **Mazsorett** » - látványos sport, a tánc elemeinek megtanulása pomponokkal a gyerekekkel.

Feladatok:

A gyermekek testi és lelki egészségének erősítése; pomponokkal tanulja meg a sporttánc elemeit, és egyesítse ezeket az elemeket eredeti kompozícióvá zenei kísérettel. Az 5-6 éves gyermekek számára a foglalkozások nemcsak a gyermekek fizikai aktivitási motivációjának fejlesztésére és a fizikai mutatók javítására irányulnak, hanem a csoportos kommunikációhoz szükséges személyiségtulajdonságok fejlesztésére is: társasági képesség, érzelmi stabilitás, önállóság, bátorság, önbizalom, önuralom, megfelelő önértékelés, valamint a pozitív viselkedési normák és a kommunikatív kultúra alapjainak kialakítása.

Főként színpadi mazsorettet táncolunk, de a menettáncot is szeretik.

Heti rend javaslat

	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7 évesek
Kötetlen	<ul style="list-style-type: none"> > Külső világ tevékeny megismerése > Verselés-mesélés > Ének-zene > Rajzolás-festés 	<ul style="list-style-type: none"> > Verselés – mesélés – báb 	<ul style="list-style-type: none"> > Verselés – mesélés – báb
Kötött	<ul style="list-style-type: none"> > Mozgás, mozgásos játék (Mindennapos mozgás) 	<ul style="list-style-type: none"> > Mozgás, mozgásos játék (Mindennapos mozgás) 	<ul style="list-style-type: none"> > Mozgás, mozgásos játék (Mindennapos mozgás)
Kötetlen vagy kötött		<ul style="list-style-type: none"> > Környezet tevékeny megismerése > Matematikai tapasztalatszerzés > Rajzolás, festés > Ének-zene 	<ul style="list-style-type: none"> > Környezet tevékeny megismerése > Matematikai tapasztalatszerzés > Rajzolás, festés > Ének-zene
Foglalkozási időtartam	10 – 15 perc	15 – 25 perc	25 – 35 perc
Foglalkozások szervezése a nevelési év folyamán	November 01-től Május 31-ig	Október 01-től Május 31-ig	Szeptember 15-től Május 31-ig
Foglalkozás formái	<p>Egyéni: (Fejlesztésnek megfelelően), Mikro csoportos (Külső világ, vizuális, zene, vers-mese), Frontális: (mozgás+Óvónői megítélés alapján más is)</p>		

Szülők által igényelt, nem kötelező, egyéb szolgáltatások: néptánc (Így Tedd Rá) hittan, mazsorett, mozgáskotta (mikro csoportos, 4-5-6-7 évesek, 25- 35 perc)

ÓVODÁNK HAGYOMÁNYAI

A karácsony: A karácsony a szeretetnek és a családnak az ünnepe, Jézus Krisztus születésének napja. A karácsony, a karácsonyi ünnepkör, a hitvilágban gyökerező, a téli napfordulóhoz kapcsolódó kultusznak az egyház által megszelídített változata. Országszerte különböző csoportok verbuválódtak, hogy az ünnepet köszöntsék. A férfiak és a legények betlehemeztek, a gyerekek kántáltak, köszöntötték a karácsonyt, a pásztorok sorra járták a portákat a termékenységet biztosító vesszőnyalábokkal.

A karácsonyi ünnep táján már jártak a regélők. A regélés termékenységvarázsló, párokat összehűvölő és nem utolsósorban adománygyűjtő szokás volt. Több fiúból és legényből álló csapat állt be a házakba, főleg oda, ahol eladó leány van... Ahol nem kellően fogadják őket, nagy zenebonát csapnak. Az ünnep fénypontja mindenütt a karácsonyi lakoma. A falusi házba az asztal piros csíkos terítővel van leterítve, hiszen a piros az öröm színe. A karácsonyi abrosznak varázserőt tulajdonítottak: egészséget és bőséget hozhat, ha ünnepek után a morzsát a jószágnak szórják. Egyes vidékeken az asztal alatt szalmát helyeztek el, a betlehemi jászolra emlékezve. Tettek ide gabonával teli kosarat is és néhány mezőgazdasági szerszámot. A karácsonyi vacsorának számos hagyományban gyökerező eleme volt. Pl. a vacsora végéig a gazdaasszonynak azért nem volt szabad felállni az asztaltól, hogy a kotlósai jól üljenek. Úgy hitték, aki az asztalra könyököl, az rövidesen kelést kap. Szinte valamennyi karácsonyi ételnek volt mágikus jelentősége. Pl. a mák, bab, borsó a bőséget biztosította, a rontás elhárítására a diót használták, a fokhagyma védte az egészséget, a méz az egész életet tette édesebbé. Aki evett a karácsonyi almából, a következő esztendőben eltévedt az almára gondolvá hazatalált. Általában az alma a szerelem, a szépség, az egészség szimbóluma. A karácsonyi főétel a halászlé, diós és mákosbejgli volt.

Farsangi szokások: a farsangi időszak január 06-án vízkeresztkor kezdődik zajkeltéssel, ostorpattogással, vagyis a farsang kihirdetésével egészen hamvazószerdáig tart.

Sok helyen a telet szimbolizáló bábú megsemmisítésével a tél kihordással zárul. A farsang két végpontja között a szokások nagy gazdagsága – a legkülönbözőbb állat alakoskodó szokásoktól, tréfás lakodalomig és a férfi-nő ruhacseréjéig – szinte elkápráztatja az érdeklődőket. Az egész időszaknak a nagyböjt előtti utolsó nap: húshagyó kedd a csúcspontja. Ekkor a legnagyobb a vigasság, a leggazdagabb a szokáshagyomány. A szokások legősibb rétege a tél-tavaszi váltás dramatikus megjelenítésével a természet megújulása feletti örömmel kapcsolatos. Ezért is olyan fontos eleme a farsangi szokásoknak a viaskodás, a küzdelem.

Környezet megismerésére való nevelés

- Adventi koszorú készítése.
- Borbála napján gesztenyeág, gyümölcság vázába helyezése.
- Luca-napján bab, búza csíráztatása cserépben, közepében gyertyaállítás.
- Készülődés az ünnepre (mézeskalácssütés)
- Januárban disznóvágással kapcsolatos szokások.
- Disznótor.
- Madarak gondozása.
- Farsangi multság.
- Az időjárással kapcsolatos megfigyelések, jóvendölések.

Vizuális nevelés

- A télapóról kialakított képzetek kialakítása térben, különböző anyagokból, papír, textil és síkban.
- Karácsonyfadíszek – papírplasztika, textil, mézeskalács figurák és természetes anyagokból barkácsolás.
- Ajándékkészítés.
- Hó plasztikai alakítása, hó festése, színes jég készítése.
- Téli örömök. (festés, rajz, textilkép, kollázs, montázs)
- Papírplasztikák, kasírozott maszkok, papíralarcok, hajtogatott teremdíszek készítése, egyéni és csoportmunkába.
- Kisse-báb készítése, díszítése.

Tavaszi ünnepkör

1. Ha Mátyás megtörte a jeget és Zsuzsanna elvitte a havat, akkor a természet kezd ujja éledni.
2. Vénlány csúfoló
3. Farsangtemetés
4. A duzzadó rügyek a hóvirág és később az ibolya megjelenése, a tavasz hírnökei.
5. Gergely napja Balázs napjához hasonló ünnep, Szent Balázs a diákság, Szent Gergely pedig az iskolák pártfogója volt.
6. Sándor, József napján beszökik a meleg.
7. A böjt a Húsvét előtti 40 napos időszak, nem szabad táncolni, zenést mulatozást csapni.
8. Hónap vége felé a gólyák is megérkeznek

Április (tavasz) hó szent György hava

- Tavaszi örömnépnep hava.
- Virágvasárnap.
- Húsvét: Locsolkőzés (hímes tojás)

Május – tavasz utó (pünkösdi hava)

- Májusfa állítása, az újjá születés jelképe.
- Anyák napja.
- Pünkösdi ünnepkör.
- Május 12. Pongrác, május 13. Szervác, május 14. Bonifác
- Fagyos szentek.
- Madarak, fák napja.
- Gyermeknap.

Gergely-járás

„Adjatok gyerekecskét, hadd tanuljon könyvecskét”

A farsangi, húsvéti népszokások mellett találunk rá a Gergely napi diáktoborzóra. Régi szokás szerint a diákélet megkedveltetését szolgálta ez a nap. A gyerekek nyárssal, szalagos kalappal felszerelve jártak házról-házra., énekszóval csalogatták iskolába társaikat, gyűjtötték kosárba, tarisznyába a háziak adományát. Ezen a napon gyűjtötték be a tanítóknak is az évi adományokat, ami minden évben járandósága volt a falu tanítójának. Az adomány szalonnából, zsírból, tojásból és különféle élelemből áll. Gergely járás szokását felelevenítjük az iskolás gyerekekkel, mivel az iskolai kapcsolattartás érdekében az iskolások látogatását erre a napra tervezzük. Az alsó tagozat anyagában szerepelnek énekes népszokásaink így ők ismertethetik a nagycsoportos gyerekeknek, e napnak

a szokását. Az iskolások bottal, kosárral és tarisznyával érkeznek, amibe begyűjthetik a háziak adományát. Először szószólójuk zörget a nagycsoportosok ajtaján bebocsátást kérve. „Szent György lovagai vagyunk. Társaim, kik künn vannak, engem bíztak meg, hogy engedelmet kérjek énekünk elmondására. Szabad-e bejönni?” szíves fogadtatás, hívogatás után besorjáznak az ajtón és félkörbe állnak majd felhangozhat iskolába csalogató, a tanulást dicsérő énekük, amellyel hajdan volt elődeink is járták a falusi házakat. Énekük szövegében a mai iskolások kérhetnek szalonnát rántotta sütéséhez”.

Kolbászt a „padlás befonásához”.

Kakast, „had kaparjon 7 garast”.

Ludat „hadd mutasson diákoknak iskolába utat”.

Leánykát „hadd söpörje iskolát”.

Gyerekecskét „hadd tanuljon könyvecskét”.

Menyecskét „hadd főzzön jó leveskét”.

Ezután a szószóló botját az óvodások előtt meghajtva, szóban is szeretettel hívogatja őket iskolába és kérheti, kössék fel botjára a nagycsoport szalagját. A hosszú, széles szalagra már előzőleg felírjuk a Gergely-járás évszámát és felrajzoljuk a gyerekek jelét. Az óvodások köszönete után alkalomhoz és helyhez illetően közös játék következhet. Erzsébet asszony c. körjáték. A kör közepén álló szereplő azonban fiát, lányát most nem réz-sarkantyú és aranyfátyol ígéretével bocsátotta el, hanem az iskolába járáshoz szükséges eszközöket sorolhatja fel.

Szent György hava

Áprilist hívták régen Szent György havának, a tavaszidő híres patrónusáról, névadójáról. A karácsony és pünkösd hava közé eső hónapot érdekes módon nem húsvétról nevezték el, hanem arról a szentről, akinek nevéhez megannyi hiedelem, szokás, rítus, mese és legenda kapcsolódott. De ki volt Szent György? Miért keletkezett ez a sok legenda körülötte és róla? Miért énekelnek naphívogatót az ő nevével és miért oly fontos ezen a napon a természetes való kapcsolat megerősítése? Szent György vitéz egyszer Líbiába ment, útja a pogány király városa mellett haladt, ahol látta, hogy egy nagy halálos sárkány él a tóban, akit senki le nem győzhetett. A sárkány bűzös leheletével döghalált terjesztett és felfalta a király minden jószágát. Amikor az áldozatok sorában a király lánya következett és ment ki a tóhoz, hogy a szörnyű kívánságnak engedelmeskedjen, megjelent György vitéz. Keresztyénhitével megvigasztalta a lányt, hogy aki Isten bízta, azt az Úr megsegíti. A vitéz legyőzte a sárkányt és ennek láttán csoda történt, az egész ország megkeresztelkedett. A válságos pillanatban a tó partján feltűnt a vitéz, aki megvívott a félelmetes szörnyel és ezzel megmentette a haláltól nemcsak a lányt, hanem az egész közösséget, Megtisztította a szörnytől a vizet és elnyerte a lány kezét meg az egész országot. A mesének nem titkolt értelme szerint a harc a jó és rossz az élet és halál, a betegség és a megújulás, a hitetlenség és hit között zajlik, a küzdelemben a jó győzelmét szimbolizálja Szent György. A sárkány legyőzése tisztává tette a vizet és így Szent György az egészség oltalmazója lett. Emlékére neve napján, sok helyen megfürdenek a folyóban, hogy frissek, egészségesek legyenek. Egész évben. számos hiedelem, rítus, varázslás kötődött alakjához, tiszteletére szent napnak. Szent György napján indulnak a lányok, asszonyok harmatot szedni, amelynek gyógyító ereje egyaránt lehetett. Ekkor tisztították ki a közös kutakat a falun és a mezőn, így biztosítva az egészséges vizet maguknak és az állatoknak egyaránt. Hittek abban, hogy a Szent György napi eső jó termést hoz.

Húsvét

A húsvét idejét a niceai zsinat 325-ben a tavaszi nap-éj egyenlőséget követő holdtölte utáni vasárnapban állapította meg. A húsvét tehát mozgó ünnep. A húsvéti ünnepkör virágvasárnapkal kezdődik, a nagyhéttel folytatódik, majd a húsvét vasárnapot követő fehér vasárnapkal zárul. A húsvéti ünnepkör népünk hitvilágában és szokásaiban igen jelentős volt. E hiedelmek és szokások egyrészt ősi pogány eredetű tavaszváró, tavaszköszöntő, tavasz előcsalogató szokások, másrészt egyházi

eredetűek. A határt nem lehet élesen megvonni e kettő között, hiszen a kölcsönhatás rendkívül erős volt. A tűz, víz, a zöldág, az ételszentelés, a pogány gyakorlatból a keresztyén liturgia részévé lett, majd mikor az egyház már elég erősnek érezte hatalmát ahhoz, hogy ezeket kivesse, tovább élt a népi hitvilágban. A húsvéri locsolás szokását mindenki egyaránt ismeri. A húsvét hétfő régi elnevezései: Vízbevető, vízbehányó hétfő. Szemléletesen érzékeltetik a locsolódás módját. A lányokat gyakran tiltakozásuk ellenére is a patakhöz, folyóhoz hurcolták a legények, ott megmártották őket, vagy a kútnál öntözték vízzel vederszám. A húsvéti népszokásokban fontos szerepet játszik a tojás, mely termékenységi szimbólum. Piros színe, díszített héja fokozza jelentőségét. A hímes tojások karccolt vagy viaszolt festett díszítményei, virág, állat vagy geometrikus motívumai a népművészet, a sajátos táji ízlés megnyilvánulása. A tojás sorsa gyakran azt volt, hogy fiúgyerekek kezén játékszerré lett a tojásdobás, tojásgurítás alkalmával. A tavasz behozatalának jelképezésére vagy köszöntésére sok helyütt szokás volt a zöldág járás. A tavasz behozatalának még ma is ismert gyermekjáték formájában. Pl. a zöldágból font szép tavaszi kapu. A locsolódás szokását felelevenítjük az óvodában, locsoló versekből összeállított csokorral.

„az ajtón kívülről hallatszik

Ajtó mellett állok, piros tojást várok, ha párját nem adják, estig is állok.

Gazdaasszony: csak tessék beljebb, csak tessék!

Fiúk: (Az anya elé állnak)

Szépen kérem az apját még jobban az anyját,

Adja ki a leányát, hadd locsoljam a haját,

Mint a pünkösdi rózsát.

Gazdaasszony: Hát csak locsolják! (Rámutat a lányaira)

Fiúk a leányokhoz mennek:

Kelj fel kislány, kelj fel aranyok ágyadból,

Adjál egy pár tojást aranyosládából,

Itt van a szagos víz meglocsollak véle,

A húsvétnak emlékezetére. (Meglocsolják és folytatják)

Rózsafának tövéből, rózsavizet hoztam,

Az lesz ma a legszebb kislány, akit meglocsoltam.

Drága kislány, gyöngyvirágom, ma van húsvét napja.

Meglocsollak, mosolyogjál, mint egy piros rózsa!

Lányok: Köszönjük. (Indulnak az ajtó felé, úgy szólnak vissza az anyának. (Ma jöttem tojásért, holnap jövök lányáért)

Pünkösdi királyválasztás és királynéjárás

Pünkösdi, húsvét után a hetedik vasárnapra, a feltámadást követő 50 napra esik. Ősi zsidó ünnep a pünkösdi király vagy királynéválasztás Európa szerte elterjedt szokás volt. Versengés útján választották. (Lóverseny, bikafékezés, bothúzás, kakassütés stb.) hatalma egy napig, esetleg egy évig tartott. Legjellegzetesebb pünkösdi népszokások: az ügyességi próbával egybekötött pünkösdi királyválasztás. A kislányok, legények falufeljáró köszöntése, - és a kislányok agrármágiával, termékenységvarázslással egybekötött pünkösdi köszöntője. Általában 4 kislány játssza, akiket már napokkal előtte kiválasztanak egy szép kislányt, pünkösdi királynőnek. Pünkösdvasárnap vagy hétfőn ünnepelőbe öltözve, házról-házra járnak, közrefogva a kis királynőt, aki fonott kosarat visz karján, tele virágszirmokkal. Egy házhoz érve az udvaron, az ajtó előtt megállnak, a királynő feje felett kendőt feszítenek ki, vagy fátyollal borítják be a fejét. Ének közben mozdulatlan állnak, vagy lassan körbejárják a királynét. A termékenységvarázsló mondóka kíséretében felemelik a királynét „ekkor a kendtek kendere” virágot hintenek, adomány gyűjtenek.

Pünkösdlés:

Énekes-táncos adománygyűjtő jellegű népszokás. Az alföldön ismert. Eredeti formájában lányok, legények gyerekek vettek részt benne. Házról-házra járnak a csoportok, bekéredzkedés után szavalnak, énekelnek, táncolnak. Átveszik az adományokat, majd ismét táncra perdülnek.

Zenei nevelés

Dalok: Süss fel nap, Ess eső, Fecskét látok, Gólya, gólya gilice, Katalinka szállj el, Csiga-biga, Gyertek haza, Egyél libám, Mit ásol héja, Recse-recse, Május, május, Én kicsike vagyok, Már megjöttünk, Ültem ringó, Pünkösdi rózsa, Körjátékok, Ég a gyertya, csicseri borsó, Én kis kertet, Mit játszunk, Ispiláng, Eszter lánc, Körtéfa, Ácsorogjunk, Hajlik a meggyfa.

Különféle vonulósok, hidas-kapus játékok

Nyiss ki asszony, János úr, Mért küldött, Zöld paradicsom, búj, búj zöldág.

Leánykérő párválasztó

Most viszik, Erzsébet asszony, Elvesztettem, Hej vára, vára, Ispirityi Pál.

Zenehallgatás

Tavaszi szél, Átall, mennék én a Tiszán, Széles a Tisza, Két szál Pünkösdrózsa, Rózsa, rózsa labdarózsa levele, Ha felmegyek a budai nagy hegyre.

Irodalmi nevelés

„Azt mondják a cinegék, itt a tavasz nyitnikék”

„Szürke veréb, sárgabegy, a tavasz megérkezett”.

„Gyere tavasz várva várlak, hozz zöld ruhát fűnek, fának”.

Weörös Sándor: Tavaszköszöntő, Csigahívogató, Dolgozni szaporán, Sándor napján,

Takács Gyula: Cinkehívogató,

Zelk Zoltán: Kóc-kóc,

Rákos Sándor: három vándor.

Locsolóversek:

Móra Ferenc: Megjöttek a fecskék, Weörös Sándor: Fűzzünk lombot, Tordon Ákos: Anyák napi mondóka, Csanádi Imre: Mi van ma, mi van ma?

Népmesék:

A kicsi bocs meg a róka; A kismalac és a farkasok; A prűcsök krajcárkaja; A háromágú tölgyfa tündére; A török és a tehenek; A nyughatatlan méhecske; A sündisznócska lovagol

A környezet megismerésére nevelés

- Iskolások látogatása az óvodában.
- Látogatás az iskolában.
- Készülődés az ünnepekre.
- Nemzeti ünnepünk
- Időjárás változásainak megfigyelése, növényvilág – állatok – ember.
- Hajtatás, csíráztatás a természetsarokban.
- Vándormadarak, bogarak.
- Majális, előkészületek.
- Anyák napi előkészületek.
- Májusfaállítás az udvaron.
- Időjárással kapcsolatos jövendölések, jóslások.
- Gyermeknap.

Vizuális nevelés

Különböző életjelenségeket mutató növények folyamatos és alkalomszerű megfigyelése:

- Az élmények kifejezése térben és síkban, festék, rajzolás, nyírás, tépés, ragasztás, hajtogatás, gyöngyfűzés.
- Hímes tojás festése, változatos módon.
- Új textíliák készítése festéssel, nyomdázással.
- Színek, virágok gyűjtése, virágkoszorúk fonása, plasztikai alakítás.